

**OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU GLIWICKIEGO
W 2023 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Marzec 2024

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	13
3	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	28
4	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	31
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	35
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	42
7	Jakość wody przeznaczonej do spożycia	63
8	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	101
9	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	112
10	Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia	115

**Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów
żywnościowo – żywnościowych
na terenie powiatu gliwickiego 2023 r.**

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja Higieny Żywienia, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) w 2023 roku sprawowała nadzór nad **4909** obiektami żywnościowo-żywnościowymi, zakładami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym **1199** usytuowanymi na terenie powiatu gliwickiego. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie powiatu gliwickiego w 2023 r przedstawia tabela nr 1.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Ilość decyzji terminowych	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze	189	94	13	10	2100
2	Zakłady żywienia zbiorowego	416	219	26	30	7050
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	594	260	29	38	6300
RAZEM		1199	573	68	78	15450

tab. 1 Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2023 r.

W 2023 r. na terenie powiatu przeprowadzono **573** kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano **68** decyzji administracyjnych. Osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **78** mandatami na łączną kwotę **15450 zł**, natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **63** decyzji zatwierdzających zakład do prowadzenia działalności oraz **1** decyzję odmowy zatwierdzenia i wpisu do rejestru.

Nadzorowane w 2023 roku zakłady poddawane były ocenie stanu sanitarnego na podstawie arkuszy oceny zakładu produkcji/ obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniający min. prawidłowość procedur: Dobrej

Praktyki Higienicznej (dalej: GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (dalej: GMP), Systemu zapewniania bezpieczeństwa żywności (dalej: HACCP) i ich realizację.

W 2023 roku oceniono 315 zakładów na terenie powiatu z czego:

- 32** zakładów uzyskało ryzyko niskie,
- 256** zakładów uzyskało ryzyko średnie,
- 27** zakładów uzyskało ryzyko wysokie.

Ustalone ryzyko w zakładzie wpływa na częstotliwość kontroli.

W 2023 r. zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2023 rok” Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach miała zaplanowanych do pobrania **607** próbek środków spożywczych, próbek sanitarnych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ogółem pobrano **628** próbek, z czego na terenie powiatu pobrano **57** (w 2022 roku pobrano 36 próbek, kwestionowanych 0), w tym **41** próbek żywności, **15** próbek sanitarnych oraz **1** próbkę środków żywienia zwierząt, tj. pasza zielona.

Próbki zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli i zbadane w następujących kierunkach:

- obecność szkodników zbożowo-mącznych – 15 próbek,
- zanieczyszczenia mikrobiologiczne – 10 próbek,
- zanieczyszczenia fizyczne i biologiczne – 9 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 7 próbek,
- pozostałości pestycydów – 5 próbek,
- mikotoksyny – 4 próbki,
- skażenia promieniotwórcze – 5 próbek,
- wartość kaloryczna posiłków oraz procentowy udział energii z białka, tłuszczu i węglowodanów – 2 próbki.

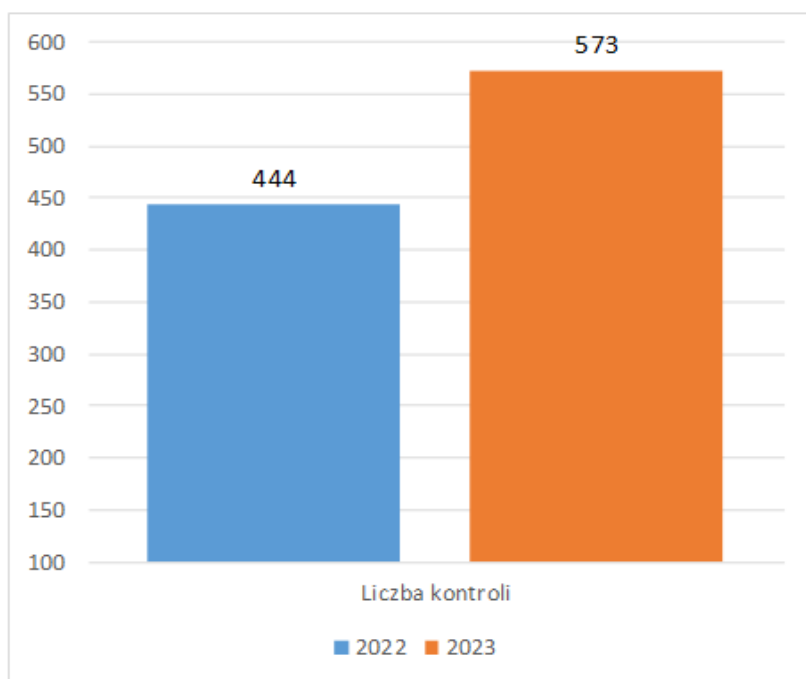
Spośród ww. próbek w 2023 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 12 próbek, które zostały oznakowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Spośród 57 próbek pobranych na terenie powiatu gliwickiego **zakwestionowano 2**, tj.

- 1 próbkę brokołu ze względu na przekroczenie najwyższego poziomu pozostałości pestycydu
- 1 próbkę sanitarną (zmiotki z podłogi) ze względu na obecność szkodników zbożowo-mącznych.

Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	Ilość		Suma	
							2022	2023	2022	2023
Zakłady wytwórcze	167	189	51	94	10	13	6	10	800	2100
Zakłady żywienia zbiorowego	413	4416	190	219	23	26	25	30	6850	7050
Miejsca obrotu żywnością i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (w tym środki transportu)	615	594	203	260	29	29	32	38	5200	6300
RAZEM	1195	1199	444	573	62	68	63	78	12850	15450

tab. 2 Zestawienie działań kontrolnych w latach 2022 -2023

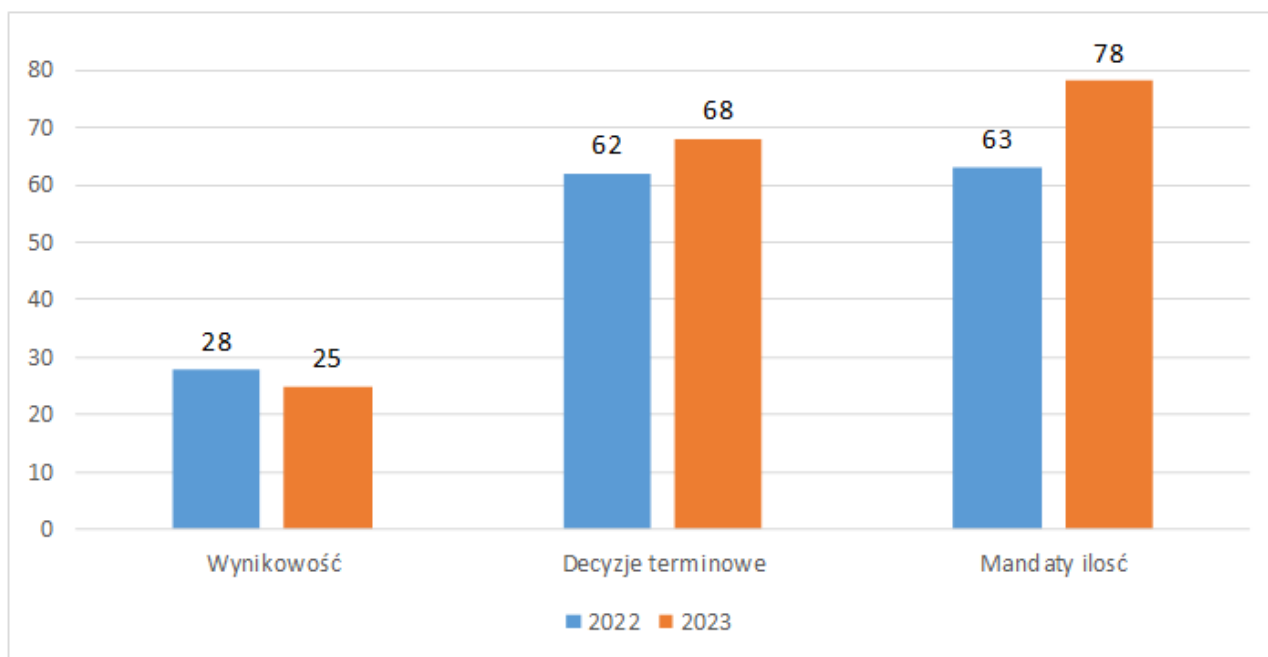

ryc. 1 Liczba kontroli sanitarnych w latach 2022 i 2023

Porównując wyniki działania Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej (dalej: PSSE) w Gliwicach należy stwierdzić, że wynikowość kontroli na terenie powiatu uległa zmniejszeniu. W 2023 roku wynosiła 25% natomiast w 2022 r. 28 %, co może świadczyć o nieznacznej poprawie stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywnościowo-żywnościowych.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

ryc. 2 Porównanie wyników działalności Sekcji HZZiPU na terenie miasta Gliwice w latach 2022 i 2023

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- brak czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowo zorganizowanych punktów obróbki wstępnej mięsa surowego, jaj świeżych oraz warzyw i owoców.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury oraz ich realizacji i weryfikacji w zakresie GHP i GMP oraz HACCP,
- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach

(dalej: RASFF)

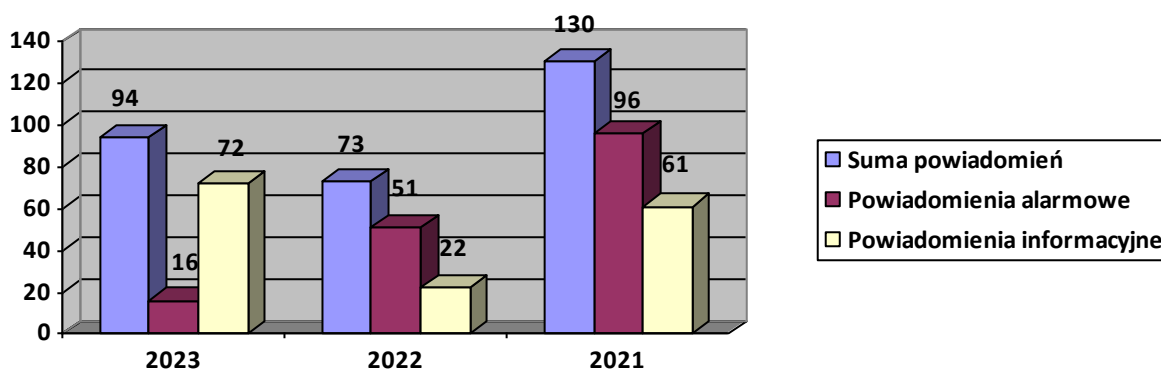
W ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje System RASFF, który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składają się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**” i zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń oraz niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

ROK	Suma powiadomień	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
2023	94	16	78
2022	73	51	22
2021	130	96	34

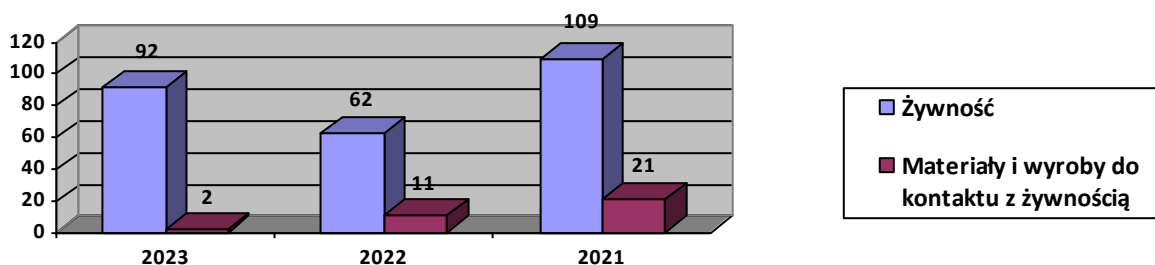
tab. 3 Ilość otrzymanych powiadomień systemu RASFF w ostatnich 3 latach z podziałem na kategorie powiadomień.

W ramach systemu RASFF w 2023 r. ogółem otrzymano **94** powiadomień (w **2022 r. było 73**, a w **2021 r. 130**), w tym **16** alarmowych, **72** informacyjnych i **6** innych (NEWS, odrzucenia na granicy). W **92** przypadkach dotyczyły one niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz w **2** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **58** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **11** z Unii Europejskiej i **25** z „krajów trzecich”.

W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2023 r. przeprowadzono łącznie **246** kontroli i innych działań kontrolnych i wyjaśniających. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru.

ryc. 3 Ilość powiadomień systemu RASFF w latach 2021-2023

ryc. 4 Powiadomienia systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów

W roku 2023 z **92** otrzymanych powiadomień RASFF dotyczących żywności, **31** dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a **61** pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice.

Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie powiatu gliwickiego zlokalizowanych było **189** zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono **94** kontroli sanitarnych, nałożono **10** mandatów karnych na kwotę **2100** złotych, wydano **13** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakładach wytwórczych w 2023 r. pobrano ogółem **26 próbek**. Próbkę zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli i zbadane w następujących kierunkach:

- obecność szkodników zbożowo-mącznych – 15 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 7 próbek,
- skażenia promieniotwórcze – 5 próbek.

Największą grupę zakładów wytwórczych stanowią głównie piekarnie i ciastkarnie. W 2023 roku w rejestrze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (dalej: PPIS) w Gliwicach na terenie powiatu gliwickiego figurowało **30** zakładów piekarniczych oraz **15** ciastkarni.

W zakładach piekarniczych od 2008 r. prowadzona jest Akcja „Mklik Próchniczek”, która ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

Najczęstsze stwierdzone nieprawidłowości techniczno – sanitarne:

- brak bieżących zapisów z kontrolowania zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami,
- niedokładnie sprzątane pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych,
- brudny, niedokładnie myty sprzęt produkcyjny,
- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych,
- uszkodzony drobny sprzęt pomocniczy,
- większość właścicieli rozpoczęła wdrażanie systemu HACCP, jednakże ich dokumentacja nadal jest niekompletna i wymaga poprawy.

W związku z powyższym skontrolowano 18 piekarni, w których przeprowadzono ogółem **32** kontroli, nałożono 4 mandaty karne na kwotę 900 zł, wydano **9** decyzji administracyjnych represyjnych na poprawę stanu sanitarno-technicznego. W 2023 r. w zakładach piekarniczych pobrano **15** próbek sanitarnych, tj. zmiotki z podłogi oraz wytrzępki z koszyczków do garowania pieczywa z czego tylko w 1 przypadku stwierdzono obecność szkodników zbożowo-mącznych.

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli w 2023 r wpisanych było **101 gospodarstw** rolnych zajmujących się produkcją pierwotną produktów pochodzenia roślinnego z dostawami bezpośrednimi, w tym 96 na terenie powiatu.

W związku z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego (dalej: GIS) w sprawie porozumienia dotyczącego współdziałania organów urzędowej kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, przeprowadzono ogółem **5** kontroli w 5 gospodarstwach rolnych: 3 kontrole z udziałem przedstawicieli Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i 2 kontrole z udziałem przedstawicieli Inspekcji Ochrony Środowiska. Podczas kontroli pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku oznaczenia metali szkodliwych dla zdrowia **2** próbki truskawek, **2** próbki pomidorów oraz **1** próbkę kapusty. W ww. środkach spożywczych nie stwierdzono przekroczenia maksymalnych poziomów badanych metali szkodliwych dla zdrowia.

Ponadto przeprowadzono **5** kontroli w gospodarstwach rolnych bez udziału innych organów urzędowej kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej, podczas których

pobrano do badań laboratoryjnych **7 próbek**, w tym **5 próbek** w kierunku skażeń promieniotwórczych (**1 próbkę** ziarna żyta, **1 próbkę** pszenicy, **1 próbkę** karpia świeżego, **1 próbkę** ziemniaków oraz **1 próbkę** paszy zielonej) oraz **2 próbki** ziarna żyta w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Nie zakwestionowano żadnej spośród pobranych próbek.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest **594** zakładów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **260** kontroli, nałożono **38** mandatów karnych na kwotę **6300 zł** oraz wydano **29** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem **28 próbek środków spożywczych**, które badano w niżej wymienionych kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne – 10 próbek,
- zanieczyszczenia fizyczne i biologiczne – 9 próbek,
- pozostałości pestycydów – 5 próbek,
- mikotoksyny – 4 próbki.

Spośród 28 próbek pobranych w miejscach obrotu żywnością na terenie powiatu gliwickiego **zdyskwalifikowano 1 próbkę brokułu** ze względu na **przekroczenie najwyższego poziomu pozostałości pestycydu**.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest **416** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2023 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **219** kontroli sanitarnych, w wyniku których nałożono **30** mandatów karnych na kwotę **7050 zł** oraz wydano **26** decyzje administracyjne represyjne nakazujące wykonanie zarządzeń.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, zamrażalniczych,
- brak higieny personelu przy przygotowaniu posiłków,
- brak bieżącej czystości w zakładach,
- brak bieżących zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP,
- gotowe potrawy niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- przeterminowane środki spożywcze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,

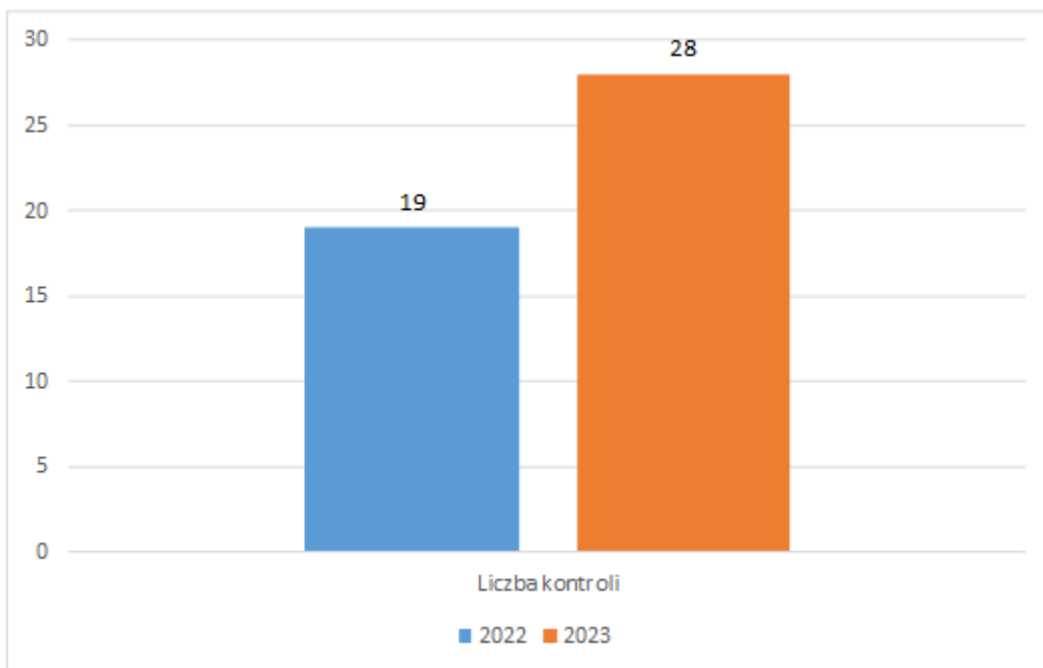
- brudne ściany i sufity,
- zdemontowane umywalki, zlewy.

W jednym przypadku na terenie powiatu stwierdzono, że w zakładzie małej gastronomii prowadzona jest działalność bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz bez uzyskania decyzji zatwierdzającej zakład. W lokalu gastronomicznym stwierdzono prowadzenie obróbki mięsa oraz warzyw w niewielkim pomieszczeniu wyposażonym w zlewozmywak jednokomorowy zaopatrzony wyłącznie w bieżącą zimną wodę, w punkcie wodnym przeznaczonym do mycia naczyń kuchennych odbywało się mycie jajek, nie prowadzono ich dezynfekcji przed użyciem do produkcji. Ponadto podczas kontroli stwierdzono brudne naczynia wielokrotnego użytku na sali konsumpcyjnej na regale przeznaczonym na naczynia zwrotne, natomiast na terenie całego zakładu brak wydzielonej zmywalni naczyń stołowych odpowiednio wyposażonej w urządzenie do ich mycia oraz dezynfekcji. Podczas kontroli stwierdzono również niedokładnie myte i sprzątane wszystkie pomieszczenia zakładu oraz nie przedłożono żadnej dokumentacji sanitarnej, tj. orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno – epidemiologicznych, dokumentacji GMP oraz systemu HACCP. W związku z powyższym został nałożony mandat karny w wysokości 500 zł. i Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał decyzję zaprzestania działalności w zakresie produkcji i sprzedaży posiłków do czasu zapewnienia prawidłowych warunków techniczno-sanitarnych do prowadzenia tego typu działalności oraz zatwierdzenia zakładu w drodze decyzji przez właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej Strona niezwłocznie usunęła nieprawidłowości i uzyskała decyzję zatwierdzenia.

Ocena sposobu żywienia

W **2023** roku na terenie powiatu gliwickiego przeprowadzono łącznie **28** ocen jadłospisów, z czego **w 16 stwierdzono nieprawidłowości**. Jadłospisy pobrano w **20** placówkach oświatowych (7 w stołówkach szkolnych, 12 w stołówkach przedszkolnych, 1 w wydawalni przedszkolnej), **3** w żłobkach (1 w stołówce i 2 w wydawalni), **3** w szpitalach (1 w stołówce i 2 w wydawalniach), **2** w domach opieki społecznej (1 w stołówce, 1 w wydawalni).

W placówkach oświatowych na terenie powiatu gliwickiego jadłospisy sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154) w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej wynikające z publikacji M. Jarosz - Normy żywienia dla populacji polskiej. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2020.

ryc. 5 Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów – porównanie lat 2022 i 2023

ryc. 6 Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów na terenie powiatu gliwickiego z podziałem na grupy.

Analizy jadłospisów przeprowadzono przy użyciu zaktualizowanego programu dietetycznego WIKT.

Spośród 20 przeprowadzonych analiz jadłospisów w placówkach oświatowych w 13 stwierdzono **nieprawidłowości**. Jadłospisy pobrano w 7 stołówkach szkolnych, 12 w stołówkach przedszkolnych, 1 w wydawalni przedszkolnej). Uchybienia najczęściej dotyczyły:

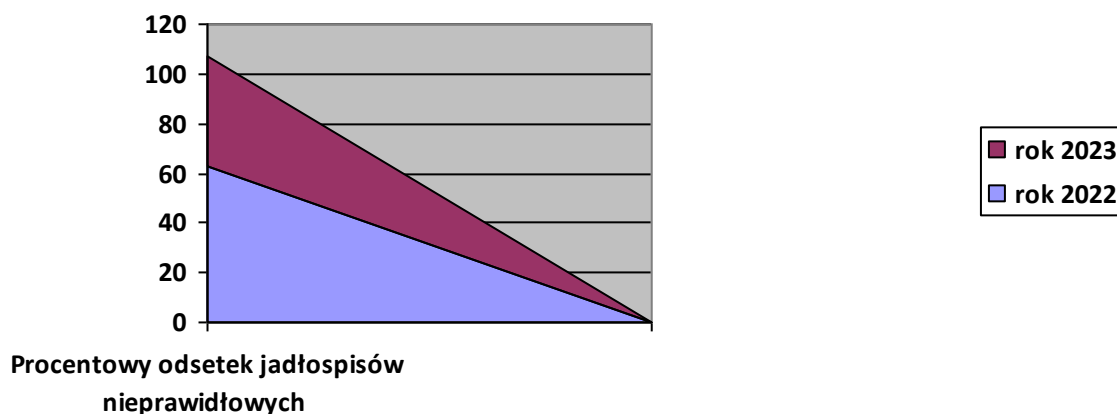
- zbyt dużej ilości energii,
- braku 2 porcji mleka lub produktów mlecznych, co skutkowało niewystarczającą ilością wapnia,
- niewystarczającej ilości warzyw i owoców,
- braku porcji ryby minimum raz w tygodniu.

Ponadto w **2023** roku dokonano oceny 3 ocen jadłospisów dekadowych pobranych w **2 wydawalniach w szpitalach oraz 1 stołówce szpitalnej** prowadzącej żywienie we własnym zakresie. W wyżej ocenianych jadłospisach w 1 wydawalni wykazano nieprawidłowości, które dotyczyły:

- zbyt małej ilości wapnia wynikającej z niewystarczającej podaży mleka i produktów mlecznych
- zbyt dużej ilości soli,
- niewystarczającej ilości warzyw i owoców podawanych w posiłkach

W 2023 r. w ramach kontynuowanej akcji „Żywienie dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych” pobrano 2 próbki posiłków obiadowych w stołówce w żłobku prowadzących żywienie we własnym zakresie oraz w 1 wydawalni, do której posiłki dostarczane są przez firmę cateringową. W obydwu przypadkach w jadłospisach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące m. in. podawania dzieciom zbyt dużej ilości tłuszczu oraz zbyt małej ilości tłuszczu. Posiłki były nieprawidłowo zbilansowane. Z uwagi na powyższe w 1 wydawalni przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, w której nie wykazano błędów.

W 2023 r. przeprowadzono znacznie więcej ocen jadłospisów na terenie powiatu (28) w stosunku do poprzedniego 2022 r. (19) oraz stwierdzono mniejszy odsetek, tj. 44% jadłospisów nieprawidłowych, w 2023 r. było 63%. W 2024 r. ocena jadłospisów nadal będzie kontynuowana.

ryc. 7 Ilość (%) jadłospisów negatywnie ocenionych w latach 2022-2023

Import

PPIS w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzano przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych, importerów lub eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy (lub wywożonych za granicę) produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w roku 2023 wykonano **318** kontroli (w **2022 r. było 337, a w 2021 r. było 494**), w tym **89** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **251** partii środków spożywczych, **67** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wydano łącznie **318** świadectw spełnienia wymagań towarów przekraczających granicę. W ramach granicznych kontroli dokonano oceny **161** produktów przywiezionych z zagranicy (importu) i **157** produktów wywożonych za granicę (eksportu).

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli granicznych	318	251	67

tab. 4 Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów.

Na terenie powiatu gliwickiego (w Pyskowicach) funkcjonuje dwóch dużych importerów żywności, tj. magazyny hurtowe. W roku 2023 przeprowadzono w tych miejscach **51** kontroli granicznych towarów importowanych z krajów trzecich.

Interwencje

Do PPIS w Gliwicach w zakresie Higieny Żywności i Żywienia w 2023 r. ogółem zgłoszono **286 interwencji**,

w tym **27** dotyczyło powiatu gliwickiego. Rozpatrzono 267 spraw, nie rozpatrzono 19 z uwagi na:

- 6 przypadków - brak obiektu we wskazanym miejscu, dotyczy głównie obiektów ruchomych i tymczasowych,
- w 3 przypadkach - zakład nieczynny, zawieszona działalność,
- w 7 przypadkach - przekazano błędnie skierowaną interwencję zgodnie z właściwością miejscową lub zgodnie z kompetencją,
- w 2 przypadkach strona nie wskazała szczegółowych informacji jakiego produktu dotyczą zarzuty,
- w 1 przypadku strona wycofała wniesioną interwencję.

W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono **103 mandaty karne na kwotę 22250 zł**. W ramach kontroli interwencyjnych wydano **24 decyzji administracyjnych** nakazujących poprawę stanu technicznego.

W 2023 r. na 27 rozpatrywanych interwencji dotyczących powiatu gliwickiego

- 13 uznano za uzasadnione,
- 14 za nieuzasadnione.
-

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2023 r. dotyczyły głównie:

- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych, tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- nieprawidłowej gospodarki odpadami,
- obecności owadów i gryzoni w obiekcie,
- zatrudniania osób bez aktualnych orzeczeń lekarskich do celów saniatro – epidemiologicznych.

W związku ze zgłoszonymi interwencjami na nieprawidłową jakość zdrowotną środków spożywczych w ramach urzędowej kontroli celowanej pobrano do badań laboratoryjnych 6 próbek produktów, tj.: cynamon, lody, malinę mrożoną, ciastka, szprot konserwa oraz pierożki.

Wnioski

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowych, jak wykazuje wynikowość (ilość nałożonych mandatów i decyzji w stosunku do ilości kontroli) uległ **nieznacznej poprawie** w porównaniu z rokiem ubiegłym. Stwierdzono niemniej większą ilość zgłoszonych interwencji dotyczących zakładów żywnościowych zlokalizowanych na terenie powiatu gliwickiego. w porównaniu z rokiem 2022.

W zakresie bezpieczeństwa żywności w 2023 r. stwierdzono wyższy odsetek próbek kwestionowanych w stosunku do roku ubiegłego.

W stosunku do roku 2022 odnotowano mniejszy odsetek jadłospisów, tj. 44%, w których stwierdzono nieprawidłowości, niemniej jednak ocena jadłospisów nadal będzie kontynuowana w 2024 r.

Analiza chorób zakaźnych dla powiatu gliwickiego za rok 2023

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach za rok 2023 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56. W roku 2023 kontynuowano działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców. Tak jak w poprzednich latach w 2023 r. oprócz wykonywania działań statutowych pracownicy byli zaangażowani w działania epidemiczne związane z walką z wirusem SARS-CoV-2. Podejmowano działania edukacyjne, promocyjne, przeciwepidemiczne prowadzące do zmniejszenia zakażeń na nadzorowanym terenie. Działania w zakresie przeciwdziałania zakażeniom SARS-CoV-2 realizowane były za pomocą systemów teleinformatycznych EWP oraz SEPIS.

Monitorowano bieżącą sytuację epidemiologiczną poprzez udział w działaniach związanych z występowaniem zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne w tym poprzez przepływy informacji w Krajowym Systemie Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych.

W 2023 r. na terenie objętym nadzorem przeprowadzono ogółem 6155 wywiadów epidemiologicznych, przeprowadzono również 38 postępowań w ogniskach epidemicznych. W 2022 r. przeprowadzono 67063 wywiady epidemiologiczne. Relatywny spadek liczby wywiadów w stosunku do roku ubiegłego powiązany był ze spadkiem liczby zachorowań na COVID-19.

Na terenie powiatu gliwickiego odnotowano 3 ogniska epidemiczne. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach przeprowadzał dochodzenia epidemiologiczne mające na celu ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu postępowania placówki celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

Odnotowano:

- 2 ogniska epidemiczne w oddziałach szpitalnych wywołane przez *Clostridioides difficile*. Ogniska wystąpiły na terenie dwóch szpitali. Dodatkowo wyniki uzyskano u 9 pacjentów hospitalizowanych w związku z innymi jednostkami chorobowymi. Nie odnotowano zakażeń wśród pacjentów.
- 1 ognisko epidemiczne wywołane przez SARS-CoV-2 na terenie placówki DPS. Zachorowało 3 pensjonariuszy, 122 osoby pozostały pod nadzorem epidemiologicznym.

We wszystkich przypadkach podjęto decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej, wstrzymaniu przyjęć pacjentów, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

Prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, który obejmuje nadzór kliniczny, epidemiologiczny i wirusologiczny nad przypadkami ostrego porażenia wiotkiego z osłabieniem mięśni szkieletowych u dzieci w wieku < 15 r. ż. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów dziecięcych, a w przypadku podejrzenia zachorowania pobieraniu i przesyłaniu materiału do badań laboratoryjnych do NIZP-PZH.

Stale monitorowane są podejrzenia i zachorowania na odrę i różyczkę w ramach realizacji programu eliminacji tych chorób.

PPIS w Gliwicach współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie zwalczania chorób odzwierzęcych w tym prowadzony jest nadzór nad przypadkami narażenia na wściekliznę w przypadkach pokąsań przez zwierzęta domowe i dzikie.

Zgodnie z wytycznymi GIS prowadzony jest nadzór epidemiologiczny w przypadku wystąpienia inwazyjnej choroby zakaźnej wywołanej przez *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae* oraz innych bakteryjnych zakażeń ośrodkowego układu nerwowego.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Sytemu Monitorowania Informacji o Dopalachach. Na terenie powiatu gliwickiego w 2023 r. odnotowano 3 przypadki zatruc środkami zastępczymi (2 kobiety oraz 1 mężczyzna). Wszystkie osoby wymagały hospitalizacji. W 2022 r. odnotowano 4 przypadki zatruc dopalaczami.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zgłaszalnością chorób zakaźnych odnotowano poprawę zgłaszalności, na którą ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (dalej: ŚPWIS) i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ)

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach wysłała się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym, w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięte w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych, w tym przeciwko COVID-19 i grypie
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis oraz eliminacji odry i różyczki
- monitorowanie bieżącej sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych w tym chorób szczególnie niebezpiecznych
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne, ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu gliwickiego zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab. nr 5].

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2023r	Zapadalność na 100 000 ludności	Liczba zachorowań w 2022r	Zapadalność na 100 000 ludności	Wzrost/spadek zapadalności
Ospa wietrzna	864	796,63	564	517,51	+ 279,12
Płonica	183	168,73	33	30,28	+ 138,45
Borelioza	97	89,44	64	58,72	+ 30,72
Bakteryjne zakażenia jelitowe	71	65,46	54	49,55	+ 15,91
WZW C	11	10,14	7	6,42	+ 3,72
Inne Neuroinfekcje	5	4,61	1	0,92	+ 3,69
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	161	148,45	160	146,81	+ 1,64
Krzusiec	1	0,92	0	0,00	+ 0,92
Świnka	3	2,77	3	2,75	+ 0,02
Odra	0	0	0	0,00	0,00
WZW A	2	1,84	2	1,84	0,00
Różyczka	1	0,92	1	0,92	0,00
Gruźlica	20	18,44	21	19,27	- 0,83
Ich wywołane przez <i>Neisseria meningitidis</i>	0	0	1	0,92	- 0,92
Ich wywołane przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	1,84	3	2,75	- 0,91
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	28	25,82	34	31,20	- 5,38
WZW B	4	3,69	10	9,18	- 5,49
Wirusowe zakażenia jelitowe	86	79,30	110	100,93	- 21,63

tab. 5 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2023 r. i 2022 r. w powiecie gliwickim

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2023r	Liczba zachorowań w 2022r	Liczba zachorowań w 2021r	Liczba zachorowań w 2020r	Liczba zachorowań w 2019r
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	161	160	56	44	191
Ospa wietrzna	864	564	265	206	391
Wirusowe zakażenia jelitowe	86	110	57	17	58

Borelioza	97	64	17	11	27
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	28	34	23	12	25
Płonica	183	33	24	14	62
Gruźlica	20	21	16	13	35
WZW B	4	10	5	2	8
WZW C	11	7	3	0	10
Świnka	3	3	0	1	6
WZW A	2	2	1	0	1
Różyczka	1	1	0	1	3
Ich wywołane prze <i>Neisseria meningitidis</i>	0	1	0	1	1
Inne Neuroinfekcje	5	1	1	2	9
Krztusiec	1	0	0	0	0
Odra	0	0	0	0	1
Ich wywołane przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	3	4	1	3
Bakteryjne zakażenia jelitowe	71	54	58	63	59

tab. 6 Liczba zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w latach 2019 - 2023 w powiecie gliwickim

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

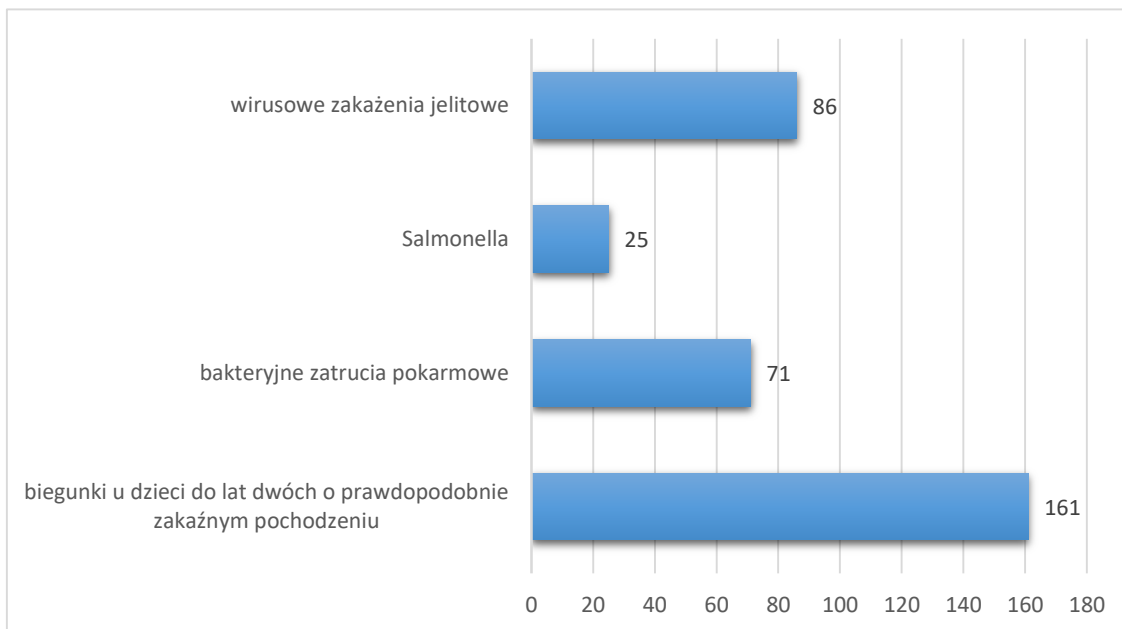
ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport, składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo poprawy w tym zakresie obserwowanej w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe oraz biegunki w tym wirusowe, bakteryjne i nieokreślone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Biegunki i zapalenia żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu stanowią 47% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych.

BIEGUNKI I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIENIE ZAKAŻNYM POCHODZENIU

W 2023 r. zarejestrowano 161 zachorowań, w tym 16 u dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu chorych hospitalizowano 14 osób, w tym 4 dzieci do dwóch lat.

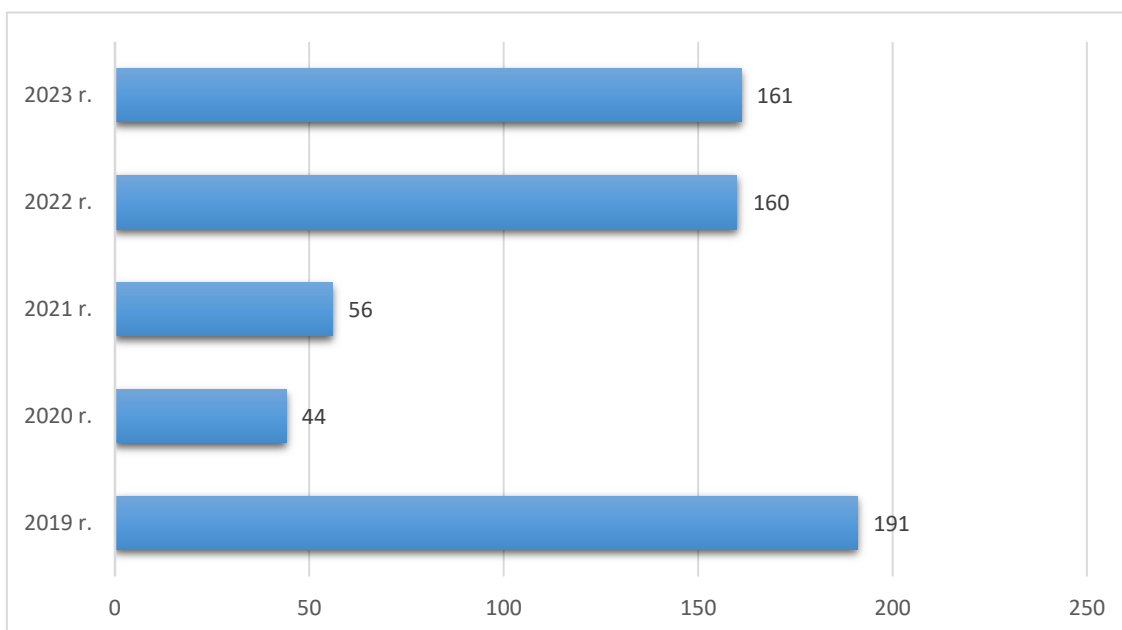

ryc. 8 Liczba zachorowań na zatrucia i zakażenia pokarmowe w 2023 r.

W **2022 r.** odnotowano **160** przypadków, w tym **9** u dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań hospitalizowano **20** osób, w tym **4** dzieci do dwóch lat.

Biegunka w szczególności u dzieci, może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg, o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

ryc. 9 Liczba zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2019-2023

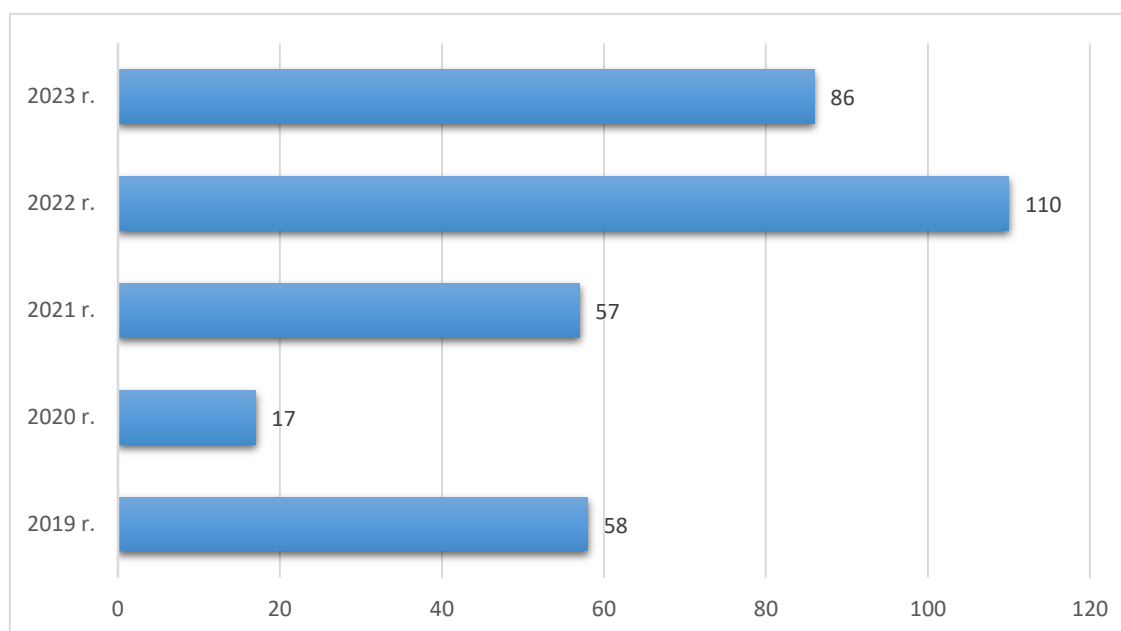
WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE

Poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny stanowią wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia norowirusowe i rotawirusowe. Zakażenie przenosi się drogą fekalno-pokarmową oraz przez brudne ręce, przez zanieczyszczone przedmioty. Po przedostaniu się do organizmu, wirusy uszkadzają nabłonek kosmków jelitowych, wywołując stan zapalny żołądka i jelit.

Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych może przyczynić się wprowadzenie od 2021 r. obowiązkowych szczepień p/rotawirusom. Przeciwko rotawirusom zaszczepiono **1347** dzieci urodzonych w roku 2022 i 2023.

W **2023 r.** odnotowano **86** zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe, w tym 25 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 50 osób, w tym 25 dzieci do lat dwóch.

W **2022 r.** zarejestrowano **110** przypadków wirusowego zakażenia jelitowego, w tym 35 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 109 chorych, w tym 35 dzieci do lat dwóch.

ryc. 10 Liczba zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe w latach 2019-2023

W **2023 r.** zarejestrowano **13** przypadków zachorowań wywołanych przez rotawirusy, **32** zachorowania wywołane przez norowirusy, **41** zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nieokreślone.

W porównaniu z rokiem ubiegłym niemal 6-krotnie spadła liczba zachorowań wywołanych przez rotawirusy, powodem takiego stanu mogą być wprowadzone od 2021 r. obowiązkowe szczepienia przeciwko rotawirusom. Natomiast o ok. 37% wzrosła liczba zachorowań wywołanych przez norowirusy.

Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Zachorowania na zakażenia wirusowe nieokreślone wystąpiły głównie u osób leczonych ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych, a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Salmonellozy

Salmonellozy są nadal najczęściej rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym. Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* były skażone jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe lub wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzegania warunków chłodzenia.

W **2023 r.** odnotowano **25** przypadków zatrucia pokarmowego wywołanych przez pałeczki *Salmonella*. Hospitalizowano 17 osób.

W **2022 r.** zarejestrowano **33** zachorowania na salmonellozę.

Najwięcej zachorowań odnotowano w Knurowie.

Nadzorem epidemiologicznym objęto 63 osoby ze styczności z chorymi. W zleconych badaniach w kierunku nosicielstwa pałeczek *Salmonella* wykryto 4 bezobjawowych nosicieli.

Zachorowało 14 mężczyzn i 11 kobiet. Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr. *D enteritidis*, co stanowiło ok. 92% przypadków zachorowań. Zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych.

Przyczynami zachorowań były zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i niepoddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nie przestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych. Nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

W **2023 r.** odnotowano 3 zakażenia pozajelitowe wywołane przez pałeczki *Salmonella enteritidis*. Drobnoustrój został wyhodowany z krwi, u chorych rozpoznano posocznicę. Wszyscy chorzy wymagali hospitalizacji i leczenia antybiotykowego.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

W **2023 r.** odnotowano ogółem **71** zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe, w tym 69 zachorowań wywołanych przez *Clostridioides difficile* oraz 2 przypadki rozpoznane jako bakteryjne zakażenia jelitowe nieokreślone. Najwięcej zachorowań odnotowano w mieście Knurów. Odnotowano 3 przypadki zgonów, gdzie jedną z przyczyn zgonu było zakażenie *Clostridioides difficile*.

W **2022 r.** zarejestrowano **54** przypadki bakteryjnych zakażeń pokarmowych.

Ogółem hospitalizowano 53 osoby.

Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia a także ciężkiego i powikłanego przedbiegu choroby. Zakażenia najczęściej występują u chorych, leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia

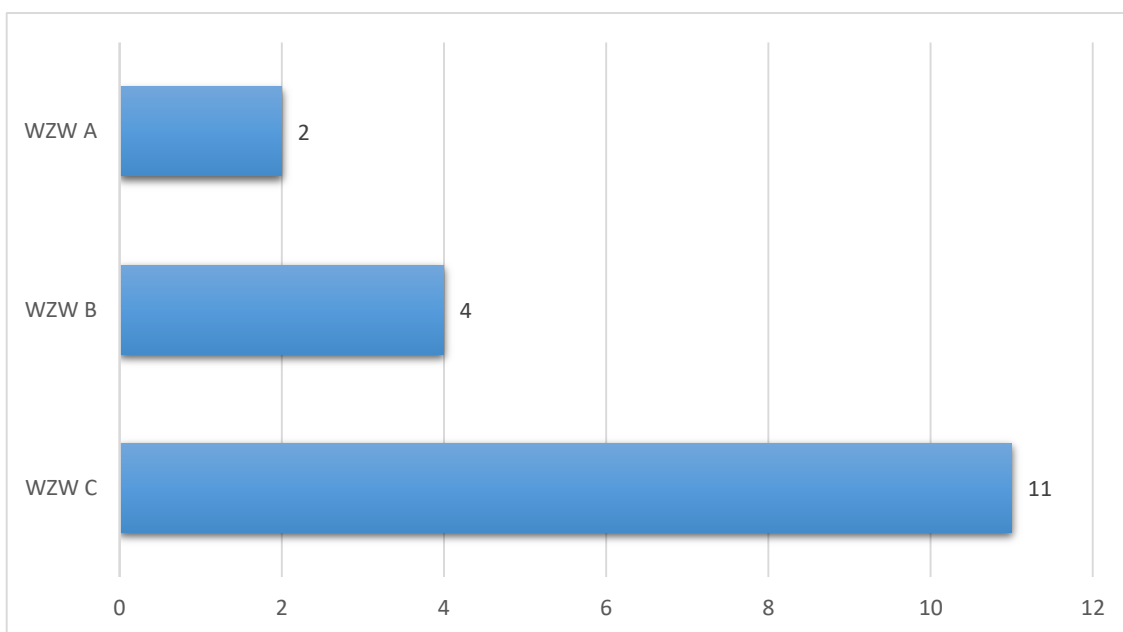
szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridioides difficile* w przebiegu hospitalizacji, antybiotykoterapia. Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych najczęściej po 60 roku życia.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby.

Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań.

Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C przeciw, któremu nie ma skutecznej szczepionki.

ryc. 11 Liczba zachorowań na WZW w 2023 r.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W 2023 r. zarejestrowano 4 przypadki, chorzy nie wymagali leczenia szpitalnego.

W 2022 r. odnotowano 10 zachorowań na WZW typu B. Żadna osoba nie wymagała hospitalizacji. Zachorowało 4 mężczyzn w przedziale wiekowym 32-62 lata. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

U wszystkich osób zakażenie przebiegało bezobjawowo i wykryte zostało w trakcie badań kontrolnych. Jedna osoba była wcześniej zaszczepiona przeciwko WZW B, pozostałe osoby nie były zaszczepione bądź były szczepione niepełnym cyklem szczepień.

Nie udało się ustalić czasu i okoliczności zakażenia. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż, dominującą drogą zakażenia były procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek. Nie odnotowano zachorowań ostrych.

Osoby z kontaktu z chorymi skierowano pod nadzór lekarski i do ewentualnego zaszczepienia przeciwko WZW typu B.

Wpływ na zapadalność na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B. Ze względu na wzrost liczby

zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną i stylem życia uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W **2023 r.** odnotowano **11** zachorowań na WZW typu C.

W **2022 r.** odnotowano **7** zachorowań na WZW typu C.

Zachorowało 5 mężczyzn i 6 kobiet. Zachorowania przebiegały bezobjawowo. Chorzy korzystali głównie z usług medycznych, u 4 osób wystąpiło narażenie pozamedyczne.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych, polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyicznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2023 r.** odnotowano **2** zachorowania na WZW typu A.

W **2022 r. również** zarejestrowano **2** zachorowania na WZW typu A.

Zachorowała 43-letnia kobieta i 7-letni chłopiec, nie szczepieni p/ WZW A. Chorzy wymagali leczenia szpitalnego. U chorych wystąpiły objawy osłabienia, żółtaczki, bólu brzucha, ciemnego zabarwienia moczu, odbarwienia kału, wysokim poziomem transaminaz.

Chorzy nie wyjeżdżali poza granice kraju. Nie ustalono źródła zakażenia.

NEUROINFEKCJE i CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne, są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2023 r.** zarejestrowano **5** przypadków zachorowań w tym 1 zachorowanie na enterowirusowe zapalenie opon mózgowych, 1 wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych nieokreślone, 1 bakteryjne zapalenie opon mózgowych wywołane przez *Staphylococcus aureus* oraz 2 przypadki zapalenia opon mózgowych inne i nieokreślone.

W **2022 r.** odnotowano **1** zachorowanie na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu o etiologii bakteryjnej wywołane przez *Staphylococcus mitis*.

Zachorowały 3 osoby dorosłe oraz 2 dzieci do 6 m.ż. Chorzy zostali hospitalizowani w oddziałach neurologicznych lub zakaźnych. Po kilku dniach hospitalizacji i wdrożonym leczeniu zostali wypisani do domu.

Inwazyjna Choroba Pneumokokowa

W **2023 r.** na inwazyjną chorobę pneumokokową zachorowały **2** osoby, u chorych rozpoznano posocznicę pneumokokową. Dodatkowo u jednej osoby stwierdzono zachorowanie na pneumokokowe zapalenie płuc.

W **2022 r.** zarejestrowano **3** zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową, w tym 1 zachorowanie na posocznicę oraz 2 zachorowania na zapalenie płuc.

Na posocznicę zachorowała 68-letnia kobieta zamieszkała w gminie Gierałtowice.

Chora z licznymi chorobami neurologicznymi, w stanie ciężkim, ze zmianami osłuchowymi, wysokimi parametrami zapalnymi została przyjęta do oddziału chorób wewnętrznych. Chora otrzymała celowaną antybiotykoterapię, wypisana do domu z zaleceniami dalszej rekonwalescencji.

Na posocznicę i zapalenie płuc pneumokokowe zachorował 74-letni mężczyzna zamieszkały w Knurowie. Chory w stanie ciężkim obciążony chorobami kardiologicznymi z objawami w postaci hipotonii, duszności, bólami w klatce piersiowej, z objawami zapalenia płuc, z wysokimi parametrami zapalnymi, zaburzeniami świadomości został przyjęty do oddziału chorób wewnętrznych. Chory zmarł w 2 dobie hospitalizacji.

Inwazyjna Choroba Meningokokowa

W 2023 r. nie odnotowano zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową.

W 2022 r. odnotowano 1 zachorowanie.

CHOROBA z LYME

Borelioza stała się chorobą ogólnopolską. Jest odzwierzęcą wieloukładową chorobą zakaźną przenoszona przez kleszcze. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych. Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana, dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

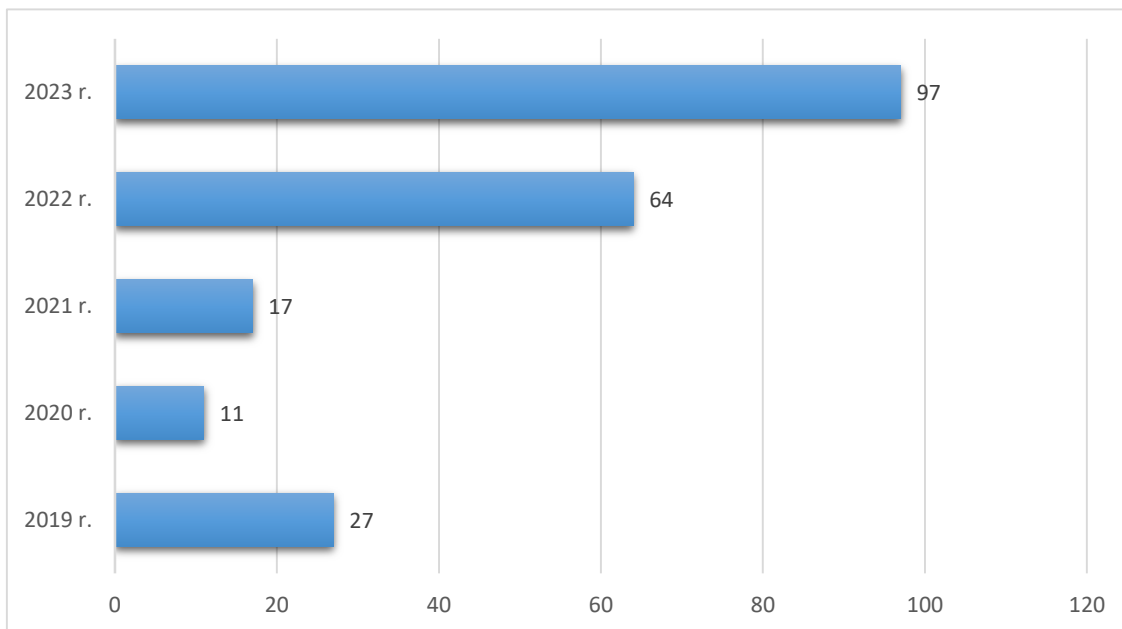
W **2023 r.** odnotowano **97** przypadków boreliozy, 2 osoby wymagały hospitalizacji.

W **2022 r.** zarejestrowano **64** przypadki zachorowań na boreliozę, hospitalizacji wymagało 6 osób.

Wszystkie osoby chore były poddane antybiotykoterapii. Zachorowało 50 kobiet i 47 mężczyzn. Najwięcej zachorowań odnotowano w gminie Pyskowice.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane z częstszym przebywaniem na terenach zielonych. Najwięcej ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich.

Wszystkie osoby chore zostały poddane antybiotykoterapii

ryc. 12 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2019-2023

Przyczyn zachorowalności należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiają populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nimfy, które przenoszą krętki wywołujące boreliozę a nie są zauważalne gołym okiem.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym. Przerwanie leczenia przeciwgruźliczego może prowadzić do lekooporności, która znacznie utrudnia leczenie i może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2019-2023 zarejestrowano następującą liczbę chorych:

- w roku 2019 – 35 osób
- w roku 2020 – 14 osób
- w roku 2021 – 16 osób
- w roku 2022– 21 osób
- w roku 2023 – 20 osób

Zachorowało 14 mężczyzn i 6 kobiet, 2-krotnie częściej chorują mężczyźni niż kobiety. Najczęściej chorują mężczyźni w wieku średnim i podeszłym.

Większa zapadalność na gruźlicę wśród mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, spożywanie alkoholu i niehigieniczny tryb życia. Wszystkich chorych hospitalizowano w oddziałach chorób płuc, odnotowano 3 wznowy gruźlicy.

Wśród ogółu zachorowań na gruźlicę odnotowano 1 gruźlicę pozapłucną, było to zachorowanie na gruźlicą obwodową limfadenopatię. Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie społecznym, osób bezrobotnych, przebywających na rentach i emeryturach. 54 osoby ze styczności z gruźlicą prątkującą skierowano pod nadzór lekarski celem wykonania badań profilaktycznych.

CHOROBY WENERYCZNE

W roku **2023 r.** zarejestrowano **3** zachorowania na kiłę oraz **1** przypadek rzeżączki. Hospitalizacji wymagała 1 osoba. Zachorowało 2 mężczyzn i 1 kobieta w wieku 24-36 lat.

Zachorowanie na rzeżączkę stwierdzono u 34-letniego mężczyzny.

W roku **2022** odnotowano **2** przypadki zachorowań na kiłę.

Liczba zachorowań może nie być adekwatna do rzeczywistej liczby osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową jest fakt niedopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje, że dane epidemiologiczne są niepełne. Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest również fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia do lekarza. Ze względu na wstydlivy charakter tych chorób chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenie badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 r.ż. Od 2002r obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciwko ospie wietrznej. Na terenie powiatu gliwickiego zaszczepiono **315** dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie, z wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2023 r** odnotowano **864** przypadki ospy wietrznej.

W **2022 r.** zarejestrowano **564** zachorowań na ospę wietrzną.

Zachorowania przebiegały łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych, żadna z osób chorych nie wymagała hospitalizacji. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród dzieci w grupie wiekowej od 1 do 14 lat. Zarejestrowano również zachorowania wśród osób dorosłych. Wystąpiły u osób niezaszczepionych przeciwko ospie.

ryc. 11 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2019-2023

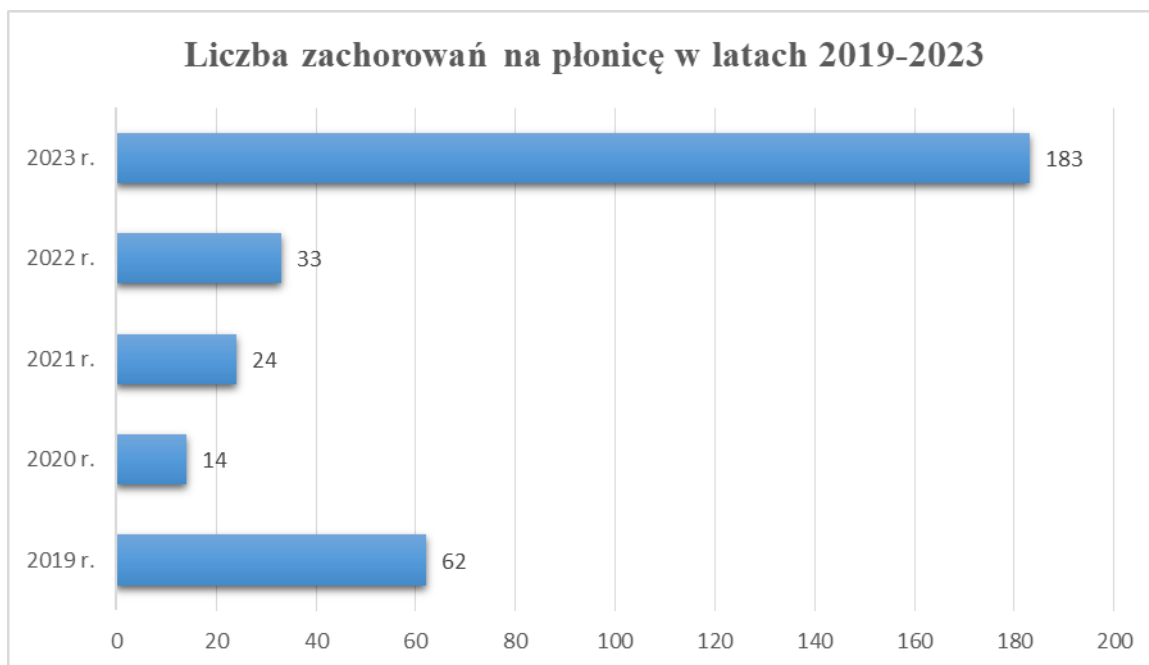
Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W **2023 r.** nastąpił ponad 5-krotny wzrost liczby zachorowań na płonicę, zarejestrowano **183** przypadki płonicy.

W **2022 r.** odnotowano **33** zachorowania, w tym 1 osoba wymagała hospitalizacji.

Zachorowania wystąpiły głównie u dzieci w wieku od 3 do 7 lat uczęszczających do przedszkoli i szkół. Zachorowało 91 mężczyzn i 92 kobiety. Najwięcej zachorowań odnotowano w gminach Knurów i Pyskowice.

ryc. 12 Liczba zachorowań na płonice w latach 2019-2023

Świnka, odra, różyczka

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975r szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

W latach **2022-2023** nie zarejestrowano zachorowań na odrę.

Świnka

W **2023 r** zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na świnkę, w **2022 r.** również zarejestrowano 3 przypadki. Zachorowało 3 chłopców wieku 2 lata, 3 lata i 14 lat zamieszkałych w Knurowie i w Toszku. 1 dziecko nie było szczepione p/śwince, natomiast pozostali chorzy zostali zaszczepieni szczepionką skojarzoną MMR II zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Różyczka

W **2023 r.** odnotowano 1 zachorowanie na różyczkę.

W **2022 r.** zarejestrowano 1 przypadek zachorowania.

Zachorował 5 letni chłopiec zaszczepiony przeciwko różyczce zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień. Zachorowanie zostało rozpoznane na podstawie objawów klinicznych, nie zostało to potwierdzone badaniami laboratoryjnymi.

Błonica, krztusiec, tężec

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertussis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie obowiązującym kalendarzem szczepień. Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W **2023 r.** odnotowano **1** zachorowanie na krztusiec.

W **2022 r.** zachorowań nie zarejestrowano.

Chorobę stwierdzono u 2-letniego chłopca o nieznannej historii szczepień. Chory z objawami pod postacią duszącego kaszlu został hospitalizowany w oddziale pediatrycznym. Po zakończonym leczeniu antybiotykowym dziecko zostało skierowane do ośrodka rehabilitacji pulmonologicznej dla dzieci.

W **2023 r. i 2022 r.** nie odnotowano zachorowań.

W ostatnich pięciu latach nie odnotowano zachorowań na błonicę i tężec.

GRYPA

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają również na zdrowie całej populacji.

W powiecie gliwickim przeciwko grypie zaszczepiono 2425 osób.

W związku ze zmianą przepisów prawnych od lipca 2023 r. zniesiono obowiązek raportowania do organów inspekcji sanitarnej zachorowań na schorzenia grypopodobne. Wobec powyższego brak jest danych dotyczących zachorowań na schorzenia grypopodobne. Jednocześnie nałożono obowiązek raportowania zachorowań na infekcje górnych dróg oddechowych potwierdzonych testem antygenowym tj. grypa, SARS-CoV-2 oraz RSV.

W 2023 r. zarejestrowano 38 przypadków zachorowań na grypę, w tym 35 przypadków potwierdzonych testem antygenowym i 3 zachorowania potwierdzone badaniem molekularnym.

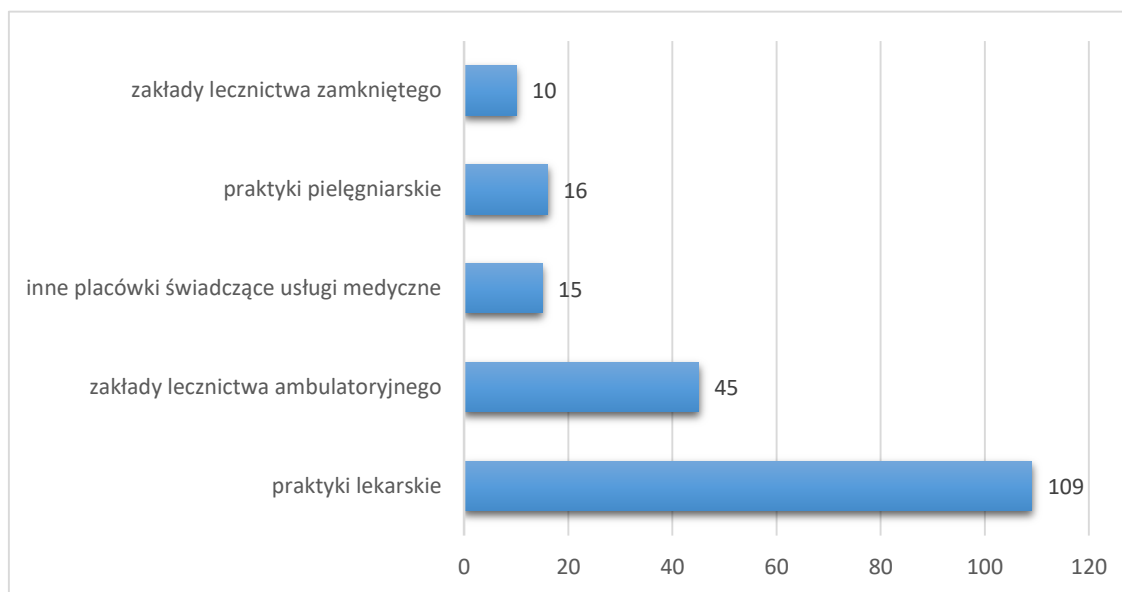
RSV to wirus powodujący sezonowe zakażenia dróg oddechowych, szczególnie groźne dla niemowląt i dzieci poniżej 2 roku życia (dalej: r.ż.) Nasilenie się dolegliwości, szczególnie u najmłodszych dzieci, może wymagać leczenia szpitalnego. Odnotowano 15 zakażeń wirusem RSV, w tym 13 przypadków zakażeń stanowiły zakażenia u dzieci do lat dwóch, z czego 12 dzieci wymagało leczenia szpitalnego.

W 2023 r. w powiecie gliwickim odnotowano 978 przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2, natomiast w 2022 r. zarejestrowano 7174 przypadki zakażeń SARS-CoV-2.

Odnotowano znaczny spadek liczby zachorowań. Powodem takiego stanu mogą być powszechnie stosowane szczepienia p/COVID-19.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

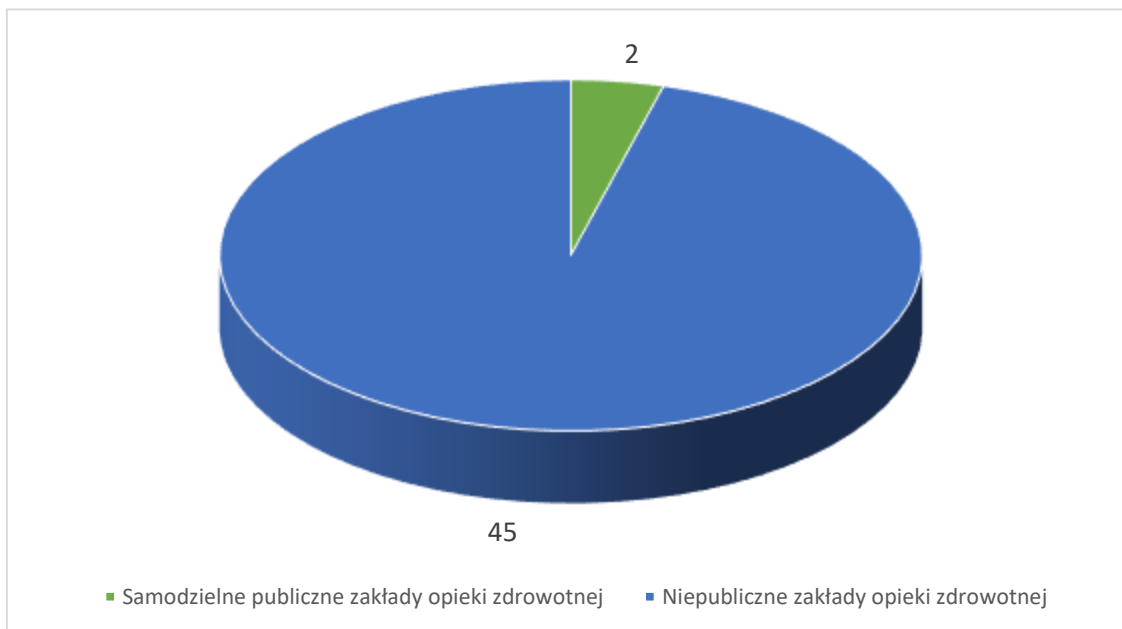
W roku 2023 na terenie powiatu gliwickiego sprawowano nadzór sanitarny nad warunkami higieniczno-sanitarnymi jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

ryc. 13 Placówki ochrony zdrowia działające na terenie powiatu gliwickiego

W 2023 roku w powiecie gliwickim pełniono nadzór nad (ryc.13):

- 10 zakładami leczenia zamkniętego w tym: 5 szpitalami z 1 obiektem, 2 szpitalami jednego dnia, 1 zakładem pielęgnacyjno-opiekuńczym, 1 zakładem opiekuńczo – leczniczym, 1 ośrodkiem leczenia uzależnień,
- 45 zakładami leczenia ambulatoryjnego wraz z 33 obiektami, 18 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 2 zakłady wraz z 4 obiektami i 3 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (ryc. 14),
- 109 praktykami lekarskimi, w tym 41 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 66 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 2 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 16 praktykami pielęgniarskimi,
- 15 innymi placówkami świadczącymi świadczenia zdrowotne.

ryc. 14 Zakłady leczenia ambulatoryjnego powiatu gliwickiego

Lecznictwo zamknięte

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono 21 kontroli, w tym skontrolowano 5 szpitali wraz z obiektem, zakład opiekuńczo – leczniczy, zakład pielęgnacyjno - opiekuńczy oraz ośrodek leczenia uzależnień.

W ramach prowadzonego nadzoru bieżącego stwierdzono nieprawidłowości, wszczęto jedno postępowanie administracyjne w jednym szpitalu, w związku z powyższym wydano decyzję administracyjną, która nakazywała między innymi:

- zaktualizować ocenę ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
- wydzielić w obiekcie co najmniej jedno pomieszczenie porządkowe umożliwiające mycie i dezynfekcję wózków wielokrotnego użytku o zamkniętej przestrzeni ładunkowej przeznaczonych do transportu bielizny czystej i brudnej,
- odmalować powierzchnie ścian i sufitów w pomieszczeniach szpitala,
- naprawić uszkodzone powierzchnie mebli.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi, zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami.

Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach prowadzonego nadzoru nad działalnością zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest aktywne monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia

wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W szpitalach przeprowadzono kontrolę celowaną zespołu pomieszczeń Bloków Porodowych z Oddziałami Położniczo - Ginekologicznymi oraz Oddziałami Neonatologii/ Noworodkowymi.

Układ pomieszczeń zespołu porodowego zapewnia łatwą komunikację z pozostałymi komórkami organizacyjnymi szpitala. Bloki porodowe składają się z sal porodowych jednostanowiskowych przystosowanych do porodów rodzinnych, w tym jednej doposażonej w sprzęt umożliwiający poród w wodzie oraz pomieszczenie obserwacji noworodka. W Oddziałach Położniczo - Ginekologicznych pokoje łóżkowe są urządzone w systemie „matka z dzieckiem”, przeznaczone maksymalnie dla dwóch matek i dwóch noworodków. W jednym szpitalu sale doposażone są w zespół urządzeń umożliwiających mycie i pielęgnację noworodka. Natomiast drugi szpital jest od 2022 roku w trakcie realizacji decyzji administracyjnej nakazującej utworzenie śluzy umywalkowo – fartuchowej przy wejściu do pokoju noworodków obserwowanych, doposażenie pokoi łóżkowych w zespół urządzeń umożliwiających mycie i pielęgnację noworodka oraz odmalowanie powierzchni ściennych i sufitowych w pomieszczeniach oddziału.

Oddział Położniczo-Ginekologiczny w Szpitalu w Knurowie posiada prestiżowy tytuł „Szpitala Przyjaznego Dziecku” nadawany przez WHO i UNICEF oraz zdobył uznanie fundacji „Rodzić po ludzku” jako jeden z najlepszych i godnych polecenia. Ponadto uzyskał w Rankingu "Maluchy na Brzuchy" złoty medal za zajęcie 15 miejsca jako placówka, która stosuje dwugodzinny kontakt skóra do skóry przynajmniej w 80% porodów drogami natury oraz brązowy medal za zajęcie 10 miejsca jako placówka, która wykazała się wysokim stopniem wsparcia kangurowania przez osobę towarzyszącą po cięciu cesarskim.

Rozpatrzono dwie interwencje na zamknięte zakłady opieki zdrowotnej. Wniesione interwencje zostały uznane za zasadne, wydano zalecenia doraźne dotyczące gospodarki odpadami medycznymi oraz odmalowania powierzchni sufitowych i drzwi w pomieszczeniach higieniczno – sanitarnych, wymiany skorodowanych baterii łazienkowych.

W dwóch szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, trzy szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO, w pozostałych placówkach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowego użycia.

W placówkach lecznictwa zamkniętego prowadzone są nadal prace remontowo-modernizacyjne związane z poprawą stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń podmiotów.

Lecznictwo otwarte

W podmiotach lecznictwa otwartego przeprowadzono 74 kontrole, w tym 8 kontroli w praktykach lekarskich.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono jeden mandat, na negatywną ocenę placówki miały wpływ obecne w punkcie szczepień przeterminowane produkty lecznicze, preparaty do dekontaminacji powierzchni pomieszczeń i urządzeń oraz dezynfekcji skóry.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w pozostałych podmiotach lecznictwa otwartego nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W skontrolowanych podmiotach lecznictwa otwartego stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami.

Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W 52 podmiotach, w tym 25 praktykach zawodowych sterylizacja prowadzona jest wyłącznie we własnym zakresie. 18 podmiotów, w tym 15 praktyk zawodowych posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

Pracownicy Sekcji brali udział w prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, postępowań administracyjnych - prowadzili wywiady epidemiologiczne, pełnili dyżury popołudniowe i weekendowe, podejmowali zgłoszenia w systemie SEPIS, prowadzili stałą sprawozdawczość i analizę danych związaną z przypadkami zachorowań wśród populacji powiatu gliwickiego.

PPIS w Gliwicach ocenia stan bezpieczeństwa sanitarnego na terenie powiatu gliwickiego w roku 2023 jako zadowalający – nie stwierdzono sytuacji, które powodowałyby zagrożenie epidemiczne.

Analizując stan sanitarno-higieniczny w nadzorowanych zakładach leczniczych na terenie powiatu gliwickiego w 2023 roku obserwowano systematyczną poprawę stanu sanitarnotechnicznego w placówkach lecznictwa otwartego jak i zamkniętego m.in. dokonano przebudowy i modernizacji części oddziałów i innych pomieszczeń, w tym w kwietniu otwarto nowo wyremontowaną Izbę Przyjęć w Szpitalu w Knurowie, kolorowe i przyjazne wnętrza gabinetów znacząco poprawiły standard przyjmowania i badania pacjentów, a profesjonalny podjazd dla karettek ułatwił prace personelu medycznego. Ponadto w placówkach lecznictwa zamkniętego dzięki wydanym decyzjom administracyjnym utrzymuje się zadowalający stan sanitarny.

Nadzór sanitarny wymaga nadal wzmożonych działań w obrębie obowiązujących przepisów prawa, celem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu gliwickiego.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2023 roku PPIS w Gliwicach na terenie powiatu gliwickiego prowadził bieżący nadzór w 41 punktach szczepień, realizował zadania w zakresie przechowywania i dystrybucji szczepionek służących do przeprowadzania szczepień obowiązkowych, sporządzał ilościowe zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe wraz z harmonogramem dostaw oraz realizował sprawozdawczość z rodzajów, liczby posiadanych szczepionek, numerów seryjnych oraz terminów ważności.

W zakresie realizacji szczepień ochronnych przeprowadzono 31 kontroli.

W 1 zakładzie opieki zdrowotnej kontrola sanitarna wykazała nieprawidłowości w przedmiocie kontroli, wystawiono mandat karny, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą.

W pozostałych punktach szczepień kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta tj. karcie uodpornienia, książeczce szczepień, historii choroby). Dokumentacja z realizacji szczepień prowadzona prawidłowo. Szczepienia wykonywane są sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Punkty szczepień wyposażone są w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Większość punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury.

W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa. Koszty zakupu ponosi osoba poddająca się szczepieniom. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta. Osoby przeprowadzające zalecane szczepienia ochronne prowadzą dokumentację z ich wykonania.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

W ramach przestrzegania dobrej praktyki dystrybucyjnej od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce. Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia w grupach ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2023 r. został wprowadzony powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020 – 2030. W powiecie gliwickim do programu przystąpiło 13 punktów szczepień, które zgodnie z założeniami programu przeprowadzały szczepienia przeciw HPV u dziewczyn i chłopców po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia. PSSE Gliwice od 1 czerwca 2023 r. prowadziła dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień w POZ, które zgłosiły udział w realizacji powyższego programu.

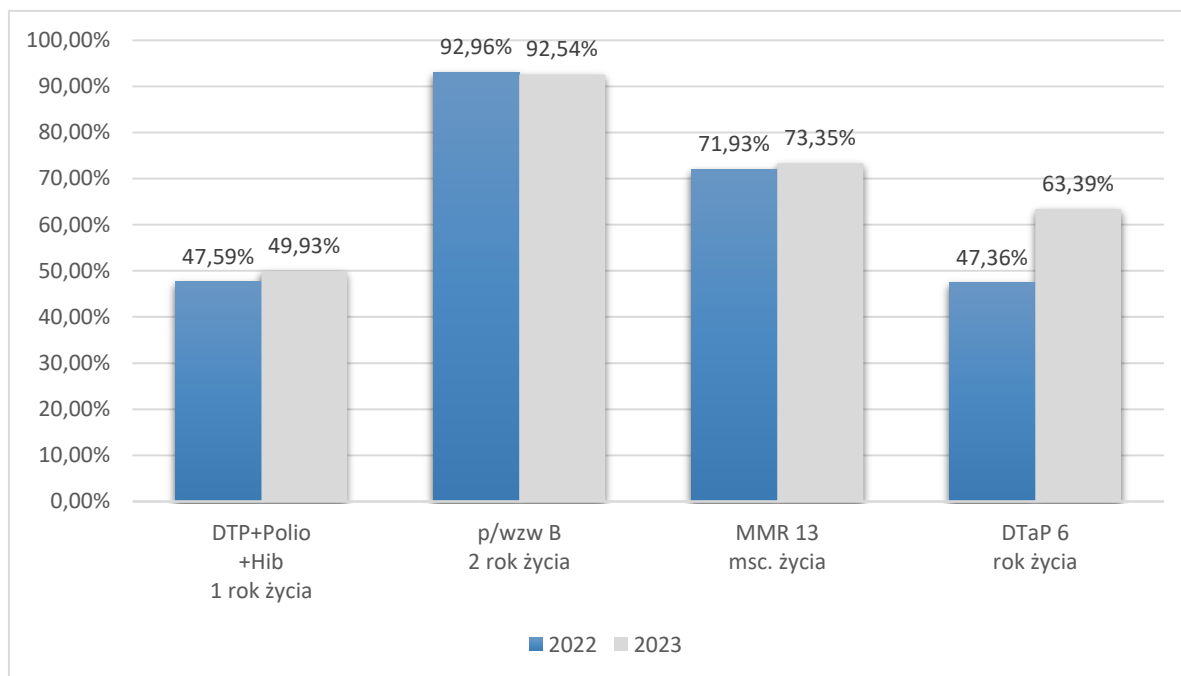
Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (dalej: PSO) od roku 2021 wykonywane są szczepienia przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy u dzieci urodzonych od 01.01.2021 r. Uodporniono 62,00 % dzieci z rocznika 2023, natomiast z rocznika 2022 szczepienia wykonano w 87,40%.

W 2023 roku kontynuowano dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 r.ż. na 6 r.ż. uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych z terenu powiatu gliwickiego wzrosło w stosunku do roku poprzedniego. Szczepienie dzieci przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B w 2 roku życia, nieznacznie zmalało w stosunku do roku ubiegłego [ryc. 15].

W 2023 roku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie do przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego.

Na terenie powiatu gliwickiego władze samorządowe kontynuowały inicjatywę refundacji szczepień ochronnych *p/Neisseria meningitidis* wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie powiatu.

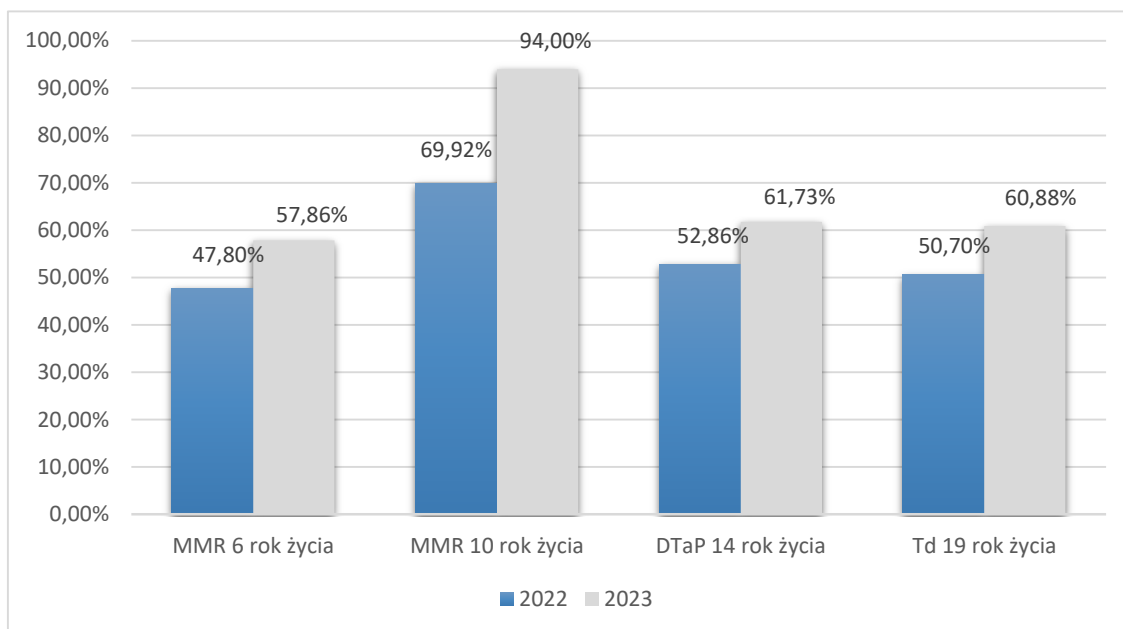
ryc. 15 Wykonawstwo szczepień u dzieci 7 roku życia w 2022 r. i 2023 r.

W 2023 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku znacząco wzrosło o 10,18% w stosunku do roku 2022. Szczepienie dzieci w 10 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 94,00% co stanowi 24,08 % więcej niż w roku ubiegłym.

Szczepienie w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wzrosło o 10,06% w porównaniu do roku 2022. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia uległo znacznemu zwiększeniu o 8,87% w stosunku do roku 2022 [ryc. 16].

W 2023 roku uodporniono p/gruźlicy 98,55 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

ryc. 16 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia w 2022 r. i 2023 r.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzono szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 2425 osób;
- p/wzw typu A 56 osób;
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 102 osoby;
- p/*Streptococcus pneumoniae* 45 osób;
- p/*Neisseria meningitidis* 366 osób;
- p/ospie wietrznej 315 osób;
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 231 osób;
- p/durowi brzuszemu 24 osoby.

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 2263 osobom.

PPIS w Gliwicach prowadzi elektroniczny powiatowy rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (dalej: NOP), które są zgłaszane od 2021 roku poprzez System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2023 roku do PSSE w Gliwicach z poradni zlokalizowanych na terenie powiatu gliwickiego zgłoszono ogółem 10 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 9 o charakterze łagodnym, 1 o charakterze poważnym. Wśród zgłoszonych odczynów nie było osób hospitalizowanych w związku z wystąpieniem NOP. Żaden NOP nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych zmniejszyła się.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE POWIATU
GLIWICKIEGO za 2023 rok**

Podstawowym zadaniem PIS w zakresie Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy. Sekcja Higieny Pracy, sprawuje nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy w nadzorowanych zakładach, wprowadzaniem do obrotu niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych oraz ich stosowaniem w działalności zawodowej, jak również wprowadzaniem do obrotu środków biobójczych, detergentów, prekursorów narkotyków kategorii II i III, kosmetyków i środków zastępczych.

Na terenie powiatu gliwickiego, nadzorem sanitarnym objętych jest 213 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 11 845 pracowników.

W 2023 r. w trakcie 85 kontroli dokonano oceny warunków pracy lub oceny prawidłowości wprowadzania do obrotu w 61 podmiotach, zatrudniających 7 177 pracowników. Prowadzono równocześnie szeroko zakrojoną profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przekazywanie informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania szkodliwego wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych jak również czynników o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

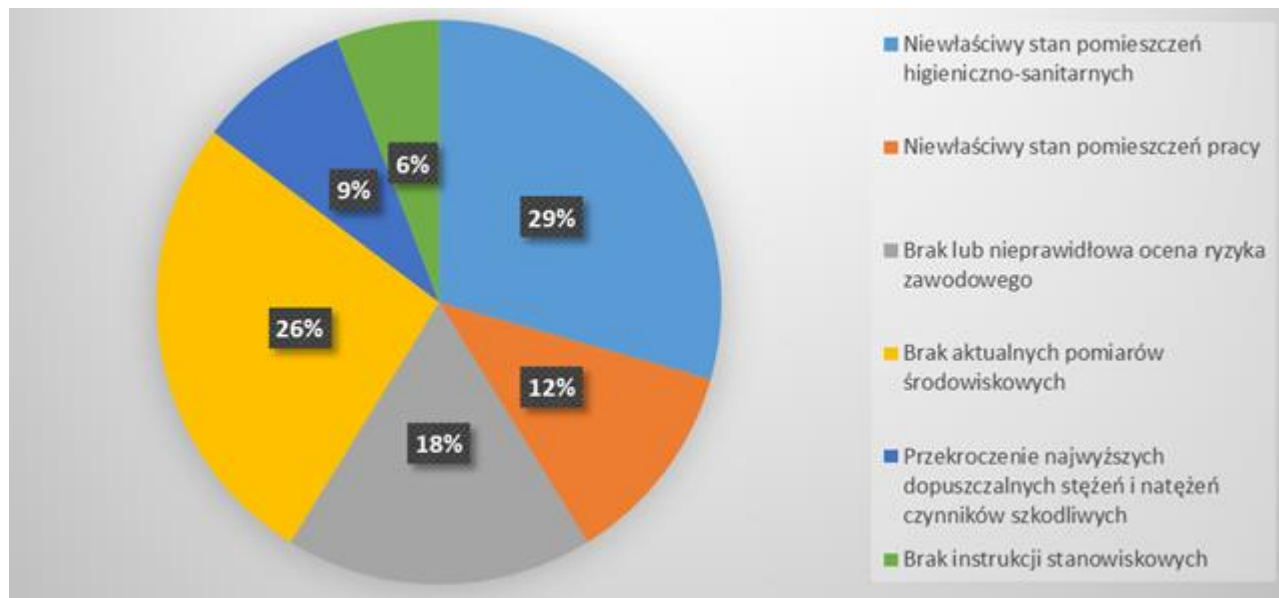
Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

Lp	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1	Oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy	40	28
2	Prawidłowości wprowadzania do obrotu /stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.	34	4
3	Prawidłowości stosowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy	11	4
4	Szkodliwych dla zdrowia czynników biologicznych	18	4
5	Nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych	2	0
6	W zakładach opieki zdrowotnej w zakresie ogólnych przepisów bhp	6	0
7	Wskazanym we wnioskach o przeprowadzenie interwencji	3	2

8.	Realizacji wymogów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne	4	0
----	---	---	---

tab. 7 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w 2023 roku w zakresie higieny pracy

W 2023 r. przeprowadzono 40 kontroli w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, wydano 28 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę warunków.

ryc. 17 Nieprawidłowości w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy

W celu eliminacji stwierdzonych uchybień wydano 28 decyzji administracyjnych, strony obciążono kosztami prowadzonych czynności wydając 23 decyzje płatnicze w roku 2023 (pozostałe wydane zostaną w 2024 r.)

Substancje chemiczne i ich mieszaniny

Udostępnianie na rynku substancji chemicznych i ich mieszanin jest ściśle regulowane przepisami krajowymi oraz przepisami obowiązującymi w całej Unii Europejskiej.

W ramach nadzoru nad udostępnianymi na rynku substancjami chemicznymi i ich mieszaninami pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 1 kontrolę u producenta mieszanin chemicznych oraz 3 kontrole u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin.

Podczas jednej z kontroli stwierdzono nieprawidłowości, dotyczące udostępniania na rynku karty charakterystyki niezgodnej z obowiązującymi przepisami oraz niewłaściwego oznakowania substancji chemicznej, sklasyfikowanej jako stwarzającej zagrożenie. W powyższym zakresie została wydana decyzja administracyjna.

Produkty biobójcze

Ważnym zagadnieniem, mającym istotny wpływ na zdrowie i życie ludzi podlegającym nadzorowi pracowników Sekcji Higieny Pracy, jest wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych.

Obrót produktami biobójczymi objęty jest restrykcyjnymi przepisami, wskazującymi, iż udostępniane mogą pozostawać jedynie produkty, na których wprowadzanie zostało wydane pozwolenie. Również zakres podstawowych danych umieszczanych na etykiecie produktów został ściśle określony.

W powyższym zakresie na terenie Powiatu gliwickiego przeprowadzono 3 kontrole w hurtowni artykułów zoologicznych, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości. Kontrole te dotyczyły udostępniania na rynku bez wymaganego pozwolenia wyrobów oraz mieszanin chemicznych do ochrony zwierząt przed komarami, pchłami i kleszczami.

Podczas kontroli ustalono, że oznakowanie kwestionowanych produktów zostało w ostatnim czasie zmienione - producent zlecił zaprojektowanie nowych etykiet, na których jako przeważające zastosowanie wykazano działanie pielęgnacyjne. Jednocześnie stwierdzono, że produkty oferowane w dniu kontroli do sprzedaży posiadały nowe etykiety.

Detergenty

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy prowadzą również działania w zakresie nadzoru nad udostępnianiem na rynku produktów, określanych jako detergenty.

Kontrola w powyższym zakresie obejmuje m.in. takie zagadnienia, jak:

- prawidłowy zakres informacji umieszczanych na etykiecie,
- dostępność arkusza danych składników, który powinien być sporządzony do wglądu dla personelu medycznego,
- dostępność na stronie internetowej wykazu składników produktów, dla których nie sporządzono arkuszy danych technicznych lub kart charakterystyki.

W ramach oceny spełnienia wymogów stawianych przez obowiązujące w tym zakresie akty prawne przeprowadzono 2 kontrole w sklepie, w którym udostępniano konsumentom m.in. artykuły chemii gospodarczej.

Czynności podjęto w związku z prośbą o interwencję, w której osoba wnosząca zastrzeżenia poinformowała o udostępnianiu na rynku środków chemicznych bez oznakowania w języku polskim.

Ustalono, że w punkcie sprzedaży udostępniane były klientom indywidualnym detergenty bez etykiet zawierających treści w języku polskim.

W trakcie kontroli zakwestionowano oznakowanie 130 detergentów w związku z czym wydano decyzję z natychmiastowym terminem realizacji, zakazującą udostępniania na rynku tych artykułów do czasu zapewnienia etykiet w języku polskim.

Prekursory narkotyków kategorii 2 i 3

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy nadzorują obrót określonymi substancjami chemicznymi, które mogą być wykorzystane do nielegalnego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych, zwanymi prekursorami narkotyków.

Prekursory narkotyków zostały sklasyfikowane w kategoriach:

- kategoria 2: bezwodnik kwasu octowego, kwas fenyllooctowy, kwas antranilowy, piperydyna, nadmanganian potasu, fosfor czerwony;
- kategoria 3: kwas chlorowodorowy, kwas siarkowy, toluen, eter etylu, aceton, keton metylo-etylowy.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy nadzorują obrót substancjami chemicznymi, które mogą zostać wykorzystane do nielegalnego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych, zwanymi prekursorami narkotyków.

Prowadzone w tym zakresie kontrole dotyczą handlu pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi oraz obrotu prekursorami narkotyków na terenie RP odbywającego się w ramach legalnego zastosowania (takiego jak np. wytwarzanie tworzyw sztucznych, produktów farmaceutycznych, kosmetyków, perfum, detergentów lub środków aromatyzujących).

W roku 2023 przeprowadzono kontrolę u dystrybutora substancji chemicznych i ich mieszanin, mającego siedzibę na terenie Powiatu gliwickiego. Podmiot ten udostępniał na rynku substancję chemiczną – fosfor czerwony stanowiący prekursor narkotyków, w związku z czym jego obrót powinien być ściśle nadzorowany, gdy ilość sprzedanej substancji w ciągu roku przekracza określoną wartość graniczną – dla fosforu czerwonego wartość graniczna wynosi 100 g.

Kontrolę w zakładzie przeprowadzono, ponieważ zaistniało podejrzenie, że roczny obrót fosforem czerwonym zakładu przekroczył 100 g.

W celu weryfikacji przedstawionych w trakcie kontroli danych przesłano drogą elektroniczną zapytania o zakup substancji do potencjalnych klientów zakładu, nadzorowanych przez Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także do 78 podmiotów z terenu Gliwic, Zabrze oraz Powiatu gliwickiego.

Podczas kontroli ustalono: stwierdzone nieprawidłowości, odnośnie raportowania wprowadzania do obrotu prekursora narkotyków dotyczyły 2021 roku, w związku z powyższym wykroczenie to uległo przedawnieniu. *W roku 2022 r. ilości sprzedanego fosforu czerwonego nie przekroczyły już wartości granicznej.*

Podczas kontroli pouczonego właściciela kontrolowanego zakładu o jego obowiązkach, wynikających z rozporządzenia w sprawie prekursorów narkotykowych. Przeprowadzona została kontrola weryfikująca dystrybutora – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Produkty kosmetyczne

Udostępnianie na rynku produktów kosmetycznych regulowane jest przepisami krajowymi oraz unijnymi.

Nadzór PIS w zakresie produktów kosmetycznych polega na kontroli producentów i dystrybutorów produktów kosmetycznych w wielu obszarach tematycznych związanych z charakterem prowadzonej działalności.

W roku 2023 na terenie Powiatu gliwickiego przeprowadzono 4 kontrole (3 kontrole u dystrybutorów i 1 kontrolę w podmiotach stosujących kosmetyki), w wyniku których wydano 1 decyzje.

Jedną z kontroli podjęto w związku z prośbą o interwencję, w której osoba wnosząca wskazała zastrzeżenia dotyczące braku oznakowania w języku polskim. Kontrola potwierdziła wskazywaną nieprawidłowość.

W trakcie kontroli zakwestionowano oznakowanie 41 kosmetyków w związku z czym wydano decyzje z natychmiastowym terminem realizacji, zakazującą udostępniania na rynku tych artykułów do czasu zapewnienia etykiet w języku polskim.

Zgodnie z planem poboru prób kosmetyków na 2023 r., ustalonym przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS), w jednej drogerii znajdującej się w powiecie gliwickim pobrano 2 próbki pasty do zębów do badania w kierunku prawidłowego oznakowania oraz w kierunku zawartości fluoru. Pobrany produkt nie został zakwestionowany przez certyfikowane Laboratorium PSSE w Częstochowie.

Czynniki biologiczne

W 2023 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 18 kontroli w zakresie występowania szkodliwych czynników biologicznych, na stwierdzone nieprawidłowości wydano 4 decyzje administracyjne. Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach zajmujących się produkcją artykułów spożywczych oraz w zakładach zajmujących uprawami rolnymi, chowem i hodowlą zwierząt. Pozostałe kontrole zostały przeprowadzone w obiektach basenów kąpielowych, zakładzie zajmującym się przetwórstwem odpadów, placówce weterynaryjnej, domu pomocy społecznej i laboratorium medycznym.

W 3 obiektach basenów kąpielowych stwierdzono nieprawidłowości w ocenie ryzyka zawodowego dotyczącego czynników biologicznych, braku rejestru prac oraz rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne gr 3 lub 4, braku odpowiednich procedur i instrukcji oraz braku szkolenia pracowników mających kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym. 2 z 3 z trzech obiektów zawnioskowało o prolongatę terminu wykonania punktów decyzji administracyjnej. W jednym decyzja została wykonana w całości. W domu pomocy społecznej stwierdzono nieprawidłowości w związku z brakiem procedur i instrukcji związanych ze szkodliwym czynnikiem biologicznym, na powyższe decyzja administracyjna, została wydana w 2024 r.

Czynniki rakotwórcze

Czynniki rakotwórcze (kancerogeny) są to liczne, rozpowszechnione w środowisku czynniki fizyczne i chemiczne, powodujące wzrost zapadalności i umieralności na choroby nowotworowe u osób narażonych na te czynniki. Temat czynników rakotwórczych ze względu na charakter skutków zdrowotnych jest realizowany przez Inspekcję Sanitarną w sposób ciągły w ramach sprawowanego nadzoru nad warunkami pracy.

W 2023 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 11 kontroli w zakresie czynników rakotwórczych, w wyniku przeprowadzonych kontroli zostały wydane 4 decyzje administracyjne.

W 2023 r. szczególną uwagę zwrócono na działania informacyjno – edukacyjne w kwestii występowania radonu w miejscu zamieszkania, miejscu pracy.

Radon jest gazem promieniotwórczym powszechnie występującym w naturalnym środowisku: w podłożu gruntowym, wodzie i powietrzu. Powstaje w wyniku promieniotwórczego rozpadu radu, który tworzy się w wyniku rozpadu uranu, do organizmu człowieka głównie wraz z wdychanym powietrzem atmosferycznym. W zamkniętych źle wietrzonych pomieszczeniach, do których przedostaje się z podłoża gruntowego, jego poziom rośnie, co może prowadzić do negatywnych skutków zdrowotnych.

Na terenie nadzorowanym przez PSSE w Gliwicach w Powiecie gliwicki, znajduje się podmiot, w którym występują miejsca pracy pod ziemią.

W celu określenia stanu zagrożenia radiacyjnego naturalnymi substancjami promieniotwórczymi w wyrobiskach i pomieszczeniach dołu kopalni wykonywane są pomiary:

- stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu,
- ekspozycji na zewnętrzne promieniowanie gamma,
- sumarycznego stężenia izotopów radu Ra-226 i Ra-228 w wodach kopalnianych.

W 2023 r. zakład przeprowadził pomiar stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu, pobrano 145 prób powietrza z rejonów ścian, przodków przygotowawczych i pomieszczeń na dole kopalni przewietrzanych przepływającymi prądami powietrza wytworzonymi przez wentylatory główne. Uzyskane wyniki pomiarów stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu nie przekroczyły wartości $0,5 \mu\text{J}/\text{m}^3$.

Wykonane zostały także pomiary stężenia izotopów radu Ra-226 i Ra-228 w wodach dołowych z poziomu 550 m, 650 m, 850 m. Zmierzone sumaryczne stężenie izotopów radu nie przekraczało $1000 \text{ Bq}/\text{m}^3$.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych w zakładach informowano o trwającej kampanii mającej na celu zwiększenie wiedzy pracodawców na temat ryzyka związanego z występowaniem radonu w naszym otoczeniu.

Interwencje

W 2023 roku do Sekcji Higieny Pracy wpłynęły 3 wnioski o podjęcie interwencji, w tym 2 dotyczyły nieprzestrzegania wymagań związanych z brakiem polskiego oznakowania na sprzedawanych detergentach i kosmetykach. Jedna dotyczyła niewłaściwych warunków pracy. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, zasadność zarzutów w 2 przypadkach. Podjęto

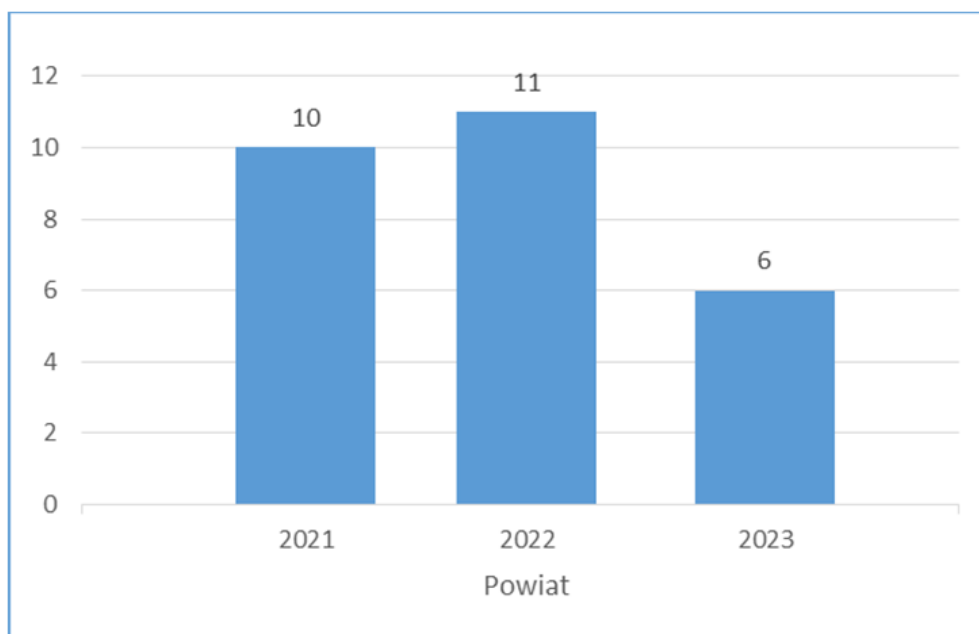
działania w celu usunięcia nieprawidłowości wydając nakazy dotyczące przeprowadzenia pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy oraz wstrzymania udostępniania na rynku detergentów oznakowanych niezgodnie z przepisami w ramach 2 decyzji administracyjnych.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami, na podstawie wydanych decyzji w wielu przypadkach, wyegzekwowano przeprowadzenie pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy, założenie rejestrów czynników szkodliwych, zapewnienie pracownikom właściwego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń sanitarnych i pomieszczeń pracy, a także poprawienie warunków pracy poprzez obniżenie stężeń lub natężeń czynników szkodliwych na stanowiskach pracy do granic obowiązujących norm.

Choroby Zawodowe

W bieżącym roku sprawozdawczym w wyniku prowadzonych postępowań, stwierdzono **21** chorób zawodowych w **14** zakładach pracy mających siedzibę w Powiecie gliwickim. Wszystkie stwierdzone przypadki to pylice górników kopalń węgla rozpoznane u pracowników zakładu wydobycia węgla kamiennego oraz zakładu świadczącego specjalistyczne roboty na terenie kopalni węgla kamiennego

W 2023 roku nie stwierdzono chorób zawodowych w zakładach o innej klasyfikacji działalności niż przemysł górniczy.

ryc. 18 Choroby zawodowe stwierdzone w powiecie w latach 2021 - 2023

W powiecie gliwickim zaobserwowano niewielki spadek stwierdzanych chorób zawodowych w latach 2021 – 2023.

Zdrowie pracujących stało się w ostatnich latach bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej, z tego powodu rola Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom narażenia zawodowego jest niezbędna w obecnej rzeczywistości

**OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU GLIWICKIEGO
W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ
ZA ROK 2023**

Ocena obrazuje stan sanitarny powiatu gliwickiego w zakresie stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wód wykorzystywanych do kąpieli. Ponadto wskazuje na problemy mieszkańców dotyczących jakości wody oraz higieny pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na podstawie analizy wnoszonych interwencji.

NADZÓR NAD OBIEKTAMI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

PPIS w Gliwicach w zakresie Higieny Komunalnej w 2023 r. skontrolowała 158 obiektów (z 431 obiektów objętych nadzorem) przeprowadzając w nich 179 kontroli sanitarnych.

Lp.	Grupa obiektów	ilość obiektów wg ewidencji na dzień 31.12.2023r.	ilość skontrolowanych urządzeń i obiektów ogółem /środków transportu	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę
1.	Ustępy - ogółem	8	8	9	0	0	0	0 zł
2.	Pływalnie - ogółem	8	7	7	0	0	0	0 zł
3.	DPS i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie	13	5	8	2	1	0	0 zł
4.	Obiekty hotelarskie oraz inne obiekty świadczące usługi noclegowe	30	11	13	1	0	0	0 zł
5.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	206	63	74	1	2	3	800 zł
6.	Obiekty sportowe	23	15	18	2	3	0	0 zł
7.	Kąpieliska	1	1	1	0	0	0	0 zł
8.	Cmentarze	45	15	15	0	0	0	0 zł
9.	Domy przedpogrzebowe i zakłady pogrzebowe	7	2	2	0	0	0	0 zł
10.	Inne	90	31	32	0	1	0	0 zł
RAZEM		431	158	179	5	7	3	800

tab. 8 Stan sanitarny wybranych obiektów nadzorowanych na terenie powiatu gliwickiego w zakresie higieny komunalnej w roku 2023.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi wydano 6 decyzji administracyjnych nakazujących, 6 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów decyzji oraz 2 decyzje wygaszające.

W roku sprawozdawczym w związku z uchybieniami sanitarnymi nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 800 zł.

Obiekty skontrolowane w 2023 r. na terenie powiatu gliwickiego to m.in.:

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

W ewidencji figuruje 8 obiektów, do których zalicza się obiekty funkcjonujące samodzielnie (3 USTĘPY PUBLICZNE) lub wchodzące w skład innych obiektów użyteczności publicznej tj. hipermarketów i miejsc obsługi podróżnych zlokalizowanych przy autostradzie A-4 (5 USTĘPÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH).

Do grupy **USTĘPÓW PUBLICZNYCH** zalicza się obiekty funkcjonujące samodzielnie, zlokalizowane w kontenerach lub pawilonach. Wszystkie ustępy publiczne podłączone są do sieci wodno-kanalizacyjnej. Zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz do środków higieny tj.: mydła w płynie, papieru toaletowego, ręczników jednorazowego użytku. Skontrolowano wszystkie 3 obiekty będące w ewidencji, przeprowadzając w nich 3 kontrole. Decyzji administracyjnych nie wydawano, mandatów nie nakładano.

USTĘPY OGÓLNODOSTĘPNE wyposażone są w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone do sieci wodno-kanalizacyjnej (obiekty zlokalizowane w centrach handlowych) lub do biologicznych oczyszczalni ścieków (Miejsca Obsługi Podróżnych przy autostradzie A-4). Punkty wodne zapewniają bieżący dopływ zimnej i ciepłej wody. Przy umywalkach zamontowane są dozowniki z mydłem, podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku oraz suszarki do rąk. W obiektach zapewniono środki higieniczno-czystościowe i dezynfekcyjne (w tym preparaty do dezynfekcji rąk). Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi zarządcy posiadają stosowane umowy. Skontrolowano wszystkie 5 obiektów będących w ewidencji, przeprowadzając w nich 6 kontroli.

Podczas kontroli kompleksowej w *toaletach ogólnodostępnych zlokalizowanych na terenie Miejsca Obsługi Podróżnych przy autostradzie A-4 (kierunek Opole) w Kozłowie*, stwierdzono zniszczone, z widocznymi oznakami pleśni powierzchnie ścienne i sufitowe w pomieszczeniu natrysku zlokalizowanego w jednej z toalet. Strona szybko podjęła działania naprawcze i usunęła stwierdzone nieprawidłowości przed wydaniem decyzji nakazującej.

PLYWALNIE KRYTE I ODKRYTE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny nad 7 pływalniami (2 baseny szkolne, 4 baseny całoroczne, 1 basen sezonowy) wraz z monitoringiem jakości wody w nieckach. Przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych obiektów, w tym 6 kontroli planowanych i 1 kontrolę doraźną kompleksową w związku ze zmianą zarządcy.

Wydano 7 decyzji dot. zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalniach za 2023 r. (w tym 1 decyzję z uchybieniami) oraz 2 decyzje wygaszające. Mandatów nie nakładano.

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek niecka + cyrkulacja (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka ul. Szkolna 2, Pyskowice	1 / 1	32 (2)	NIECKA: - CYRKULACJA: chlor związany (1)
	Szkoła Podstawowa w Paczynie ul. Wiejska 80, Paczyna	1 / 1	29 (2)	NIECKA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (3), chlor związany (3), chlor wolny (3), redox (2) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1), chlor związany (3)
PLYWALNIE KRYTE	WODNIK ul. Gliwicka 11b, Paniówki	6 / 4	229 (8)	NIECKI: chloroform (9), azotany (1), chlor wolny (7), redox (3) CYRKULACJE: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (4), chloroform (8), mętność (3), azotany (1)
	AQUARELAX ul. Szpitalna 23, Knurów	3 / 3	127 (4)	NIECKI: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1) CYRKULACJE: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (5), chloroform (1), mętność (7), chlor związany (4)
	Pływalnia w Szczygłowicach ul. Górnicza 2, Knurów	2 / 1	72 (6)	NIECKI: <i>Escherichia coli</i> (1) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1), chloroform (1), mętność (9), chlor związany (1)
	Pływalnia w obiekcie „Pod Platanem” ul. Marcina, Kozłów	1 / 1	13 (2)	NIECKA: mętność (1), pH (6), chlor związany (3), chlor wolny (4), redox (4) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1), mętność (2), pH (5), chlor związany (3)
PLYWALNIE SEZONOWE	Kąpielisko Leśne Zacisze ul. Niepodległości 109, Knurów	3 / 2	37 (4)	NIECKI: chloroform (6), Σ THM (1), chlor wolny (12) CYRKULACJE: <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1), chloroform (2), mętność (1), chlor związany (2)

tab. 9 Pływalnie na terenie powiatu gliwickiego

Wszystkie pływalnie ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 567 próbek wody z pływalni.

System uzdatniania wody basenowej w ogólnej technologii składa się z fazy oczyszczania wody poprzez filtrację (filtry ciśnieniowe, okrzemkowe), a następnie fazy dezynfekcji (chlorowanie). Przed filtrami dozowany jest zwykle koagulant powodujący „zbitcie” zanieczyszczeń w większe cząstki w celu łatwiejszego zatrzymania ich na złożu filtracyjnym. Do utrzymania odpowiedniego odczynu stosuje się korektor pH. Dezynfekcja chemiczna prowadzona jest głównie za pomocą podchlorynu sodu i dwutlenku chloru. Do jej wspomagania instalowane są w niektórych obiektach lampy UV.

Escherichia coli wchodzi w skład fizjologicznej flory bakteryjnej jelita grubego człowieka i dlatego stanowi wskaźnik zanieczyszczenia wody przez bakterie kałowe. Jej wytrzymałość na czynniki środowiskowe jest stosunkowo mała, obecność *E. coli* w wodzie wskazuje na niewystarczającą dezynfekcję.

Bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów lub nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wskaźnik ten służy do ogólnej oceny jakości wody i pośrednio oceny stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, której celem jest utrzymanie możliwie najniższej ich liczebności. Są to drobnoustroje pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu). Ich wzrost może świadczyć o problemach z czystością instalacji basenowej. Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów w większości przypadków pojawiała się w systemach cyrkulacji (12 próbek), w niecce basenowej wystąpiła 4 razy.

Stosowanie w systemie uzdatniania wody basenowej związków na bazie chloru wiąże się z powstawaniem ubocznych produktów dezynfekcji. Chlor, który zapewnia długotrwałe bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody basenowej wchodzi również w reakcję z zanieczyszczeniami wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie związków organicznych (związki humusowe) - trichlorometanany (THM), w tym chloroform. Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy.

Azotany są parametrem fizykochemicznym, dla którego dopuszczalna wartość stanowi różnicę pomiędzy wartością tego wskaźnika w niecce basenowej, a zawartością w wodzie doprowadzanej do pływalni. Może wskazywać na zużycie wody basenowej i potrzebę większego udziału świeżej wody.

Mętność wody nie jest parametrem odnoszącym się bezpośrednio do zagrożenia dla zdrowia ludzi. Jej podwyższone wartości mogą jednak wskazywać na zakłócenia uzdatniania wody, którego następstwem może być nieprawidłowość stwarzająca takie ryzyko jak na przykład nieodpowiednia jakość mikrobiologiczna wody. Woda o wysokiej mętności może chronić mikroorganizmy przed działaniem dezynfekanta oraz pobudzać wzrost bakterii. Dlatego zaleca się, aby mętność wody była utrzymywana na najniższym poziomie ze względu na jej znaczenie dla jej jakości pod względem mikrobiologicznym.

Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni i stosowanej chemii basenowej, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka w Pyskowicach, ul. Szkolna 2,
– posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

Od lipca do połowy września trwała przerwa technologiczna. Przed uruchomieniem pływalni wykonano badania wody (niecka, system cyrkulacji).

W 2023 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 31 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę;
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Prowadzone analizy wykazały podwyższoną wartość chloru związanego w 1 próbce wody pobranej w październiku z systemu cyrkulacji niecki basenowej. Wartość ww. parametru wyniosła od 0,27 mg/l, przy wartości dopuszczalnej 0,2 mg/l. Niezgodność miała charakter incydentalny, co potwierdziło kolejne badanie. Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

Przeprowadzona w 2023 r. kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa w Paczynie ul. Wiejska 80,

– posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

Do dnia 01.02.2023 r. trwała przerwa w użytkowaniu obiektu. Przed uruchomieniem pływalni wykonano badania wody pobranej z niecki basenowej. Od 19.06.2023 r. do 09.10.2023 r. trwała kolejna przerwa technologiczna. Przed uruchomieniem pływalni wykonano badania wody (niecka, cyrkulacja). W czasie trwania przerw nie zachowano ciągłości wykonywanych badań wody.

W 2023 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 28 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę,
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Pogorszenie jakości mikrobiologicznej wody tj. wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w 3 próbkach pobranych w marcu i kwietniu z niecki basenowej (od 112 do >300 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 100 jtk/1ml) oraz w 1 próbce pobranej w marcu z systemu cyrkulacji (92 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie

20 jtk/1ml). Zarządzający podejmował działania naprawcze polegające w pierwszej kolejności na zwiększeniu dawki podchlorynu sodu oraz płukaniu filtra. Z uwagi na nawracające przekroczenie podjęto decyzję o wstrzymaniu zajęć w obiekcie, częściowej wymianie wody oraz ponownym jej przechlorowaniu. Gdy powyższe działania nie wykazały zamierzonych efektów podjęto decyzję o całkowitej wymianie wody w niecce. Po szeregu przeprowadzonych działań naprawczych udało się doprowadzić wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w 36±2°C po 48h do wartości zgodnych z normatywem i podjęto decyzję o wznowieniu zajęć w obiekcie.

Ponadto kontrola wewnętrzna wykazała kilkukrotne przekroczenia chloru związanego powyżej zalecanej wartości 0,3 mg/l dla niecki basenowej oraz 0,2 mg/l dla systemu cyrkulacji. Wartość ww. parametru w niecce basenowej wynosiła od 0,53 do 0,66 mg/l, a w systemie cyrkulacji od 0,30 do 0,54 mg/l. Działania naprawcze przeprowadzane przez zarządcę polegały na korygowaniu dawki podchlorynu sodu dozowanego do obiegu.

Analiza laboratoryjna próbek pobranych z niecki basenowej w ramach kontroli wewnętrznej wykazała nieprawidłowe wartości redoxu (2 próbki) oraz chloru wolnego (3 próbki).

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Przeprowadzona w okresie sprawozdawczym kontrola kompleksowa pływalni w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Kryta Pływalnia AQUARELAX w Knurowie, ul. Szpitalna 23

– posiada 2 niecki basenowe, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 systemy cyrkulacji.

W 2023 r. z Krytej Pływalni aQuarelux pobrano ogółem:

- 123 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie od 17.06.2023 r. do 31.07.2023 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której opróżniono niecki i zbiorniki wyrównawcze z wody, przeprowadzono ich gruntowne czyszczenie i dezynfekcję, a następnie napełniono świeżą wodą. Ponadto podczas przerwy wykonano prace serwisowe niecek, zbiorników wyrównawczych, filtrów oraz czyszczenie, przegląd i serwis pompki dozujących chemię basenową, włącznie z czyszczeniem i płukaniem ich rurociągów.

Wszystkie próbki pobrane z niecek basenowych, gdy pływalnia była udostępniana klientom spełniały wymagania mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

W I kwartale stwierdzono pojedyncze przekroczenie mętności w cyrkulacji niecki sportowej i cyrkulacji brodzika oraz utrzymujące się przekroczenie ww. parametru w cyrkulacji jacuzzi. Nie wystąpiły natomiast nieprawidłowości w nieckach basenowych. Wartości przekroczeń w cyrkulacjach (łącznie 7 próbek) wahały się w granicach od 0,40 – 1,0 NTU, przy wymaganiach do 0,3 NTU. W celu poprawy jakości wody dopuszczano świeżą wodę do obiegów oraz zwiększano

częstotliwość płukania filtrów, w związku z utrzymującymi się przekroczeniami w cyrkulacji jacuzzi prowadzono dodatkowe działania polegające na spuszczeniu wody z obiegu, a następnie myciu niecki oraz zbiornika wyrównawczego. Zlecano również badania kontrolne.

Pogorszenie jakości mikrobiologicznej wody wykazały analizy przeprowadzone w II połowie roku. Wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w 1 próbce pobranej z niecki sportowej w lipcu (122 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 100 jtk/1ml) oraz łącznie w 5 próbkach pobranych w miesiącach lipiec i sierpień z systemów cyrkulacji (od 26 jtk/1ml do 220 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 100 jtk/1ml). W związku z powyższym strona podejmowała działania naprawcze polegające na wzmożonym chlorowaniu wody basenowej, zwiększeniu częstotliwości płukania filtrów oraz wymianie wody w zbiornikach wyrównawczych.

Ponadnormatywna wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h utrzymywała się jedynie w cyrkulacji brodzika. Nieprawidłowości w niecce sportowej oraz systemie cyrkulacji niecki sportowej wystąpiły, gdy pływalnia była nieczynna z uwagi na trwającą przerwę technologiczną, a przed udostępnieniem jej klientom parametr ten został doprowadzony do wymagań zgodnych z rozporządzeniem.

W 1 próbce wody pobranej w sierpniu z systemu cyrkulacji zasilającego nieckę sportową stwierdzono przekroczenie zalecanej wartości ustalonej dla chloroformu 0,061 mg/l, przy wartości parametrycznej – 0,03 mg/l. Badania wykonane w tym samym dniu w niecce wykazały zgodność ww. parametru z normatywem. Strona przeprowadziła działania naprawcze polegające na wymianie wody w zbiorniku wyrównawczym. Przeprowadzone badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości.

Ponadto stwierdzono niewielkie przekroczenia chloru związanego w 4 próbkach pobranych z systemów cyrkulacji. Wartości chloru związanego wynosiły od 0,25 mg/l do 0,30 mg/l (4 próbki), przy wartości parametrycznej 0,2 mg/l. Zakres działań korygujących przeprowadzanych przez zarządcę obejmował przechlorowywanie wody basenowej oraz zwiększenie częstotliwości płukania filtrów. Jedno przekroczenie wystąpiło w okresie, gdy pływalnia była nieczynna, a przed udostępnieniem jej klientom parametr został doprowadzony do obowiązujących norm, a kolejne w badaniach przeprowadzonych po wystąpieniu incydentu kałowego, gdy obieg został wyłączony z użytkowania i przechlorowany.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne w systemach cyrkulacji spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Podczas kontroli kompleksowej nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu.

Kryta Pływalnia w Szczygłowicach ul. Górnicza 2, Knurów

– posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 1 system cyrkulacji.

W 2023 r. z Krytej Pływalni w Szczygłowicach pobrano ogółem:

- 73 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 5 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie od 01.08.2023 r. do 11.09.2023 r. trwała przerwa technologiczna podczas której opróżniono niecki i zbiornik wyrównawczy z wody, przeprowadzono gruntowną dezynfekcję

niecek, plaży basenowej, krtek ściekowych, kanałów przelewowych. Ponadto uzupełniono fugi na dnie i ścianach niecki sportowej. Po zakończeniu prac niecki napełniono świeżą wodą.

W całym analizowanym 2023 roku stwierdzono powtarzające się przekroczenia mętności w systemie cyrkulacji. Wartości przekroczeń wahały się w granicach od 0,4 do 0,5 NTU, przy zaleceniu do 0,3 NTU. W celu poprawy jakości wody, regularnie dopuszczano świeżą wodę do obiegu, zwiększono częstotliwość płukania filtrów, regulowano ilość koagulantu, dokonano przeglądu i kalibrowano stację dozowania chemii basenowej.

W 1 próbkę wody w systemie cyrkulacji odnotowano ponadnormatywną wartość parametru chloroform (0,071 mg/l, wartość parametryczna 0,03 mg/l), zarządca przeprowadził działania naprawcze polegające na uzupełnieniu zbiornika wyrównawczego większą ilością wody, a także zwiększono ilość płukania filtrów. Badanie kontrolne wykazało skuteczność prowadzonych działań korygujących.

W maju w niecce basenowej analiza laboratoryjna wykazała obecność *E. coli* w ilości 1 jtk/100ml, wartość parametryczna 0 jtk/100ml. Zarządca po otrzymaniu powiadomienia z laboratorium natychmiastowo zamknął pływalnię, ponieważ posiada ona 1 obieg z niecką jacuzzi. Działania naprawcze polegały na szokowej dezynfekcji całego układu uzdatniania wody do wartości 3 mg/l, a następnie obniżeniu zadanego parametru w celu przeprowadzenia badań kontrolnych. Analiza laboratoryjna potwierdziła skuteczność przeprowadzonych działań w związku z powyższym pływalnia została oddana z powrotem do eksploatacji.

Prowadzona analiza wykazała podwyższoną wartość parametru mikrobiologicznego tj. ogólna liczba mikroorganizmów 36°C po 48h w 1 próbce w miesiącu październik z systemu cyrkulacji (24jtk/1ml, wartość parametryczna 20jtk/1ml). Działania naprawcze polegały na szokowym chlorowaniu. Kolejne badanie nie wykazało nieprawidłowości.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Przeprowadzona w obiekcie kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Pływalnia w obiekcie „Pod Platanem” w Kozłowie, ul. Marcina 35

– posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

Pływalnię objęto nadzorem w IV kwartale 2023 r., ponieważ zgodnie z pismami strony pływalnia ze względu na zmianę zarządcy oraz późniejszy remont pozostawała wyłączona z eksploatacji. Przed uruchomieniem pływalni zarządca obiektu przeprowadził badania wody (niecka, cyrkulacja oraz natrysk). Ponadto w terminie od 23.11.2023 r. do 04.12.2023 r. oraz 12.12.2023 r. pływalnia była nieczynna, co było spowodowane brakiem ciągłości dostaw prądu i awarią ogrzewania.

Analizy jakości wody przeprowadzone w ramach kontroli urzędowej oraz wewnętrznej wykazały problemy z utrzymaniem wartości pH na zalecanym poziomie w 6 próbkach pobranych z niecki basenowej oraz 5 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji. Zakres przekroczeń wynosił od 5,4 do 6,2, przy wartości parametrycznej 6,5 - 7,6.

Pogorszenie jakości mikrobiologicznej wody, tj. wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w 1 próbce pobranej przez zarządcę w II połowie grudnia z systemu cyrkulacji (159 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 20 jtk/1ml). Jednakże nie stwierdzono przekroczeń mikrobiologicznych w niecce basenowej. Zarządzający ze względu na zamknięcie obiektu nie przeprowadził badania kontrolnego.

Ponadto stwierdzono przekroczenia mętności w 1 próbce pobranej z niecki basenowej oraz w 2 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji. W przypadku sytuacji pogorszenia jakości wody zarządzający zobowiązany jest zlecać badania kontrolne do czasu uzyskania wyników zgodnych z normatywem.

Analiza laboratoryjna wszystkich próbek pobranych z niecki basenowej w ramach kontroli wewnętrznej wykazała nieprawidłowe wartości redoxu oraz chloru wolnego.

Ponadto kontrola wewnętrzna wykazała utrzymujące się przekroczenia chloru związanego powyżej zalecanej wartości 0,3 mg/l dla niecki basenowej oraz 0,2 mg/l dla systemu cyrkulacji. Wartość ww. parametru w niecce basenowej wynosiła od 0,84 do 1,09 mg/l, a w systemie cyrkulacji od 0,22 do 0,96 mg/l.

W związku z występującymi przekroczeniami zarządca przeprowadzał działania naprawcze polegające na dopuszczeniu świeżej wody do obiegu, wzmożonym płukaniu filtrów, kalibracji urządzeń dozujących chemię, zastosowaniu granulatu pH+. Po uzyskaniu informacji o przekroczeniach, które wystąpiły w próbkach wody pobranych do badań w II połowie grudnia nie przeprowadzono działań naprawczych, ponieważ basen zamknięto z uwagi na trwającą przerwę świąteczną.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Z uwagi na powyższe została wydana za 2023 r. „zbiorcza roczna ocena wody na pływalni” ze stwierdzeniem uchybień podczas eksploatacji obiektu.

Podczas kontroli kompleksowej w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie stwierdzono nieprawidłowości.

W związku ze zmianą zarządcy obiektu wydane w 2022 r. decyzje dotyczące doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego oraz obowiązku doprowadzenia jakości wody ciepłej do wartości określonych w przepisach prawa na terenie ww. pływalni zostały wygaszone, ponieważ egzekwowanie wykonania zarządzeń powyższych decyzji od zarządcy stało się bezprzedmiotowe.

Kryta Pływalnia Wodnik w Paniówkach, ul. Gliwicka 11B

– posiada 1 nieckę basenową, 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny (niecka rekreacyjna, 2 jacuzzi słodkie, 2 jacuzzi solankowe) oraz 4 systemy cyrkulacji.

W 2023 roku pływalnia udostępniona była klientom przez cały rok (brak przerwy technologicznej).

W 2023 r. z Krytej Pływalni Wodnik pobrano ogółem:

- 223 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 14 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Największy problem w I połowie 2023 r. stanowiły podwyższone stężenia chloroformu, przy wartości dopuszczalnej 0,03 mg/l. Nieprawidłowości stwierdzono w 9 próbkach pobranych z niecki rekreacyjnej oraz wanien słonych (0,045 - 0,079 mg/l) oraz w 8 próbkach wody pobranych

z systemów cyrkulacji wanień słodkich i słonych (0,047 - 0,068 mg/l). Przekroczenia które wystąpiły w niecce rekreacyjnej oraz systemie cyrkulacji wanień słodkich miały charakter incydentalny, co potwierdzały badania kontrolne. Jednakże największy problem stanowił obieg wanień słonych. Zarządzający podejmował działania naprawcze polegające m. in. na wzmożonym płukaniu filtrów, częściowej wymianie wody w obiegach, kontroli stanu technicznego lamp UV, kontroli sond i kalibracji urządzeń pomiarowych oraz zakupie i zabudowie we wszystkich obiegach wody kompletu sond do pomiaru chloru wolnego co miało na celu zwiększenie kontroli nad dokładnością dozowania podchlorynu sodu. Ponadto zarządca każdorazowo przeprowadzał badania kontrolne. Prawdopodobną przyczyną wystąpienia przekroczeń było wyłączenie w godzinach nocnych pomp cyrkulacyjnych w obiegach spowodowane koniecznością oszczędności 15 % w zużyciu gazu i energii elektrycznej oraz zwiększone obciążenie pływalni.

Pogorszenie jakości mikrobiologicznej wody, tj. wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w próbkach pobranych w czerwcu i grudniu z systemu cyrkulacji basenu sportowego (od 37 do 43 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 20 jtk/1ml) oraz z systemu cyrkulacji jacuzzi słodkiego (>300 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 20 jtk/1ml). Nieprawidłowości nie wystąpiły w nieckach basenowych. W związku z powyższym strona podejmowała działania naprawcze polegające na szokowym chlorowaniu wody, dodatkowym płukaniu filtrów, częściowej wymianie wody w obiegach, kontroli stanu technicznego lamp UV, kontroli sond i kalibracji urządzeń pomiarowych. Prawdopodobną przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było duże obciążenie niecek basenowych. Przeprowadzane badania kontrolne oraz kolejne badania wykonywane zgodnie z ustalonym harmonogramem wykazywały doprowadzenie ww. parametru do wymagań zgodnych z normatywem.

Analiza jakości wody wykazała przekroczenie parametru fizykochemicznego tj. azotany w niecce rekreacyjnej (28,8 mg/l, przy wartości parametrycznej 20 mg/l) oraz systemie cyrkulacji niecki rekreacyjnej (29,2 mg/l, przy wartości parametrycznej 20 mg/l) w miesiącu grudniu.

Ponadto stwierdzono przekroczenia mętności w 3 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji wanień słonych w czerwcu oraz grudniu 0,47 – 3,56 NTU, przy wartości parametrycznej 0,3 NTU). Zarządca przeprowadzał działania naprawcze polegające na wzmożonym płukaniu filtrów, częściowej wymianie wody w obiegu, kontroli stanu technicznego lamp UV oraz sond, kalibracji urządzeń pomiarowych. Ponadto przeprowadzano kontrole układu dozowania koagulantu do obiegu wanień słonych oraz jednorazowo przeprowadzono jego regulację i zwiększono dozowanie środka koagulującego. Przekroczenia mogły być spowodowane zwiększonym obciążeniem niecki.

Zgodnie z harmonogramem parametry azotany (niecki, cyrkulacje) oraz mętność (cyrkulacje) badane są z minimalną częstotliwością raz na kwartał, natomiast w przypadku sytuacji pogorszenia jakości wody zarządzający zobowiązany jest zlecać badania kontrolne do czasu uzyskania wyników zgodnych z normatywem.

Analiza laboratoryjna wykazała również nieprawidłowości w próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji w zakresie chloru związanego (3 próbki), a także niecek basenowych w zakresie redoxu (3 próbki) oraz chloru wolnego (7 próbek).

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Kąpielisko Leśne ZACISZE w Knurowie, ul. Niepodległości 109 (pływalnia sezonowa)

– posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W 2023 roku pływalnia udostępniona była klientom od 23.06.2023 r. do 03.09.2023 r. Przed uruchomieniem obiektu zarządca wykonał badania wody (niecki, cyrkulacje, natryski).

W 2023 r. z Kąpieliska Leśne Zacisze pobrano ogółem:

- 34 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę,
- 7 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Pogorszenie jakości mikrobiologicznej wody, tj. obecność pojedynczych bakterii *Pseudomonas aeruginosa* stwierdzono w 1 próbce pobranej w ramach kontroli wewnętrznej w lipcu z cyrkulacji niecki sportowej (6 jtk/100ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 0 jtk/1ml). Zarządzający w związku z wystąpieniem przekroczenia w systemie cyrkulacji zapobiegawczo wyłączył nieckę sportową z użytkowania oraz podjął działania naprawcze polegające na czyszczeniu i płukaniu filtra oraz szokowym chlorowaniu obiegu. Skuteczność działań naprawczych potwierdziły badania kontrolne wykonane zarówno w niecce sportowej jak i w jej systemie cyrkulacji. Po uzyskaniu sprawozdania, w którym wszystkie parametry spełniały wymagania rozporządzenia zarządca wznowił funkcjonowanie niecki. Przeprowadzone po paru dniach badanie w ramach wzmożonego nadzoru z systemu cyrkulacji nie wykazało nieprawidłowości. Powyższe świadczy o incydentalnym charakterze zdarzenia.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę w 2023 r. wykazała przekroczenia chloroformu powyżej zalecanej wartości 0,03 mg/l. Największy problem wystąpił w lipcu, kiedy to przekroczenia ww. parametru wystąpiły w każdej z niecek oraz w systemie cyrkulacji niecki rekreacyjnej i brodzika. Ponadto niezgodność zaobserwowano w I połowie czerwca w niecce rekreacyjnej. Wartości ponadnormatywne chloroformu w nieckach wynosiły od 0,054 mg/l do 0,19 mg/l (przekroczenia w 6 próbkach), a w systemie cyrkulacji niecki sportowej od 0,07 mg/l do 0,151 mg/l (przekroczenia w 2 próbkach). THM powyżej wartości parametrycznej 0,10 mg/l stwierdzono w 1 próbce pobranej w lipcu z niecki rekreacyjnej (0,192 mg/l). Przeprowadzone działania korygujące okazały się skuteczne, co skutkowało doprowadzeniem ww. parametrów do obowiązujących norm w badaniach przeprowadzonych w I połowie sierpnia.

Ponadto stwierdzono przekroczenie mętności w 1 próbce pobranej z systemu cyrkulacji brodzika i rekreacji. Zalecana wartość dla systemu cyrkulacji wynosi 0,3 NTU, a wartość zbadana wyniosła 0,44 NTU. Zlecone po przeprowadzonych działaniach korygujących badanie kontrolne wykazało zgodność z normatywem, co świadczy o incydentalnym charakterze zdarzenia.

Analiza laboratoryjna wykazała również zbyt niską wartość chloru wolnego w 12 próbkach pobranych z niecek, a także ponadnormatywną wartość chloru związanego w 2 próbkach wody pobranych z systemów cyrkulacji.

W związku z występującymi przekroczeniami zarządca przeprowadzał działania naprawcze polegające na dolaniu świeżej wody do obiegów, zwiększeniu ilości dozowanego pyłu węglowego, wzmożonym płukaniu filtrów, szokowym chlorowaniu, a w przypadku obniżonej wartości chloru wolnego zwiększono ilość dozowanego podchlorynu sodu.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Podczas kontroli kompleksowej pływalni w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie stwierdzono nieprawidłowości.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ, NOCLEGOWNIE I INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE OPIEKI ZDROWOTNEJ

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 5 obiektów przeprowadzając w nich 8 kontroli. Wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące oraz 1 decyzję przedłużającą termin wykonania nakazów, mandatów nie nakładano.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Domy pomocy społecznej świadczą szeroki wachlarz usług, tj. opiekuńcze, socjalne, terapeutyczne, rehabilitacyjne czy edukacyjne. Pokoje mieszkalne wyposażone są w łazienki dostosowane dla osób niepełnosprawnych lub istnieje możliwość skorzystania z łazienek ogólnodostępnych zlokalizowanych w korytarzach. Wszystkie obiekty posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, a te które posiadają gabinety lekarskie również ze specjalistycznymi firmami na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych. Domy posiadają własne pralnie lub podpisane umowy z firmą zewnętrzną na usługi pralnicze.

- *Dom pomocy społecznej OSTOJA w Sośnicowicach, ul. Kozielska 1* – po przeprowadzonej kontroli sanitarnej kompleksowej wydano decyzję administracyjną, która w terminie do 30.06.2024 r. nakazuje stronie odnowić powierzchnie ścienne i sufitowe w części pomieszczeń obiektu.

W 2023 r. zakończono realizację postępowań administracyjnych wszczętych w 2022 r. w obiekcie:

- *Dom Pomocy Społecznej CARITAS Diecezji Gliwickiej w Wiśniczu, ul. Wiejska 42* – do dnia 31.05.2023 r. należało usunąć nieprawidłowości tj. widoczne oznaki zacieków powstałych po awarii pokrycia dachowego w kaplicy oraz w sali rehabilitacyjnej na I piętrze budynku. Na wniosek strony termin realizacji punktu dot. odnowienia powierzchni powłok malarskich w łazience ogólnodostępnej przystosowanej do kąpiei osób leżących (I piętro) został zmieniony decyzją, w której nowy termin ustalono na dzień 30.09.2023 r. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie wszystkich zarządzeń decyzji.

PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCĄ CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ

Dom seniora „Willa Rosa” w Czarkowie, ul. Różana 5 jest placówką zapewniającą opiekę osobom wymagającym całodobowej opieki, które ze względu na swoją szczególną sytuację życiową, w szczególności stan zdrowia i wiek, nie mogą samodzielnie funkcjonować. Placówka prowadzona jest w ramach działalności gospodarczej.

W 2023 r. wniesiono interwencję dotyczącą ww. obiektu, która dotyczyła m.in. nieprzestrzegania zasad higieny podczas wykonywania czynności pielęgnacyjnych u podopiecznych. Podczas kontroli interwencyjnej stwierdzono nieprawidłowości w zakresie m.in. braku higienicznych warunków przechowywania materiałów higienicznych (pieluchomajtek), zniszczonych powierzchni dolnych szuflad pod łózkami służących do przechowywania zapasu środków i materiałów higienicznych dla

pensjonariuszy oraz nieprawidłowo opracowanej i wdrożonej procedury dot. wykonywania czynności pielęgnacyjnych pensjonariuszy. Kontrola sprawdzająca przeprowadzona we wcześniejszym terminie na prośbę strony wykazała usunięcie części nieprawidłowości, na pozostałą nieprawidłowość wydana została decyzja administracyjna z terminem usunięcia nieprawidłowości do dnia 15.12.2023 r. Kontrola sprawdzająca wykonanie nakazu decyzji przeprowadzona zostanie w 2024 r. **Obiekt oceniono jako zły.**

Przeprowadzono badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w następujących obiektach:

- *Dom seniora „Willa Rosa” w Czarkowie, ul. Różana 5;*
- *Dom Pomocy Społecznej CARITAS Diecezji Gliwickiej w Wiśniczu, ul. Wiejska 42;*
- *Osrodek Matki Bożej Uzdrawienie Chorych w Knurowie, ul. Szpitalna 29;*
- *Dom dla osób bezdomnych w Niewieszy, ul. Leśna 4.*

Analiza próbek wody ciepłej wykazała, że jakość wody ciepłej w zakresie parametru *Legionella* sp. spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294).

OBIEKTY HOTELARSKIE ORAZ INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

Obiekty hotelarskie są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane. Stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Hotele charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Obiekty te przystosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Pokoje posiadają pełne węzły sanitarne. Budynki są zadbane, a ich otoczenie uporządkowane i zagospodarowane. Gospodarka odpadami komunalnymi oraz postępowanie z bielizną prowadzone były prawidłowo.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 11 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 13 kontroli. Wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, mandatów nie nakładano.

W 2023 r. przeprowadzono badania jakości wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Gliwicach oraz kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców zgodnie z ustalonym harmonogramem. Częstotliwość badań została ustalona w oparciu o wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Przeprowadzono badania w 7 obiektach noclegowych pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp.:

- *Protos w Knurowie, ul. Szpitalna 29;*
- *Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” w Kozłowie, ul. Marcina 35;*
- *Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” – pokoje nad basenem w Kozłowie, ul. Marcina 35;*
- *Zajazd Idylla w Sierakowicach, ul. Kozielska 28;*
- *Hotel-Restauracja Tawerna w Kleszczowie, ul. Wolności 8;*
- *Hotel w Toszku, ul. Rynek 13;*
- *Obiekt świadczący sezonowe usługi noclegowe GRAND MARINA w Pyskowicach, ul. Nad Kanalem 1 D.*

Analiza próbek wody ciepłej w 2 obiektach wykazała przekroczenie parametru mikrobiologicznego *Legionella* sp. W jednym obiekcie wydano decyzję administracyjną z rygorem natychmiastowej wykonalności. W pozostałych obiektach jakość wody ciepłej w zakresie parametru *Legionella* sp. spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294).

– ***Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” w Kozłowie, ul. Marcina 35***

Analiza próbek wody ciepłej pobranych przez zarządcę wykazała kolonizację instalacji wody ciepłej w stopniu średnim. Strona pismem poinformowała o przeprowadzonych działaniach naprawczych polegających na dezynfekcji chemicznej, płukaniu instalacji c.w.u. oraz ponownie pobrała próbki wody do badań. Analiza laboratoryjna wykazała skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych;

– ***Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem”- pokoje nad basenem w Kozłowie, ul. Marcina 35***

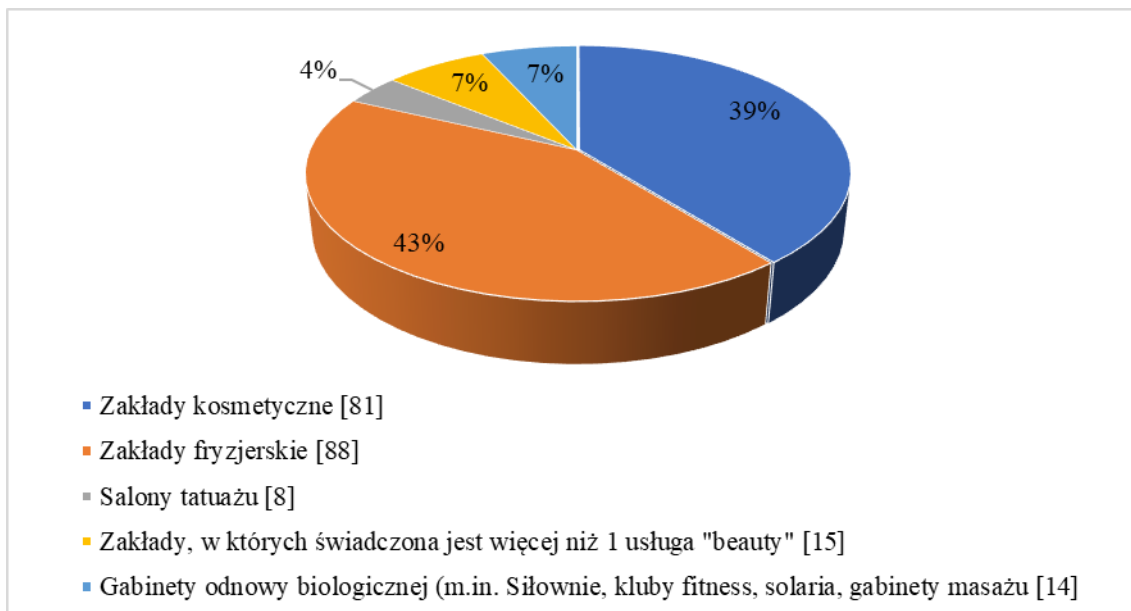
W związku z wniesioną interwencją na złą jakość wody PPIS w Gliwicach w lutym pobrał 2 próbki wody do badań. Analiza pobranych próbek wody ciepłej wykazała kolonizację instalacji ciepłej wody użytkowej w stopniu wysokim. W Związku z powyższym wydano decyzję administracyjną z rygorem natychmiastowej wykonalności. Zarządca przeprowadził dezynfekcję chemiczną oraz termiczną instalacji wraz z płukaniem.

Celem sprawdzenia, czy ww. zanieczyszczenie nadal utrzymuje się w instalacji po zakończeniu działań naprawczych zostało przeprowadzone badanie kontrolne w ramach kontroli urzędowej. Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała zgodność parametru mikrobiologicznego ujętego w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294), co skutkowało zakończeniem postępowania administracyjnego.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU, SOLARIA ORAZ ZAKŁADY W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA W WW. USŁUG

Jest to najliczniejsza i najbardziej rozbudowa grupa obiektów usługowych. Zapewnione są w nich: pomieszczenia świadczenia usług, pomieszczenia lub miejsca do spożywania posiłków i napojów, szatnie lub miejsca do oddzielnego przechowywania odzieży, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, w tym ustępy dla klientów i personelu (często wspólne dla oby grup). Wyposażenie zakładów dostosowane jest do rodzaju wykonywanych usług.

Spośród 206 obiektów będących w ewidencji, skontrolowano 63 obiekty przeprowadzając w nich 74 kontrole sanitarne. Nałożono 3 mandaty w łącznej kwocie 800 zł. Wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości oraz 2 decyzje zmieniające termin wykonania nakazów decyzji.

ryc. 19 Podział obiektów sektora „beauty”, zlokalizowanych na terytorium

Podczas kontroli kompleksowej w *jednym z zakładów kosmetycznych w Knurowie*, stwierdzono nieprawidłowości tj.:

- stosowanie do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanek ludzkich narzędzi niesterylnych;
- nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji sprzętu (m.in. narzędzia w kąpielni dezynfekcyjnej nie są w pełnym zanurzeniu w roztworze oraz nieprzestrzeganie zaleceń producenta dot. przygotowania i stosowania preparatu);
- brak stanowiska do prowadzenia zabiegów dekontaminacji sprzętu;
- zniszczone wyposażenie meblowe.

W związku z powyższym nałożono mandat karny w wysokości 300 zł i wydano decyzję administracyjną oraz prolongującą termin wykonania jednego z nakazów. Strona usunęła wszystkie nieprawidłowości, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzających.

W roku 2023 zakończono realizację 3 postępowań administracyjnych związanych z wydaniem decyzji nakazujących w 2022 r. Decyzje te dotyczyły m.in.: odnowienia powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektu, wymiany lub naprawy zniszczonego wyposażenia meblowego, wydzielenia i odpowiedniego wyposażenia stanowiska do prowadzenia zabiegów dekontaminacji sprzętu oraz punktu do mycia i dezynfekcji rąk.

OBIEKTY SPORTOWE

W skład obiektów sportowych wchodzi przede wszystkim boiska sportowe (czynne w okresie od wiosny do późnej jesieni), a także hale sportowe.

W okresie sprawozdawczym, spośród 23 obiektów będących w ewidencji, skontrolowano 15 obiektów, przeprowadzając 18 kontroli. Wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości oraz 3 decyzje zmieniające termin wykonania nakazów.

W 2023 r. jako zły oceniono obiekt sportowy:

- ***Kompleks boisk wielofunkcyjnych w Knurowie, ul. Ulanów*** – podczas kontroli kompleksowej stwierdzono brudne powierzchnie ścian i sufitów w pomieszczeniach szatniowych, zniszczone powierzchnie ścian i podłóg w pomieszczeniu toalety ogólnodostępnej. Na powyższe wydano decyzję nakazującą z dwoma terminami realizacji (30.11.2023 r., 31.03.2024 r.). Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie I terminu decyzji.

Ponadto decyzję nakazującą wydano w obiekcie:

- ***boisko sportowe w Kleszczowie, ul. Brzozowa*** – stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły zniszczonych, z widocznymi oznakami pleśni powierzchni ścienne w pomieszczeniu kuchennym oraz zniszczonej armatury prysznicowej w pomieszczeniu natrysków.

W okresie sprawozdawczym zakończono postępowanie administracyjne rozpoczęte w 2022 r. w czterech obiektach. Decyzje te dotyczyły m.in.: zniszczonego wyposażenia obiektów, zniszczonej powierzchni ścian i sufitów oraz zniszczonej stolarki drzwiowej w pomieszczeniach obiektów.

KĄPIELISKA

„Kąpielisko Słoneczna Plaża”

Organizatorem kąpieliska „Słoneczna Plaża” położonego nad Zbiornikiem Pławniowice w miejscowości Niewieszce był Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6. Sezon kąpielowy określony został uchwałą Rady Gminy Rudziniec nr LXXXVII/500/2023 z dnia 22 maja 2023 r. w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie Gminy Rudziniec oraz sezonu kąpielowego w roku 2023 r. i obejmował okres od 17.06.2023 r. do 03.09.2023 r.

W trakcie trwania sezonu kąpielowego przeprowadzono kontrolę kompleksową w zakresie oceny stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego obiektu, podczas której stwierdzono, iż teren jest ogrodzony i uporządkowany, a piasek na plaży utrzymany w należytej czystości (uzupełniony został przed sezonem). Kąpielisko wydzielone jest częściowo bojami (485 m linii brzegowej). Powyższa kontrola nie wykazała uchybień.

Wyznaczony został punkt pobierania próbek z kąpieliska pozwalający na pobór 30 centymetrów pod powierzchnią wody, w wodzie o głębokości powyżej 1 metra – przy wieży ratownika.

Organizator kąpieliska oznakował kąpielisko odpowiednią tablicą zgodnie z wymaganiami zawartymi w § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476).

Ponadto Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r., poz. 255) tj.:

- opracowano harmonogram poboru próbek wody,
- przestrzegano ustalonych w harmonogramie terminów poboru próbek wody,

- regularnie przekazywano sprawozdania z badań prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej,
- umieszczano bieżące informacje o jakości wody w kąpielisku na tablicy usytuowanej w obrębie kąpieliska, ponadto regularnie uaktualniano dane na temat temperatury wody oraz powietrza w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl),
- systematycznie wizualnie nadzorowano wodę pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie dla zdrowia kąpiących się osób,
- zapewniono aktualny profil wody w kąpielisku.

Ustalony harmonogram poborów próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez organizatora kąpieliska obejmował 4 terminy rozłożone równomiernie w czasie trwania całego sezonu tj. 26.06, 10.07, 24.07 i 16.08.2023, r. (4 próbki), tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca, co jest związane z koniecznością zagwarantowania bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się, za które odpowiedzialny jest organizator kąpieliska. Dodatkowo w ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego (12.06.2023 r.). Przy każdym poborze dokonywano również oceny wizualnej wody w kąpielisku. Badania mikrobiologiczne próbek pobranych w ramach kontroli urzędowej, jak i próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzone zostały Oddział Laboratoryjny PSSE w Gliwicach. Badania prowadzono zgodnie z metodami referencyjnymi, określonymi w zał. nr 1 część A. Tabela I. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r., poz. 255), a pobranie i transport próbek zrealizowano zgodnie z aktualnym wydaniem Instrukcji Roboczej obowiązującej w województwie śląskim.

Każdorazowo po przekazaniu przez organizatora wyników badania wody dokonywano bieżącej oceny jakości wody i informowano Wójta Gminy Rudziniec o przydatności wody do kąpielii. Dane na temat jakości wody były na bieżąco uaktualniane w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl).

W trakcie trwania sezonu nie stwierdzono pogorszenia jakości wody w kąpielisku i nie zarejestrowano zanieczyszczeń w wodzie, mogących mieć wpływ na jej jakość oraz zdrowie osób kąpiących się. W sezonie kąpielowym 2023 r. ze zbiornika Pławniowice pobrano 5 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, dla których wydano bieżące oceny jakości wody w kąpielisku stwierdzające przydatność wody do kąpielii. Na ich podstawie stwierdza się, że woda w kąpielisku „Słoneczna Plaża” w tegorocznym sezonie kąpielowym **spełniała** wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r., poz. 255).

W sezonach kąpielowych 2020 – 2023 r. ogółem pobrano 18 próbek wody do badań laboratoryjnych. Analizując oceny sezonowe, wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego zaklasyfikowano jakość wody w kąpielisku jako **doskonałą** w ocenie czteroletniej.

CMENTARZE

W 2023 r. skontrolowano 15 obiektów w których przeprowadzono 15 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów nie nakładano.

Cmentarze są pod nadzorem zarządu parafii wyznaniowych oraz zarządców komunalnych. Zlokalizowane są przy parafiach oraz na wydzielonych terenach. Cmentarze wyposażone są m.in. w punkty czerpania wody, miejsca gromadzenia odpadów komunalnych, regulaminy określające zasady korzystania z urządzeń oraz wyposażenia cmentarza, kaplice, częściowo wyposażone w urządzenia chłodnicze do przechowywania osób zmarłych do czasu przeprowadzenia ceremonii pogrzebowych; toalety ogólnodostępne podłączone do sieci wodno-kanalizacyjnej miejskiej lub gminnej oraz do zbiorników bezodpływowych.

DOM PRZEDPOGRZEBOWY I ZAKŁADY POGRZEBOWE

W 2023 r. skontrolowano 2 obiekty, w których przeprowadzono 2 kontrole. Nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie nakładano mandatów. Podczas kontroli przeprowadzano również kontrole 3 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, które to pojazdy należą do zakładów pogrzebowych. Wszystkie skontrolowane środki do transportu zwłok spełniają wymogi higieniczno-sanitarne i techniczne. Kabiny kierowców są odizolowane od przestrzeni przeznaczonej do umieszczenia zwłok. Samochody posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu. Podłogi w części przeznaczonej do przewozu trumny wyłożone są materiałami łatwo zmywalnymi i odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych. Pojazdy oznakowane są w sposób trwały wskazujący na jego przeznaczenie.

INNE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Ogółem w ewidencji figuruje 90 obiektów, które zaliczono do grupy „inne”. Skontrolowano 31 obiektów, w których przeprowadzono 32 kontrole. Wydano 1 decyzje prolongującą termin wykonania nakazów. Mandatów nie nakładano.

Grupa obiektów	Ilość obiektów wg ewidencji na dzień 31.12.2023r.	Ilość skontrolowanych urządzeń i obiektów	Ilość wykonanych kontroli
Apteki	26	10	10
Punkty apteczne	4	3	4
Sklepy zielarsko- medyczne	2	1	1
Obiekty kulturalno- widowiskowe	11	5	5
Stacje paliw	12	1	1
Targowiska	4	2	2
Przystanki autobusowe	3	1	1
Przystanki kolejowe	8	8	8

tab. 10 Liczba obiektów skontrolowanych zaliczonych do grupy „inne” wraz z liczbą przeprowadzonych w nich kontroli sanitarnych w 2023 r.

Grupy obiektów, w których prowadzono postępowanie administracyjne:

Punkty apteczne

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 3 obiekty, w których przeprowadzono 4 kontrole. Wydano 1 decyzję nakazującą, mandatów nie nakładano.

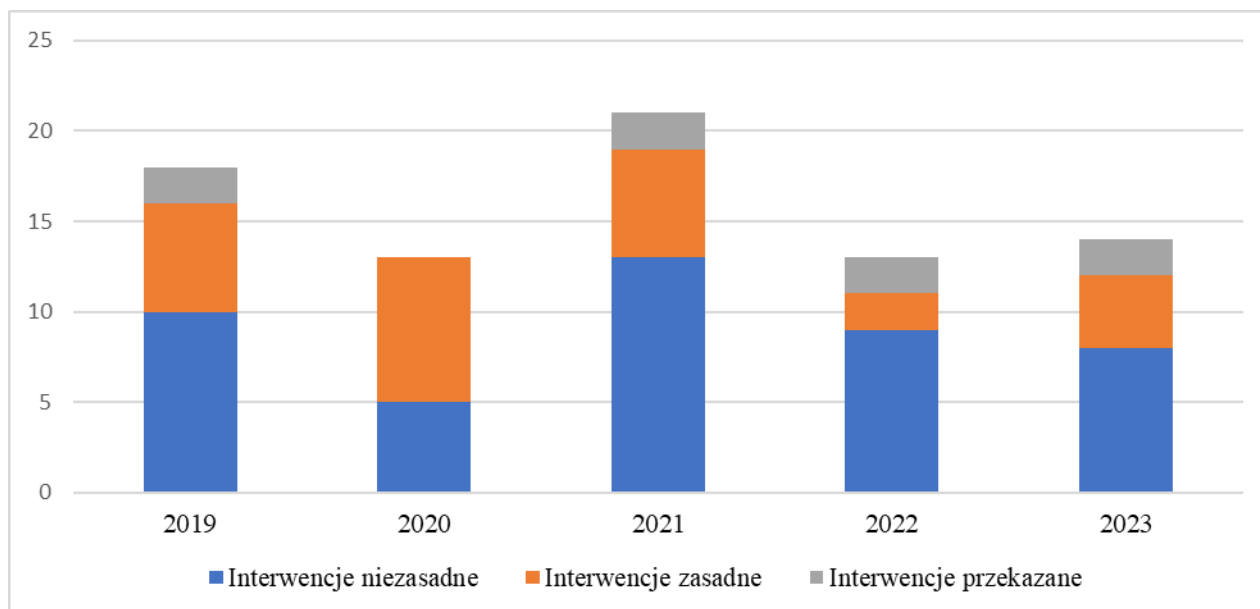
Podczas kontroli kompleksowej w *Punkcie Aptecznym* stwierdzono nieprawidłowości dotyczące brudnych powierzchni ścian w części pomieszczeń, w związku z tym wydano decyzję nakazującą ich usunięcie. Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie wszystkich nakazów decyzji.

WNIOSKI O INTERWENCJE WNOSZONE DO PPIS W GLIWICACH Z TERENU POWIATU GLIWICKIEGO

W 2023 r. wpłynęło 14 wniosków z prośbą o interwencję, z czego 12 spraw rozpatrzono. Dwie interwencje nie zostały rozpatrzone, ponieważ dotyczy one spraw pozostających poza kompetencjami PPIS w Gliwicach i w całości przekazano je do załatwienia innym organom. Interwencje te dotyczyły:

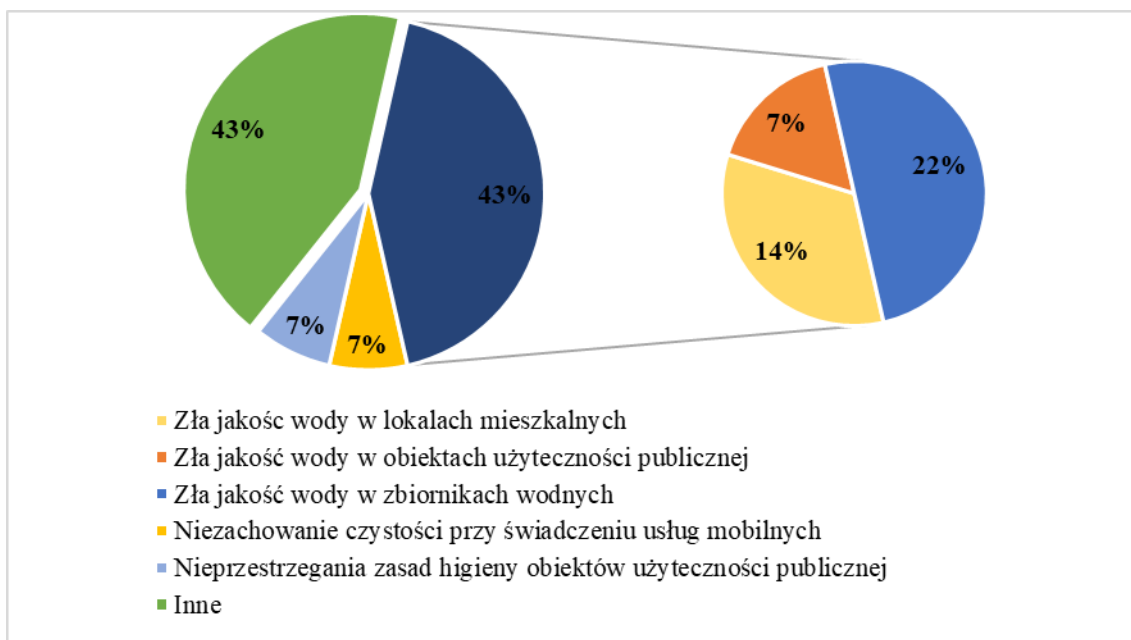
- pochowania psa na prywatnej posesji w Wielowsi;
- ujawnienia beczki z niezidentyfikowaną cieczą na terenie miejscowości Smolnica.

Na Rycinie 20. przedstawiono liczbę interwencji zasadnych, niezasadnych i przekazanych w latach 2019 – 2023.

ryc. 20 Interwencje (zasadne, niezasadne i przekazane) wniesione w latach 2019 – 2023.

Ryc.21 przedstawia rozkład procentowy kategorii uciążliwości zgłaszanych przez mieszkańców powiatu gliwickiego w 2023 r.

ryc. 21 Najczęstsze uciążliwości zgłaszane przez mieszkańców powiatu gliwickiego.

Interwencje rozpatrzone w 2023 r. dotyczyły:

- **złej jakości wody:**

przeznaczonej do spożycia w lokalach mieszkalnych w Knurowie oraz w Przyszowicach – tylko w *drugim* przypadku sprawę uznano za zasadną. Kilukrotne badanie próbek wody wykazało nawracający problem z jakością wody w zakresie fizykochemicznym. W związku z powyższym przedsiębiorstwo w ramach działań naprawczych dokonało wymiany hydrantu oraz wprowadziło cykliczne miesięczne płukanie sieci w rejonie wniesionej interwencji;

w obiekcie użyteczności publicznej *Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” - pokoje nad basenem, ul. Marcina 35, Kozłów* – analiza pobranych próbek wody zimnej nie wykazała nieprawidłowości, natomiast w próbkach wody ciepłej wykazano ponadnormatywną zawartość bakterii *Legionella* sp. w stopniu wysokim. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną z rygorem natychmiastowej wykonalności. Pobrane próbki wody do badań kontrolnych wykazały skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych przez zarządcę, co skutkowało zakończeniem postępowania administracyjnego;

w zbiorniku wodnym Pławniowice (3 interwencje) – analiza próbek wody pobranych przez PPIS w Gliwicach i ZBKIM w Rudzińcu oraz oceny wizualne zbiornika nie potwierdziły słuszności wniesionych interwencji, zatem uznano je jako niezasadne;

- **nieprzestrzegania zasad higieny podczas świadczenia usług mobilnych przez kosmetyczkę** na terenie miasta Knurów – po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego (wezвано do tut. Stacji osobę, na którą złożono skargę), sprawę uznano za niezadaną;
- **nieprzestrzegania zasad higieny w obiekcie *Dom seniora „Willa Rosa” w Czarkowie***, – po przeprowadzonej kontroli sanitarnej wydano zalecenia doraźne, których usunięcie potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej. Na pozostałe nieprawidłowości wydano decyzję administracyjną z terminem ich usunięcia do dnia 15.12.2023 r. Kontrola sprawdzająca zostanie przeprowadzona w 2024 r.;

- **inne:**

niezachowania należytej czystości w sklepie z chemią zagraniczną w Knurowie (2 interwencje) oraz w **sklepie z odzieżą w Pyskowicach** – podczas kontroli interwencyjnych w ww. obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych. W pierwszym przypadku sprawę częściowo przekazano do załatwienia innym organom.

nieprzestrzegania zasad higieny w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Knurowie – przeprowadzona kontrola wykazała brak opracowanych procedur dot. postępowania z odpadami, w związku z czym potwierdzono zasadność wniesionej interwencji;

2 interwencje przekazane innym organom celem ich rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

W okresie sprawozdawczym, oprócz sprawowanego stałego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej i rozpatrywaniem interwencji mieszkańców powiatu gliwickiego, pracownicy sekcji Higieny Komunalnej nadzorowali przeprowadzenie ekshumacji, a także sprawowali nadzór w ramach interwencji oraz nad imprezami masowymi.

W 2023 r. wydano:

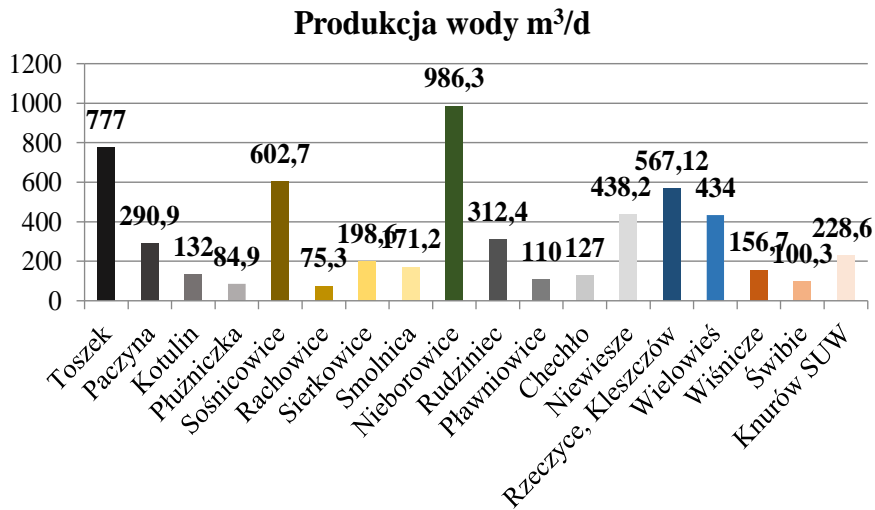
- 9 decyzji ekshumacyjnych;
- 10 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy;
- 4 opinie na organizowanie imprez masowych sezonowych i okolicznościowych.

JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA NA TERENIE GMIN POWIATU GLIWICKIEGO

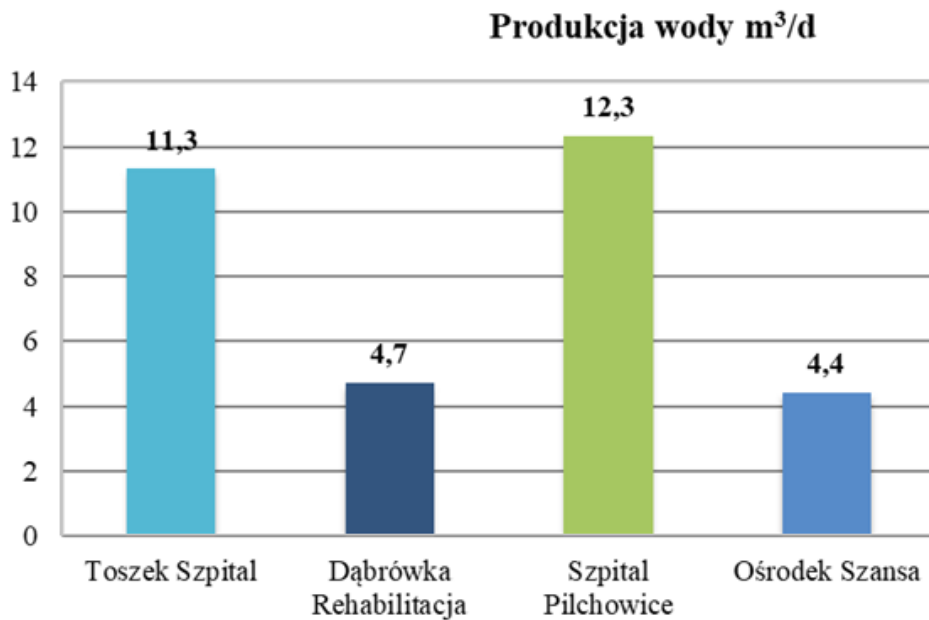
PPIS w Gliwicach w 2023 r. prowadził nadzór sanitarny nad jakością wody pochodzącą z 17 ujęć wód głębinowych eksploatowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe, 7 indywidualnych ujęć zaopatrujących budynki użyteczności publicznej (4 służba zdrowia, 3 ośrodki noclegowe) oraz z zakupu dystrybuowaną na nadzorowanym terenie. Łącznie wyznaczono 71 punktów zgodności usytuowanych na sieciach wodociągowych na terenie powiatu gliwickiego. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień, a stan sanitarno-higieniczny i techniczny urządzeń wodociągowych oceniono jako dobry.

Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba urządzeń wodociągowych -wodociągów	Lokalizacja urządzenia wodociągowego-wodociągu	Ludność zaopatrywana w wodę
< 100	4	Gmina Toszek/Miasto Pyskowice: Płużniczka, GPW Paczynka/Mikuszowina, Gmina Sośnicowice: Rachowice Gmina Wielowieś: Świbie	2450
101 – 1 000	13	Miasto i Gmina Toszek: Toszek, Paczyna, Kotulin Miasto i Gmina Sośnicowice: Sośnicowice, Sierakowice, Smolnica, Gmina Rudziniec: Rudziniec, Niewiesz, Chechło, Pławniowice Gmina Wielowieś: Wielowieś, Wiśnicze Gmina Pilchowice: Nieborowice	39050
1 001 – 10 000	3	Miasto Pyskowice (zakup) Gmina Gierałtów (zakup) Miasto Knurów: Kwitek + zakup	70994
ujęcia indywidualne służba zdrowia	4	Miasto Toszek: Szpital Psychiatryczny Gmina Wielowieś: Dąbrówka - Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej Gmina Pilchowice: Pilchowice Szpital Gmina Rudziniec: Ośrodek Szansa	1326
ujęcia indywidualne	3	Miasto Pyskowice: Grand Marina, Ośrodek Wędkarski, Maytur	osoby korzystające z ośrodków

tab. 11 Podział wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę ze względu na wielkość produkcji.

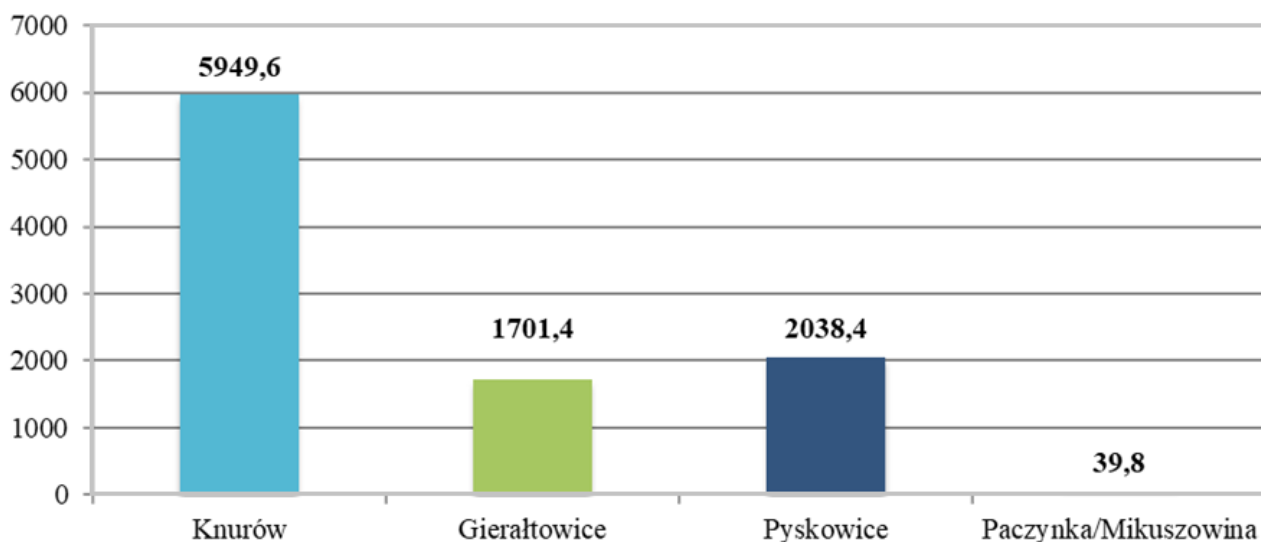

ryc. 22 Średnia dobowa produkcja poszczególnych ujęć własnych wody na terenie powiatu gliwickiego.

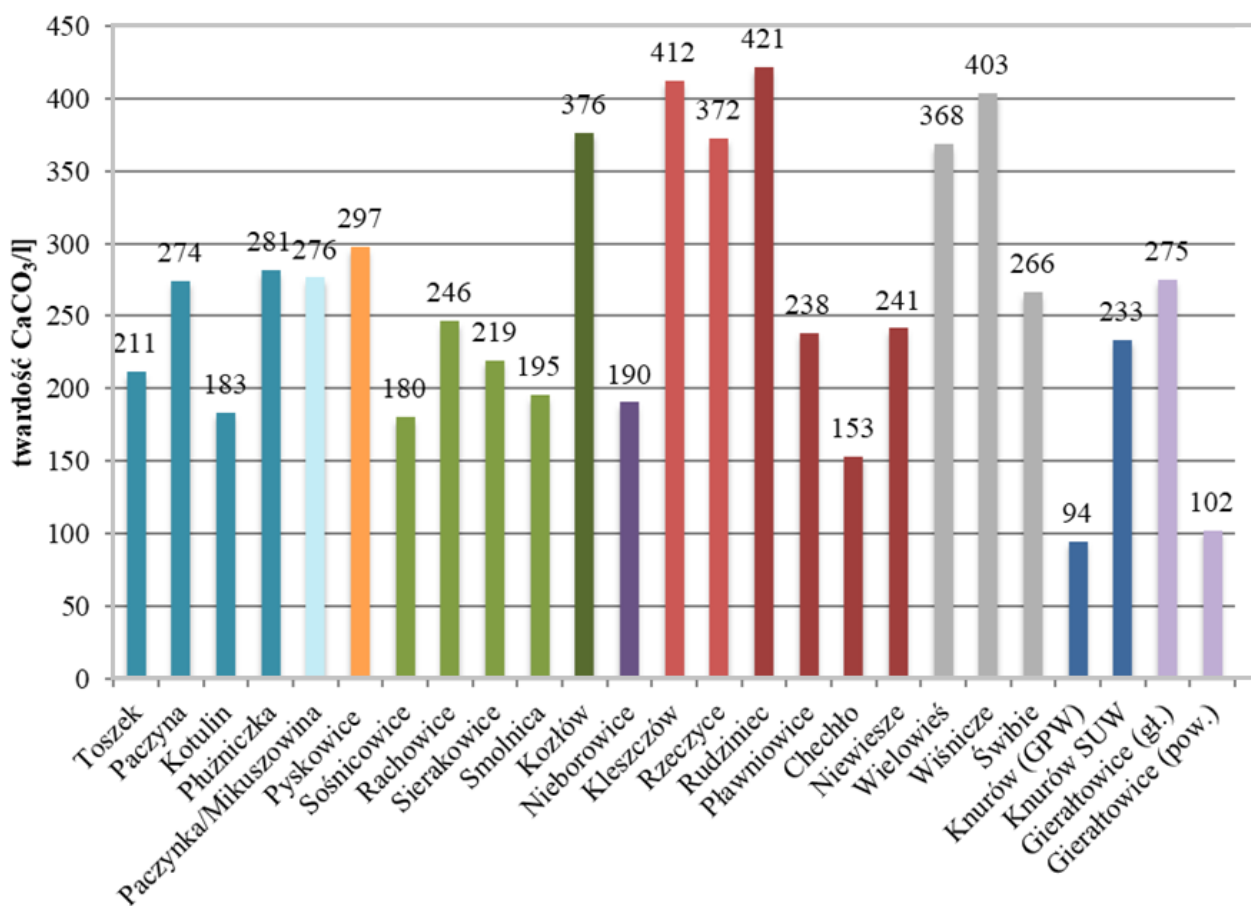

ryc. 23 Średnia dobowa produkcja wody pochodzącej z ujęć obiektów służby zdrowia

Zakup wody m³/d

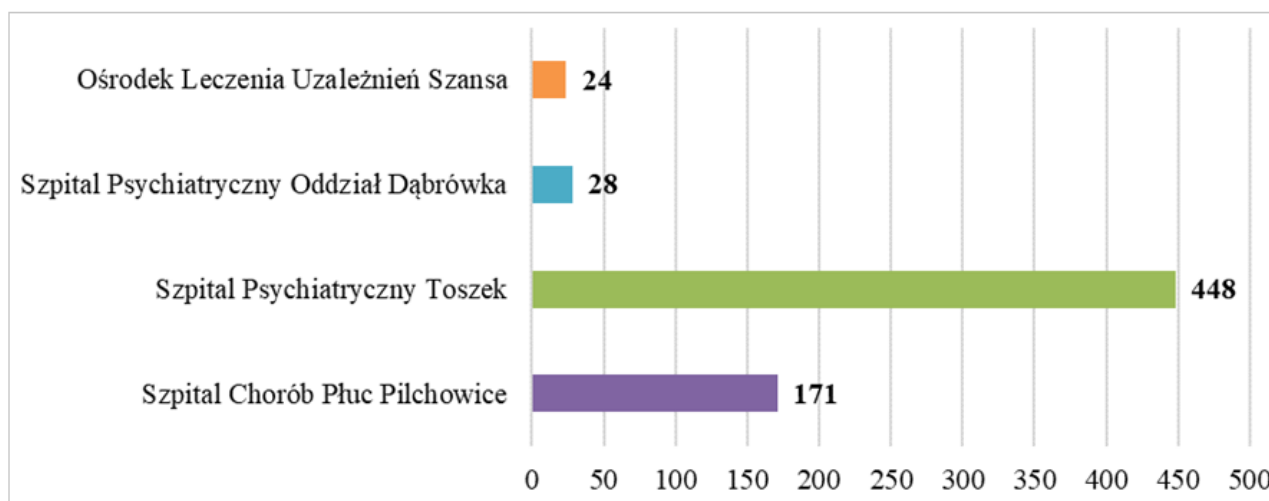
ryc. 24 Średni dobowy zakup wody na terenie powiatu gliwickiego

ryc. 25 Średnia twardość wody [CaCO₃/l] pochodzącej z ujęć głębinowych oraz z zakupu

Mieszkańcy powiatu gliwickiego zaopatrywani są w większości w wodę pochodzącą z ujęć głębinowych znajdujących się na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach. Część wody pochodzi z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach eksploatującego ujęcia powierzchniowe (strefa zasilania „Mikołów”) oraz głębinowe (strefa zasilania „Zawada”).

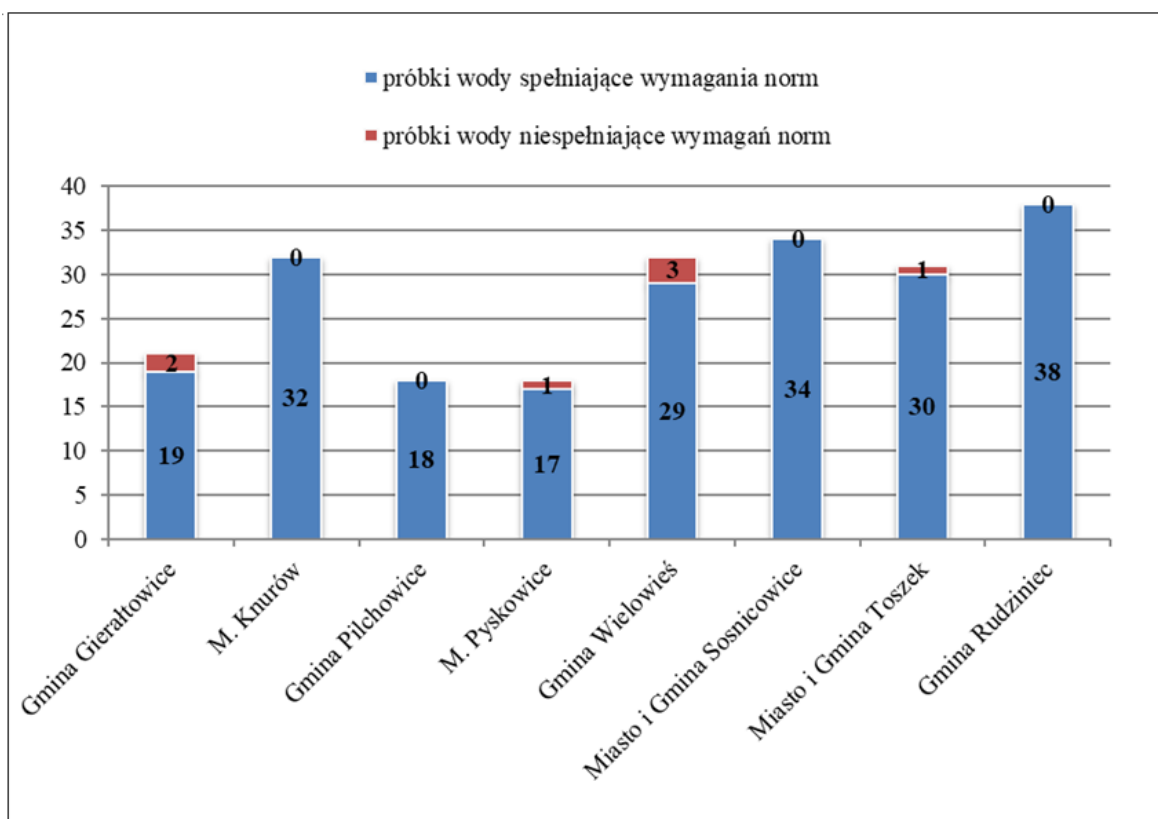
Woda głębinowa charakteryzuje się wysoką twardością ogólną, której wartość wahała się w granicach od ok. 200 do 450 mg CaCO₃/l, gdzie w przypadku wody powierzchniowej twardość wynosi ok. 100 mg CaCO₃/l. W żadnej badanej próbce nie stwierdzono przekroczenia zakresu wartości parametrycznej (500 mg CaCO₃/l) określonej w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

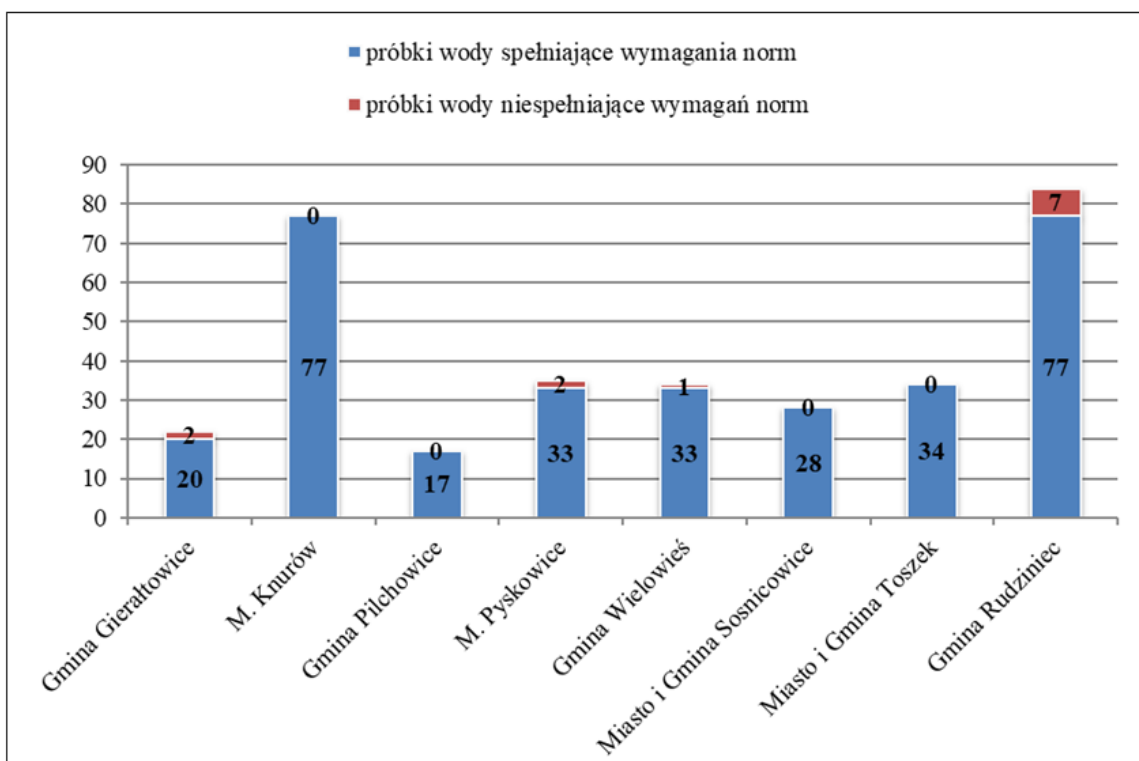
ryc. 26 Średnia twardość wody [CaCO₃/l] pochodzącej z ujęć indywidualnych – służba zdrowia.

Na nadzorowanym terenie powiatu gliwickiego w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej przebadano:

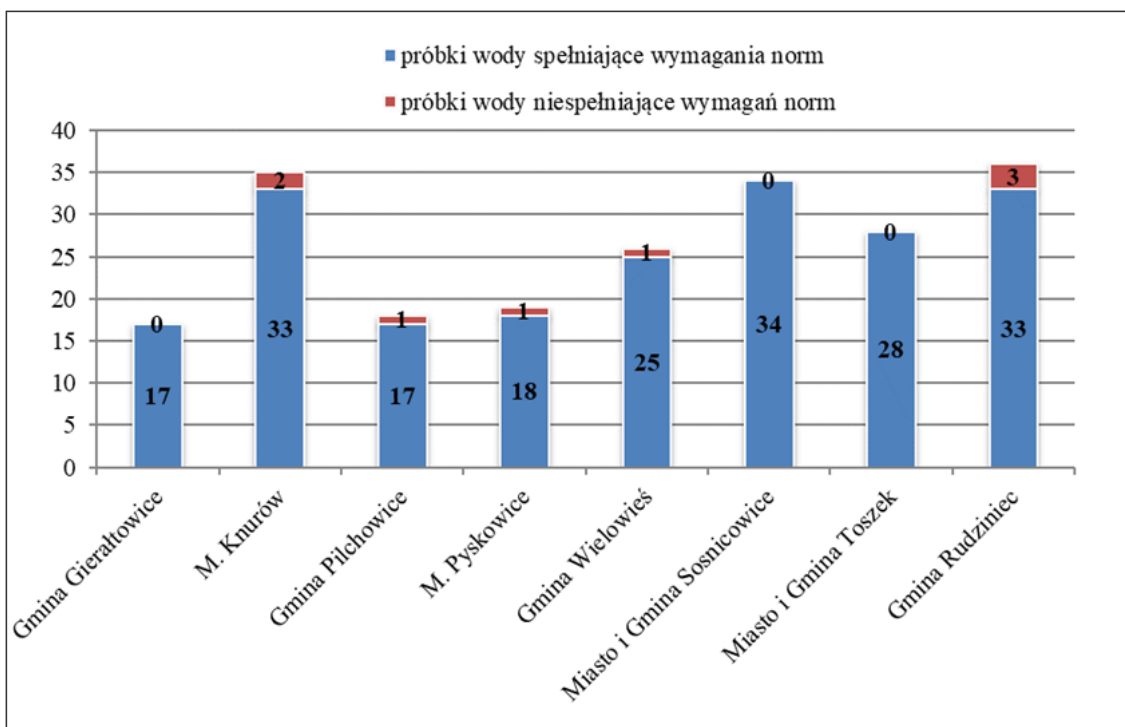
- pod kątem mikrobiologicznym:
  - 220 próbek (kontrola urzędowa),
  - 334 próbki (kontrola wewnętrzna),
- pod kątem fizykochemicznym:
  - 209 próbek (kontrola urzędowa),
  - 347 próbek (kontrola wewnętrzna).

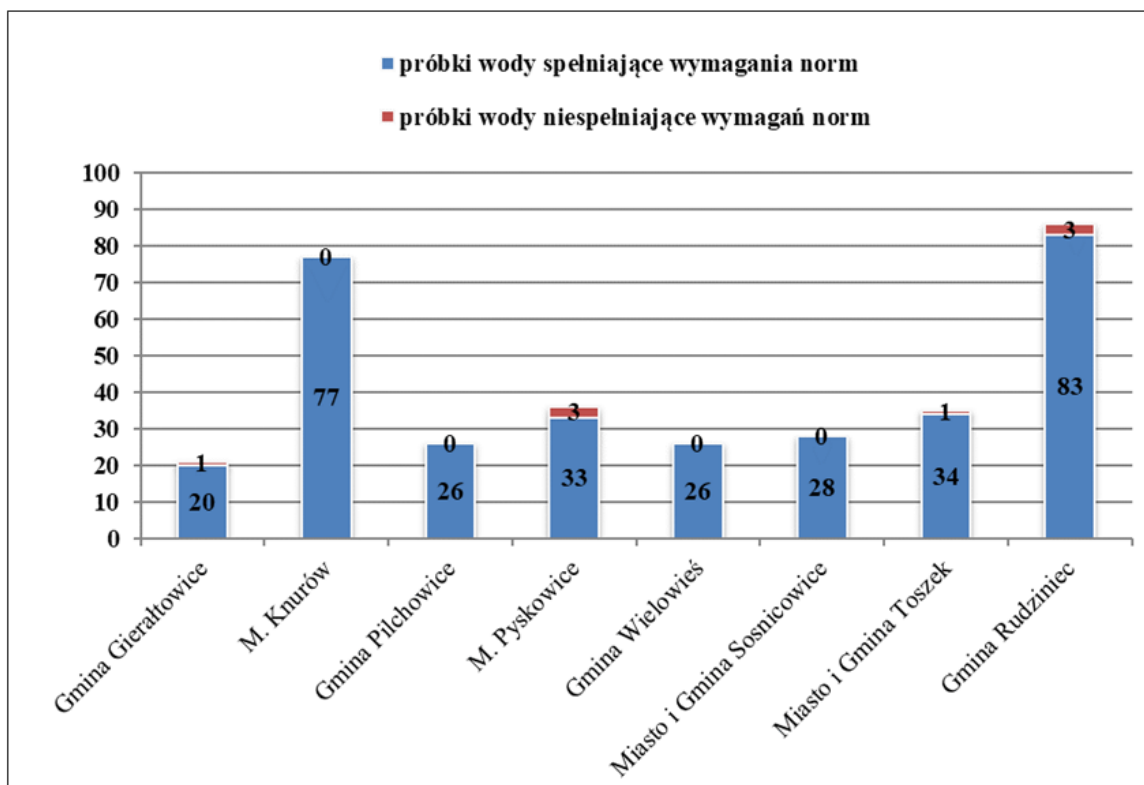
ryc. 27 Jakość próbek wody przebadanych pod względem mikrobiologicznym na terenie powiatu gliwickiego

ryc. 28 Jakość próbek wody przebadanych pod względem mikrobiologicznym na terenie powiatu gliwickiego

ryc. 29 Jakość próbek wody przebadanych pod względem fizykochemicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2023 r. (kontrola urzędowa)

ryc. 30 Jakość próbek wody przebadanych pod względem fizykochemicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2023 r. (kontrola wewnętrzna).

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 19 próbkach wody, natomiast przekroczenia parametrów fizykochemicznych w 16 próbkach.

Gmina	Przekroczone parametry (wodociąg)	Maksymalna wartość przekroczenia	Wartość parametryczna
RUDZINIEC	• bakterie gr coli (ul. Gliwicka, Rudno)	4 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• mętność (SUW Chechło)	2,7 NTU	1 NTU
	• żelazo (SUW Chechło)	302 µg/l	200 µg/l
	• bakterie gr coli (ul. Gliwicka 107, Pławniowice)	4 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• ogólna liczba mikroorganizmów po 72h (SUW Niewieszce)	> 300 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	• mangan (SUW Niewieszce)	150 µg/l	50 µg/l
	• bakterie gr coli (ul. Gliwicka 32, Ponszowice)	4 jtk/100ml	0 jtk/100ml
TOSZEK	• ogólna liczba mikroorganizmów po 72h (ul. Cmentarna 18, Pławniowice)	171 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	• pH (ul. Cmentarna 18, Pławniowice)	6	6,5 - 9,5
KNURÓW	• mętność (ul. Szkolna, Ciochowice)	2,1 NTU	1 NTU
	• żelazo (ul. Szkolna, Ciochowice)	300 µg/l	200 µg/l
	• ogólna liczba mikroorganizmów (SUW Kotulin)	286 jtk/ml	bez nieprawidłowych zmian
	• bakterie grupy coli (SUW Kotulin)	84 jtk/100ml	0 jtk/1ml
KNURÓW	• chloroform (ul. Dworcowa/Rybna)	0,0399 mg/l	0,03 mg/l
	• chloroform (ul. Kozielka)	0,0435 mg/l	0,03 mg/l

tab. 12 Wykaz przekroczeń wartości parametrycznych na terenie powiatu gliwickiego.

*uzyskany wynik świadczy o wykrytych nieprawidłowych zmianach

Gmina	Przekroczone parametry (wodociąg)	Maksymalna wartość przekroczenia	Wartość parametryczna
WIELOWIEŚ	• bakterie grupy coli (ul. Wiejska 42A, Wiśnicze)	2 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• <i>Escherichia coli</i> (ul. Wiejska 42A, Wiśnicze)	2 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• bakterie grupy coli (ul. Wiejska, Błażejowice)	8 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• enterokoki (ul. Wiejska, Błażejowice)	5 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• ogólna liczba mikroorganizmów (ul. Wiejska, Błażejowice)	160 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	• mętność (ul. Słoneczna, Świbie)	3,3 NTU	1 NTU
	• żelazo (ul. Słoneczna, Świbie)	218 µg/l	200 µg/l
	• mangan (ul. Słoneczna, Świbie)	75µg/l	50 µg/l
GIERAŁTOWICE	• ogólna liczba mikroorganizmów (ul. Ks. Roboty 48, Gierałtowice)	> 300 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	• ogólna liczba mikroorganizmów (ul. K. Miarki 1, Przyszowice)	264 jtk/ml	bez nieprawidłowych zmian
	• bakterie gr coli (ul. Gliwicka, Paniówki)	5 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	• mętność (ul. Szkolna 52, Chudów)	3,3 NTU	1 NTU
	• barwa (ul. Szkolna 52, Chudów)	20 mg Pt/l	15 mg Pt/l
	• żelazo (ul. Szkolna 52, Chudów)	760 µg/l	200 µg/l
	• mangan (ul. Szkolna 52, Chudów)	118 µg/l	50 µg/l
PILCHOWICE	• chloroform (ul. Knurowska 26, Kuźnia Nieborowska)	0,0359 mg/l	0,03 mg/l

tab. 13 Wykaz przekroczeń wartości parametrycznych na terenie powiatu gliwickiego

*uzyskany wynik świadczy o wykrytych nieprawidłowych zmianach

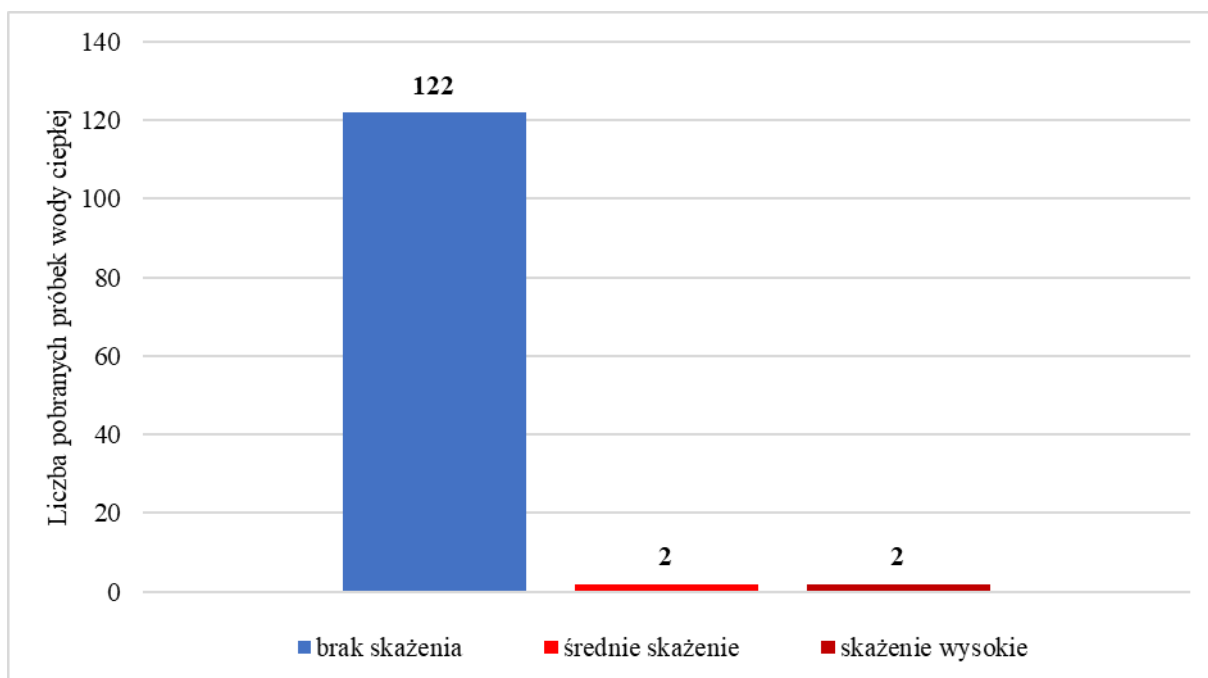
Gmina	Przekroczone parametry (wodociąg)	Maksymalna wartość przekroczenia	Wartość parametryczna
PYSKOWICE	<ul style="list-style-type: none"> zapach (ul. Piaskowa 4) 	4*	akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian
	<ul style="list-style-type: none"> ogólna liczba mikroorganizmów (ul. Nad Kanałem 1D) 	> 300 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	<ul style="list-style-type: none"> mangan (ul. Nad Kanałem 1D) 	67 µg/l	50 µg/l
	<ul style="list-style-type: none"> mętność (ul. Nad Kanałem 1D) 	5,9 NTU	1 NTU
	<ul style="list-style-type: none"> żelazo (ul. Nad Kanałem 1D) 	950 µg/l	200 µg/l
	<ul style="list-style-type: none"> barwa (ul. Nad Kanałem 1D) 	18 mg Pt/l*	akceptowalna przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian
	<ul style="list-style-type: none"> ogólna liczba mikroorganizmów (ul. Nad Kanałem 5) 	620 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	<ul style="list-style-type: none"> bakterie gr coli (ul. Nad Kanałem 5) 	10,9 NPL/100ml	0 NPL/100ml
	<ul style="list-style-type: none"> mangan (ul. Nad Kanałem 5) 	312 µg/l	50 µg/l
	<ul style="list-style-type: none"> jon amonu (ul. Nad Kanałem 5) 	0,8 mg/l	0,5 mg/l
	<ul style="list-style-type: none"> zapach (ul. Nad Kanałem 5) 	8*	akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian
	<ul style="list-style-type: none"> ogólna liczba mikroorganizmów (ul. Wędkarzy) 	> 300 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	<ul style="list-style-type: none"> mangan (ul. Wędkarzy) 	250 µg/l	50 µg/l

tab. 14 Wykaz przekroczeń wartości parametrycznych na terenie powiatu gliwickiego

*uzyskany wynik świadczy o wykrytych nieprawidłowych zmianach

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości PPIS w Gliwicach każdorazowo informował jednostkę odpowiedzialną za jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wnosząc o podanie przyczyny wystąpienia przekroczenia i wskazanie działań zmierzających do jego usunięcia. Skuteczność przeprowadzanych działań naprawczych potwierdzana była wynikami badań próbek wody.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z §18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie te są odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. Ponadto nadzór nad jakością wody ciepłej prowadzony był również przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach. W 2023 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w 20 obiektach, ogółem pobrano 126 próbek wody ciepłej. W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

ryc. 31 Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie powiatu gliwickiego pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella* sp. w zależności od oceny skażenia.

PPIS w Gliwicach po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2023 r. na terenie powiatu gliwickiego oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza przydatność wody do przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie.

GMINA KNURÓW

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 42 900 osoby.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – ok. 6 178,2 m³/d.
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11.
- Producentem wody jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11 oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach.

Mieszkańcy Knurowa zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11. Woda zasilająca pochodzi z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach (ujęcie

powierzchniowe - strefa zasilania „Goczałkowice”) oraz z własnego ujęcia głębinowego „Kwitek” przy ul. Ks. Kozielka w Knurowie.

Stacja Uzdatniania Wody „Kwitek” zasilana jest wodą z dwóch studni głębinowych V z bis oraz VI z bis. Woda surowa poddawana jest procesowi odmanganiania i odżelaziania. Proces uzdatniania odbywa się równolegle na 3 filtrach żwirowych z granulowanym materiałem filtracyjnym Pyrolox oraz hydroantracytową nadsypką. Dezynfekcja końcowa prowadzona w sposób ciągły z zastosowaniem podchlorynu sodu. Na terenie Knurowa znajdują się 2 zbiorniki zapasowe dwukomorowe o pojemności 2000 m³ każdy.

Przeprowadzona kontrola sanitarna stacji uzdatniania wody KWITEK, w trakcie której dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych, a także kontrola funkcjonowania „Wodociągu Knurów” nie wykazały uchybień.

Badania wody były prowadzone w 16 wyznaczonych punktach zgodności.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Knurowie oraz w ramach monitoringu prowadzonego przez GPW S.A. pobrano z punktów zgodności:

- 77 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 77 próbek wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem pracy oraz w ramach wzmożonego nadzoru upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w 2023 r. pobrali:

- 32 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 35 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie w bieżącym roku zgłosiło 28 awarii sieci wodociągowej skutkujących brakiem ciągłości dostawy wody dla mieszkańców. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Lp.	Nazwa	Produkcja wody [m ³ /d]	Ludność zaopatrywana wodę	Zaopatrywane miejscowości / dzielnice
1	SUW „Kwitek”	228,63	42 900	Knurów – okolice: ul. Wolności, ul. Jęczmienna, ul. 1 Maja, ul. Sobieskiego, ul. Batorego, ul. Kazimierza Wielkiego, ul. Wilsona, ul. Niepodległości (do wysokości Szpitala), ul. Dworcowa (okolice Komisariatu, Przychodni Unia Bracka), ul. Rakoniewskiego, Osiedle Fińskie Domki Osiedle Redyna.
2	Zakup od GPW S.A.	5 949,60		pozostałe dzielnice Knurowa

tab. 15 Ujęcia wody na terenie Knurowa/ Woda z zakupu od GPW S.A.

Wszystkie próbki wody pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych spełniały wymagania załącznika nr 1 część A oraz załącznika nr 1 część C. tabela 1. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2 próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej z punktów zgodności zlokalizowanych na studzienkach wodomierzowych przy ul. Koziełka i Dworcowej/Rybnej w Knurowie we wrześniu stwierdzono ponadnormatywną wartość parametru chemicznego tj. chloroform. Przedsiębiorstwo PWiK Sp. z o.o. w Knurowie, po otrzymaniu informacji o powyższych przekroczeniach niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na płukaniu sieci oraz wyznaczeniu punktów kontrolnych u konsumenta dla stref zaopatrzenia studzienek wodomierzowych w których wystąpiły nieprawidłowości. Pobrane próbki kontrolne przez przedstawiciela PPIS w Gliwicach w budynkach użyteczności publicznej wykazały skuteczność podejmowanych działań przez przedsiębiorstwo.

W wyniku dezynfekcji wody związkami na bazie chloru zawierającej prekursorów organiczne powstają m. in. trihalometany (THM), do których należy chloroform. Na całkowite narażenie na lotne trihalometany ma w przybliżeniu równy wpływ: spożywanie wody do picia, wdychanie powietrza w pomieszczeniach (w znacznej mierze w związku z ulatnianiem się THM z wody do spożycia), kontakt przez skórę np. w trakcie kąpieli. W chwili obecnej brak jest dowodów na genotoksyczność tych związków. Chloroform został zakwalifikowany jako przypuszczalnie rakotwórczy dla ludzi. Długotrwała ekspozycja na wysokie dawki przekraczające 15 mg/kg masy ciała może powodować zmiany w nerkach, wątrobie czy tarczycy.

Analizy laboratoryjne pozostałych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania określone w załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 2 oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia.

W 2023 r. na terenie Knurowa wniesiono jedną interwencję dotyczącą złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (wysokie stężenie chloru wolnego). Woda zasilająca miasto pochodzi z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach (ujęcie powierzchniowe - strefa zasilania „Goczałkowice”) oraz z własnego ujęcia głębinowego „Kwitek” przy ul. Ks. Koziełka w Knurowie. Zgodnie z powyższym wytypowano do poboru 2 punkty. Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała, iż wartość chloru spełniała wymagania ww. rozporządzenia. W związku z powyższym interwencję uznano za niezasadną.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie w bieżącym roku zgłosiło 28 awarii sieci wodociągowej skutkujących brakiem ciągłości dostawy wody dla mieszkańców. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań

wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie *Legionella* sp. odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. Analiza wyników badań wody ciepłej wykonanych w 2023 r. przez zarządców oraz w ramach kontroli urzędowej w obiektach nie wykazała nieprawidłowości:

- *Protos ul. Szpitalna 29, Knurów,*
- *Ośrodek Matki Bożej Uzdrawienie Chorych w Knurowie, ul. Szpitalna;*
- *Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Knurowie, ul. Dworcowa 3;*
- *Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Nadzieja w Knurowie, ul. Parkowa 1A;*
- *Szpital w Knurowie Sp. z o.o. w Knurowie, ul. Niepodległości 8.*

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody oraz po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Knurów stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

GMINA PYSKOWICE

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 16 028 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – ok. 20 385,4 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47 oraz Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. ul. Górnośląska 2, Toszek.
- Producentem wody jest Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach.

Woda dostarczana mieszkańcom Pyskowic pochodzi wyłącznie z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Do północnej części oraz Osiedla Centrum woda dopływa ze Stacji Wodociągowej "Zawada" przy ul. Bytomskiej w Karchowicach (4 studnie). Południowy obszar miasta zasilany jest ze studni znajdującej się przy ul. Piaskowej 4 w Pyskowicach. Woda wtłaczana jest do sieci bez dodatkowego uzdatniania. Dezynfekcja prowadzona jest za pomocą podchlorynu sodu. Za dystrybucję wody na terenie Pyskowic odpowiada głównie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach. Osiedle Mikuszowina zaopatrywane jest w wodę głębinową (GPW S.A. strefa zasilania „Zawada”) przez Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o.

Lp.	Nazwa	Zakup wody [m³/d]	Ludność zaopatrywana wodę	Zaopatrywane miejscowości / dzielnice
1	PWiK Sp. z o.o. (GPW S.A. strefa zasilania Zawada)	2038,36	16028	Pyskowice
2	Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. (GPW S.A. strefa zasilania Zawada)	33,21	235	Dzielnica Mikuszowina

tab. 16 Zakupu wody od GPW S.A. w Katowicach na terenie Miasta Pyskowice.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, Przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. oraz w ramach monitoringu wewnętrznego prowadzonego przez GPW S.A. pobrano z punktów zgodności:

- 32 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 32 próbki wody do badań fizykochemicznych.

PPIS w Gliwicach, za pośrednictwem upoważnionych przedstawicieli zgodnie pobrali, z ustalonym planem pracy na 2023 r.:

- 14 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 14 próbek do badań fizykochemicznych.

Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych spełniała wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1. oraz załącznika nr 1 część C. tabela 1. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Podczas prowadzonej przez GPW S.A. kontroli wewnętrznej jakości wody ze studni zakupowej zlokalizowanej w Pyskowicach badania przeprowadzone w lipcu wykazały w 1 próbce wyczuwalny obcy zapach, przy wartości parametrycznej akceptowalnej przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian.

Zapach wody powinien być akceptowalny przez konsumenta. Woda, która ze względów estetycznych nie jest aprobowana, może skłaniać konsumentów do korzystania z wody pochodzącej ze źródeł bardziej akceptowalnych pod względem estetycznym, ale potencjalnie mniej bezpiecznych. Konsumenti w dużej mierze nie mają możliwości samodzielnej oceny, czy woda do picia jest bezpieczna dla ich zdrowia. Na ich opinię o jakości wody i jej dostawcy będą w znacznym stopniu wpływały parametry jakościowe wody, które są w stanie ocenić własnymi zmysłami. Konsumenti mogą odnosić się z podejrzliwością do wody, która odznacza się zmienionym, nieprzyjemnym zapachem, nawet jeśli nie niesie to bezpośrednich negatywnych skutków dla zdrowia.

Pozostałe analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania określone w załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 2 oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia.

W 2023 r. na terenie Pyskowic nie wniesiono interwencji dotyczącej złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Przedsiębiorstwo wodociągowe w bieżącym roku zgłosiło trzy awarie sieci wodociągowej skutkujące brakiem ciągłości dostawy wody dla mieszkańców. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie *Legionella* sp. są odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. Analiza wyników badań wody ciepłej wykonanych w 2023 r. przez zarządcę oraz w ramach kontroli urzędowej przez PPIS w Gliwicach w:

- *Szpitalu w Pyskowicach Sp. z o.o., ul. Szpitalna 2,*
- *Obiekt świadczący sezonowe usługi noclegowe GRAND MARINA w Pyskowicach, ul. Nad Kanałem 1 D.*

nie wykazała nieprawidłowości.

Na terenie Pyskowic funkcjonują 3 podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej, a także w budynkach zamieszkania zbiorowego dla mniej niż 50 osób lub produkujące mniej niż średnio 10m³ wody na dobę zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294):

- *Obiekt świadczący sezonowe usługi noclegowe Grand Marina w Pyskowicach, ul. Nad Kanałem 1 D;*
- *Ośrodek Żeglarski Maytur w Pyskowicach, ul. Nad Kanałem 5;*
- *Ośrodek Wędkarski w Pyskowicach przy ul. Wędkarzy.*

Są to obiekty świadczące usługi noclegowe całoroczne i sezonowe zlokalizowane przy zbiorniku wodnym Dzierżno Duże, zaopatrywane w wodę z głębinowych ujęć indywidualnych bez podłączenia do wodociągu sieciowego. Woda z ujęć indywidualnych nie ma stabilnej jakości, w związku z powyższym nie da się zagwarantować bezpieczeństwa zdrowotnego osób z niej korzystających. Woda wykorzystywana jest do celów sanitarnych oraz spożywczych.

W ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej w obiekcie świadczącym sezonowe usługi noclegowe Grand Marina przy ul. Nad Kanałem 1 D w Pyskowicach, pobrano łącznie w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej 3 próbki do badań w zakresie parametrów grupy A. Analiza laboratoryjna wykazała ponadnormatywną wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w próbce wody pobranej we wrześniu w ramach wzmożonego nadzoru. Nie było możliwe przeprowadzenie badań kontrolnych, ponieważ zgodnie z pismem obiekt został zamknięty 14.09.2023 r.

Ponadnormatywną wartość manganu, mętności żelaza oraz barwy wykazano w próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej w czerwcu. Zgodnie z oświadczeniem strony powyższe nieprawidłowości mogły być spowodowane niewłaściwym płukaniem filtrów, które miało miejsce przed samym pobraniem próbki wody do badań. Próbka wody pobrana do badań kontrolnych nie wykazała nieprawidłowości.

Pozostałe parametry w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych, spełniały wymagania określone w załączniku nr 1 część A., załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2. oraz załączniku

nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej z Ośrodka Żeglarskiego Maytur pobrano dwie próbki wody do badań w zakresie parametrów grupy A i B. Analiza laboratoryjna próbki wody pobrana w ramach kontroli wewnętrznej wykazała ponadnormatywną wartość manganu, zapachu, ogólnej liczby mikroorganizmów oraz bakterii gr. coli. Próbką ta została pobrana przed uruchomieniem obiektu. Kolejna próbka wody pobrana w ramach kontroli urzędowej nie wykazała nieprawidłowości. Pozostałe parametry w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych, spełniały wymagania określone w załączniku nr 1 część A., załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2. oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. Do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej w Ośrodku Wędkarskim w Pyskowicach przy ul. Wędkarzy pobrano łącznie 4 próbki do badań. Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej w maju w ramach kontroli wewnętrznej wykazała ponadnormatywną wartość ogólnej liczby mikroorganizmów. Badanie kontrolne w ramach kontroli urzędowej nie wykazało nieprawidłowości. Próbką pobrana w lipcu przez upoważnionego przedstawiciela PPIS w Gliwicach wykazała przekroczenie wartości manganu. Zgodnie z pismem w ramach działań naprawczych strona dokonała przeglądu stacji uzdatniania wody oraz wymieniła filtr wraz z zamontowaniem napowietrzacza w urządzeniu do odmanganiania. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Pyskowice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

GMINA SOŚNICOWICE

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 8348 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1230,3 m³/d
- Za dystrybucję i produkcję wody odpowiada Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47.

Woda dostarczana mieszkańcom gminy Sośnicowice pochodzi z 4 ujęć głębinowych eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach, tj. ujęcia w Sierakowicach, Sośnicowicach, Smolnicy oraz w Rachowicach. Wyjątek stanowi rejon Kozłowa oraz część Smolnicy, które zaopatrywane są w wodę głębinową przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 (strefa zasilania SUW Łabędy).

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Ludność zaopatrywana w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Sośnicowice	602,74	3 959	Sośnicowice, Trachy, Łany Wielkie, Bargłówka
2	SUW Sierakowice	198,63	1 462	Sierakowice, Tworóg Mały
3	SUW Rachowice	75,34	743	Rachowice
4	SUW Smolnica	171,23	895	Smolnica
5	PWiK Sp. z o.o. w Gliwicach SUW Łabędy	192,49	1 540	Kozłów, część Smolnicy

tab. 17 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta i gminy Sośnicowice.

Na terenie gminy Sośnicowice występują wody charakteryzujące się podwyższoną wartością żelaza i manganu. W związku z powyższym na stacjach uzdatniania wody, woda surowa poddawana jest procesowi odżelaziania i odmanganiania. Stacja Uzdatniania Wody w Sośnicowicach działa w oparciu o 3 równolegle połączone filtry ciśnieniowe pośpieszne ze złożem dwuwarstwowym (żwir kwarcowy, złożo katalityczne). W Sierakowicach zamontowane są 2 aeratory oraz 6 filtrów (2 filtry ciśnieniowe piaskowo-żwirowe, 4 filtry mechaniczne z kolumnami kontaktowymi wypełnionymi złożem katalitycznym). Na Stacji Uzdatniania Wody w Rachowicach proces uzdatniania wody surowej przebiega w wyniku aeracji oraz filtracji na dwóch ciśnieniowych filtrach pośpiesznych z dwuwarstwowym złożem filtracyjnym (piasek, żwir). Uzdatnianie wody na stacji w Smolnicy odbywa się poprzez napowietrzanie w 3 statycznych mieszaczach oraz filtracji na 3 ciśnieniowych filtrach pośpiesznych (złożo żwirowe). Woda poddawana jest stałej dezynfekcji podchlorynem sodu na stacjach uzdatniania wody w Sośnicowicach, Sierakowicach, Rachowicach oraz w Smolnicy.

W 2023 r. przeprowadzono kontrole sanitarne wszystkich stacji uzdatniania wody na terenie gminy Sośnicowice. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, a stan sanitarny urządzeń wodociągowych oceniono jako dobry.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem na 2023 r. przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach oraz przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 pobrano z ujęć wody oraz punktów zgodności:

- 34 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 34 próbki wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem pracy na 2023 r., PPIS w Gliwicach pobrał:

- 28 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 28 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Wszystkie próbki wody pobrane w ww. okresie spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych wymagania określone

w załączniku nr 1 część A. tabela 1, załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 1 i 2, oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1 i tabela 2 ww. rozporządzenia.

W 2023 r. wniesiono interwencję na złą jakość wody w obiekcie - Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” - pokoje nad basenem przy ul. Marcina 35 w Kozłowie. W związku z powyższym dnia 06.02.2023 r. upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach pobrali do badań laboratoryjnych próbki wody ciepłej oraz zimnej zarówno przed odpuszczeniem jak i po odpuszczeniu. Analiza pobranych próbek wody zimnej i ciepłej przeznaczonej do spożycia nie wykazała nieprawidłowości, natomiast w próbkach wody ciepłej wykazano obecność bakterii *Legionella* sp. w ilości świadczącej o kolonizacji instalacji ciepłej wody użytkowej w stopniu wysokim. Z uwagi na powyższe przekroczenie wydano decyzję administracyjną z rygorem natychmiastowej wykonalności nakazującą stronie wyłączenie z eksploatacji urządzeń wytwarzających aerozol w instalacji ciepłej wody użytkowej w obiekcie, podjęcia niezwłocznie działań naprawczych mających na celu redukcję liczby bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa oraz poinformowania PPIS w Gliwicach o terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Zarządca obiektu odrębnym pismem poinformował o wyłączeniu z eksploatacji w części noclegowej urządzeń wytwarzających aerozol oraz o planowanym zakończeniu działań naprawczych na dzień 19.03.2023 r. Zgodnie z załącznikiem nr 5 część B. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) po upływie 1 tygodnia od czyszczenia i dezynfekcji instalacji c.w.u. pobrano próbki wody do badań kontrolnych, które wykazały skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych przez zarządcę, co skutkowało zakończeniem postępowania administracyjnego.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach zgłosił jedną awarię sieci wodociągowej skutkującą brakiem ciągłości dostaw wody dla mieszkańców. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie *Legionella* sp. odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. W 2023 r. pobrano do badań laboratoryjnych próbki wody ciepłej w poniższych obiektach:

- ***Zajazd Idylla w Sierakowicach, ul. Kozielska 28;***
- ***Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” w Kozłowie, ul. Marcina 35;***
- ***Restauracja i Hotel „Dworek Pod Platanem” – pokoje nad basenem w Kozłowie, ul. Marcina 35.***

Analiza próbek wody ciepłej pobranych we wrześniu przez zarządcę Restauracji i Hotelu „Dworek Pod Platanem” w Kozłowie przy ul. Marcina 35 wykazała kolonizację instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella* sp. w stopniu średnim. Strona pismem poinformowała o przeprowadzonych działaniach naprawczych polegających na dezynfekcji chemicznej, płukaniu instalacji c.w.u. oraz ponownie pobrała próbki wody do badań kontrolnych. Analiza laboratoryjna wykazała skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządcę

w Zajeździe Idylla w Sierakowicach przy ul. Kozielskiej 28 nie wykazała nieprawidłowości.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Sośnicowice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

GMINA TOSZEK

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 10 026 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1 357,52 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada REMONDIS Aqua Toszek Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przy ul. Górnośląskiej 2 w Toszku oraz Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5.
- Producentami wody są: REMONDIS Aqua Toszek Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przy ul. Górnośląskiej 2; Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5; Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6; Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś przy ul. Lipowej 14 w Sierotach; Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów Spółka Akcyjna w Katowicach przy ul. Wojewódzkiej 19.

Gmina Toszek zaopatrywana jest w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi pochodzącą z ujęć podziemnych eksploatowanych przez Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. (Toszek, Kotulin, Płużniczka, Paczyna) oraz z zakupu od ZBGMiK w Rudzińcu, ZBGKiM Gminy Wielowieś i GPW S.A. w Katowicach.

Szpital Psychiatryczny w Toszku posiada własne ujęcie wód podziemnych (studnia głębinowa - utwór karbonu dolnego) o średniej dobowej produkcji w 2023 r. - 11,27 m³, które zaopatruje mieszkańców budynków zakładowych, pacjentów przebywających na leczeniu szpitalnym oraz pracowników. Niedobory wody uzupełniane są z „wodociągu Toszek” zarządzanego przez przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. (w 2023 r. średnio 94,14 m³/d). Proces uzdatniania wody oparty jest o filtrację ze wstępnym napowietrzaniem (filtry ciśnieniowe piaskowo-żwirowe oraz ze złożem aktywnym). Dezynfekcja wody prowadzona jest w sposób ciągły przy użyciu stabilizowanego podchlorynu sodu. Od lutego do listopada 2023 r. stacja uzdatniania wody ze względu na awarię była wyłączona z eksploatacji. Po usunięciu awarii, przed ponownym uruchomieniem SUW producent wody przeprowadził badania wody w zakresie parametrów grupy B.

Woda na terenie gminy Toszek charakteryzuje się dużą zawartością żelaza i manganu. Stacja Uzdatniania Wody Kotulin zasilana jest wodą podziemną z utworów karbonu (studnie podstawowe S-1, S-3 oraz awaryjna S-2). Ponieważ w wodach surowych użytkowanych studni okresowo występują bakterie grupy coli Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. w 2023 r. odwiercił studnie głębinowe S-1A i S-2A. Uzyskał ocenę higieniczną wydaną przez PPIS w Gliwicach

Lp.	Źródło wody	Produkcja/zakup wody [m ³ /d]	Ludność zaopatrywana w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Toszek	777,00	4 710	Toszek, Sarnów, Piszczowice, Ciochowice, Boguszyce, Szpital w Toszku
2	SUW Paczyna	290,91	1 803	Paczyna, Pniów
3	SUW Płużniczka	84,90	551	Płużniczka, Pawłowice, Ligota Toszecka
4	SUW Kotulin	132,01	1 223	Kotulin
5	Paczynka/Mikuszowina (GPW strefa zasilania „Zawada”)	6,55	57	Paczynka
6	SUW Szpital Psychiatryczny	11,27	1 088	Szpital w Toszku (potrzeby szpitala, budynki mieszkalne)
7	Zakup od ZBGMiK w Rudzińcu (SUW Chechło)	14,35	134	Proboszczowice
8	Zakup od ZBGMiK w Wielowsi (SUW Wiśnicze)	15,32	225	Kotliszowice
		25,21	235	Wilkowiczki

tab. 18 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Toszek.

dla materiałów lub wyrobów zastosowanych w procesach uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykorzystanych przy realizacji inwestycji budowy studni głębinowych S-1A i S-2A oraz modernizacji technologii uzdatniania wody surowej dla SUW Kotulin. Po uzyskaniu pozwolenia wodnoprawnego zostaną uruchomione do produkcji studnie S-1A oraz S-2A, a odcięte i fizycznie zlikwidowane studnie S-1, S-2, S-3. W Paczynie eksploatowane są dwie studnie głębinowe: studnia podstawowa S4 oraz rezerwowa S3bis. Stacja Uzdatniania Wody w Płużniczce wykorzystuje wodę ze studni czwartorzędowej S-1. Wody surowe poddawane są procesowi odżelaziania i odmanganiania z wykorzystaniem filtracji na złożach piaskowych bądź piaskowo-żwirowych. Na Stacji Uzdatniania Wody w Toszku zasilanej z dwóch studni głębinowych (podstawowa S-4 i awaryjna S-4 bis – utwory czwartorzędowe i trzeciorzędowe) prowadzony jest dodatkowo proces koagulacji (poliakryloamid) oraz flokulacji (flokulant glinowy). Na wszystkich stacjach uzdatniania wody dezynfekcja prowadzona jest okresowo z zastosowaniem podchlorynu sodu za wyjątkiem SUW Kotulin, gdzie od 2019 r. dezynfekcja prowadzona jest w sposób ciągły z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne studni.

Przeprowadzone kontrole sanitarne Stacji Uzdatniania Wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz w ramach badań kontrolnych przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. pobrało:

- 30 próbek do badań mikrobiologicznych,

- 31 próbek do badań fizykochemicznych.

Ponadto w ramach nadzoru sanitarnego upoważnieni Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działań na 2023 r., w ramach badań kontrolnych oraz w ramach wzmożonego nadzoru nad jakością wody pobrali:

- 30 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 27 próbek do badań fizykochemicznych.

Wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów oraz obecność bakterii grupy coli wykazała kontrola urzędowa przeprowadzona na Stacji Uzdatniania Wody w Kotulinie. Przedsiębiorstwo niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na dezynfekcji oraz płukaniu sieci wodociągowej. Zdarzenie miało charakter incydentalny, co potwierdziły przeprowadzone badania kontrolne w strefie zaopatrzenia ww. stacji uzdatniania wody (zarówno w wodzie podawanej do sieci, w punkcie zgodności oraz punktach usytuowanych na sieci wodociągowej). Prawdopodobną przyczyną wystąpienia przekroczenia był brak środka do dezynfekcji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na stacji uzdatniania wody.

Bakterie grupy coli oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h są wskaźnikami mikrobiologicznymi niemającymi bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast powinny być nieobecne w wodzie tuż po zakończeniu dezynfekcji. Ich wykrycie oznacza nieskuteczność uzdatniania wody. Parametry te mogą być przydatne w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Wzrost mętności wody – 2,1 NTU (zalecana zakres wartości do 1 NTU) oraz żelaza – 300 µg/l (wartość parametryczna – 200 µg/l) zaobserwowano w próbce wody pobranej w lutym w punkcie zgodności zlokalizowanym na sieci wodociągowej w Ciochowicach. Przeprowadzone niezwłocznie badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości.

Zalecana wartość parametryczna dla żelaza została ustalona w celu zapewnienia akceptowalności wody przez konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci wodociągowej może dochodzić do wytrącania się związków żelaza w formie trudno rozpuszczalnych osadów o rdzawo-brunatnej barwie. Przy dużych chwilowych rozbiorach (np. napełnianie basenów w okresie letnim) i uderzeniach hydraulicznych (zmianach ciśnienia) osady ulegają zerwaniu i przedostają się do wody pogarszając jej jakość. Obecność żelaza w wodzie w ilości stwierdzonej w badanej próbce nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować wzrost mętności, zmianę barwy i wyczuwalny metaliczny zapach oraz smak wody. Zawieszone w wodzie cząstki pochodzenia nieorganicznego mogą przyczyniać się do zmniejszenia efektywności dezynfekcji i sprzyjać namnażaniu się mikroorganizmów w wodzie.

Wygląd wody (m. in. mętność) powinien być akceptowalny przez konsumenta. Woda, która ze względów estetycznych nie jest aprobowana, może skłaniać konsumentów do korzystania z wody pochodzącej ze źródeł bardziej akceptowalnych pod względem estetycznym, ale potencjalnie mniej bezpiecznych. Konsumenti w dużej mierze nie mają możliwości samodzielnej oceny, czy woda do picia jest bezpieczna dla ich zdrowia.

Na ich opinię o jakości wody i jej dostawcy będą w znacznym stopniu wpływały parametry jakościowe wody, które są w stanie ocenić własnymi zmysłami. Konsumenti mogą odnosić się z podejrzliwością do wody, która odznacza się zmienionym zabarwieniem, nawet jeśli nie niesie to bezpośredniego negatywnych skutków dla zdrowia.

Pozostałe analizy laboratoryjne próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania określone w części A w tabeli 1, części B, części C w tabelach 1 i 2 oraz części D w tabelach 1, 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2023 r. na terenie gminy Toszek nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

REMONDIS Aqua Toszek Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przy ul. Górnośląskiej 2 w Toszku w 2023 r. nie zgłosił awarii, skutkujących brakiem ciągłości dostaw wody bądź mogących spowodować zmianę jakości wody, natomiast Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny przy ul. Gliwickiej 5 w Toszku zgłosił jedną awarię. Od lutego do listopada 2023 r. Stacja Uzdatniania Wody zaopatrująca w wodę przeznaczoną do spożycia Szpital Psychiatryczny w Toszku ze względu na awarię była wyłączona z eksploatacji. Po usunięciu awarii, przed ponownym uruchomieniem SUW producent wody przeprowadził badania wody w zakresie parametrów grupy B.

Z indywidualnego ujęcia wody oraz punktów zgodności zlokalizowanych na terenie Szpitala Psychiatrycznego w Toszku w ramach kontroli wewnętrznej zarządca pobrał zgodnie z ustalonym harmonogramem:

- 4 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 4 próbki do badań fizykochemicznych.

W ramach nadzoru sanitarnego zgodnie z planem działania na 2023 r. upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali na terenie szpitala:

- 1 próbkę do badań mikrobiologicznych,
- 1 próbkę do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry w próbkach wody pobranych na terenie Szpitala Psychiatrycznego w Toszku spełniały wymagania Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody użytkowej. Bakterie *Legionella* sp. są odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. Analiza wyników badań wody ciepłej wykonanych w 2023 r. przez zarządców w obiektach:

- ***SP ZOZ Szpital Psychiatryczny w Toszku, ul. Gliwicka 5, Toszek;***
- ***Hotel w Toszku, ul. Rynek 13;***

nie wykazała nieprawidłowości, zarządcy pobrali łącznie 15 próbek wody do badań.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Toszek oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

GMINA GIERAŁTOWICE

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 12 066 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1 701,4 m³/d.
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą przy ul. K. Miarki 1 w Przyszowicach.

Mieszkańcy gminy Gierałtowice zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Przyszowicach pochodzącą z zakupu od:

- Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Szpitalna 11, Knurów;
- Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Wolności 215, Zabrze;
- Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej, ul. Zwycięstwa 26, Ornontowice;
- Zakładu Inżynierii Miejskiej Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Kolejowa 4, Mikołów.

Lp.	Zakup	zakup wody [m ³ /d]	Ludność zaopatrywana w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie	1 134,25	8 000	Gierałtowice, Przyszowice, Paniówki
2	Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.	46,58	336	Przyszowice
3	Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Ornontowicach	347,95	2 500	Chudów, Paniówki
4	Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o. o. w Mikołowie	172,6	1 230	Paniówki

tab. 19 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Gierałtowice.

PPIS w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zgodnie z planem pracy w 2023 r., w ramach badań kontrolnych, a także wzmożonego nadzoru pobrał:

- 21 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 17 próbek wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz w ramach badań kontrolnych przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Przyszowicach pobrało:

- 22 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 21 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych w lipcu w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez dystrybutora wody wykazała wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w punktach zlokalizowanych w Urzędzie w Gierałtowicach oraz budynku Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Paniówkach. Przeprowadzone badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Kontrola urzędowa przeprowadzona we wrześniu wykazała wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w punkcie zlokalizowanym w Urzędzie w Gierałtowicach oraz obecność pojedynczych bakterii grupy coli, przy braku obecności wskaźników zanieczyszczenia kałowego w punkcie zgodności – studzienka w Paniówkach. Przeprowadzone badania kontrolne nie potwierdziły nieprawidłowości. Nie stwierdzono również obecności wskaźników zanieczyszczenia mikrobiologicznego w badaniach prowadzonych w strefie zasilania, w której wyznaczonym punktem zgodności jest studzienka w Paniówkach. Prawdopodobną przyczyną przekroczenia w punkcie w Gierałtowicach był mały rozbiór wody, w związku z reorganizacją pracy w urzędzie i zmianą ilości pracowników korzystających z wody w punkcie zgodności, w związku z powyższym punkt przeniesiono do innego działu, natomiast w studziencie w Paniówkach był zły stan techniczny kranu do poboru wody. Działania naprawcze polegały na wymianie starego kranu na nowy.

Bakterie grupy coli oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72 h są wskaźnikami mikrobiologicznymi niemającymi bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast wzrost ich wartości może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametry te mogą być przydatne w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Podczas prowadzonej przez przedsiębiorstwo kontroli wewnętrznej jakości wody badania przeprowadzone w lipcu wykazały w punkcie zgodności w Chudowie ponadnormatywną wartość mętności, barwy, żelaza oraz manganu. Przeprowadzone badanie kontrolne wykazało zgodność ww. parametrów z normatywem.

Zalecane wartości parametryczne dla żelaza oraz manganu zostały ustalone w celu zapewnienia akceptowalności wody przez konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci wodociągowej może dochodzić do wytrącania się związków żelaza w formie trudno rozpuszczalnych osadów o rdzawo-brunatnej barwie oraz tlenków manganu o czarnym zabarwieniu. Przy dużych chwilowych rozbiorach (np. napełnianie basenów w okresie letnim) i uderzeniach hydraulicznych (zmianach ciśnienia) osady ulegają zerwaniu i przedostają się do wody pogarszając jej jakość. Obecność żelaza i manganu w wodzie w ilości stwierdzonej w badanej próbce nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować wzrost mętności, zmianę barwy i wyczuwalny metaliczny zapach oraz smak wody. Zawieszone w wodzie cząstki pochodzenia nieorganicznego mogą przyczyniać się do zmniejszenia efektywności dezynfekcji i sprzyjać namnażaniu się mikroorganizmów w wodzie.

Wygląd wody powinien być akceptowalny przez konsumenta. Woda, która ze względów estetycznych nie jest aprobowana, może skłaniać konsumentów do korzystania z wody pochodzącej ze źródeł bardziej akceptowalnych pod względem estetycznym, ale potencjalnie mniej bezpiecznych. Konsumenti w dużej mierze nie mają możliwości samodzielnej oceny, czy woda do picia jest bezpieczna dla ich zdrowia. Na ich opinię o jakości wody i jej dostawcy będą

w znacznym stopniu wpływały parametry jakościowe wody, które są w stanie ocenić własnymi zmysłami. Konsumenci mogą odnosić się z podejrzliwością do wody, która odznacza się zmienionym zabarwieniem, nawet jeśli nie niesie to bezpośredniego negatywnych skutków dla zdrowia.

Pozostałe analizy laboratoryjne próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania określone w części A w tabeli 1, części B, części C w tabelach 1 i 2 oraz części D w tabelach 1, 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2023 r. na terenie gminy Gierałtowice w sołectwie Przyszowice w rejonie ul. Polnej wniesiono interwencję dotyczącą złej jakości fizykochemicznej tj. zażelazionej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Po przeprowadzeniu działań naprawczych, polegających na wymianie hydrantu oraz kilkukrotnym płukaniu sieci wodociągowej przeprowadzonym również po awarii skutkującej zmianą przepływu w obszarze zgłoszenia, upoważniony przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrał próbkę wody do badań w zakresie parametrów wskaźnikowych fizykochemicznych i organoleptycznych (mętność, żelazo, mangan) z wymienionego hydrantu, ponieważ strona skarżąca nie wyraziła zgody na pobór wody z budynku mieszkalnego. Analiza laboratoryjna pobranej próbki wody wykazała, iż wartości wszystkich badanych parametrów tj. mętność, żelazo, mangan spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294). W ramach wzmożonego nadzoru upoważniony przedstawiciel PPIS w Gliwicach po upływie kilku dni ponownie pobrał próbkę wody do badań w zakresie parametrów wskaźnikowych fizykochemicznych i organoleptycznych (mętność, żelazo) z ww. punktu poboru. Analiza laboratoryjna pobranej próbki wody wykazała przekroczenie badanych parametrów. Z uwagi na powyższe Przedsiębiorstwo podjęło działania naprawcze polegające na płukaniu sieci wodociągowej w obrębie punktu, w którym wykazano nieprawidłowości. Prawdopodobną przyczyną wystąpienia przekroczenia było zerwanie się osadów nagromadzonych w sieci wodociągowej, spowodowane zmianą przepływu wody w związku z prowadzonymi pracami na sieci tj. zabudową studni wodomierzowej na odcinku wodociągu przesyłowego Gierałtowice-Przyszowice w rejonie torów kolejowych przy ul. Gierałtowskiej w Przyszowicach. Badanie kontrolne wykonane przez PPIS w Gliwicach oraz badanie przeprowadzone w ramach wzmożonego nadzoru przez przedsiębiorstwo w zakresie parametrów żelazo i mętność nie wykazało nieprawidłowości. W związku z nawracającym problemem z jakością wody w zakresie fizykochemicznym w rejonie ul. Polnej przedsiębiorstwo zobowiązało się do cyklicznego comiesięcznego płukania sieci w ww. obszarze.

Zalecane wartości parametryczne dla żelaza oraz mętności zostały ustalone w celu zapewnienia akceptowalności wody przez konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci/installacji wodociągowej może dochodzić do wytrącania się związków żelaza w formie trudno rozpuszczalnych osadów o rdzawo brunatnej barwie. Obecność żelaza w wodzie w ilości stwierdzonej w badanej próbce może wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować wzrost mętności wody. Nie wpływa to jednak na zdrowie konsumenta.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w 2023 r. zgłosiło jedną awarię oraz jedną pracę na sieci wodociągowej, skutkujące zmianą przepływu wody

w celu zapewnienia ciągłości dostawy wody dla mieszkańców. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Gierałtowiec oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

GMINA PILCHOWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 11 150 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1 044,62 m³/d.
- Za dystrybucję oraz produkcję wody na terenie gminy odpowiada Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Główna 44 w Nieborowicach, Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach, ul. Dworcowa 31 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Szpitalna 11 w Knurowie.

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	Produkcja wody [m³/d]	Ludność zaopatrywana w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Nieborowice	986,3	10 300	Nieborowice, Pilchowice, Stanica, Żernica, Wilcza, Leboszowice, Kuźnia Nieborowska
2	Szpital Pilchowice	12,3	150	potrzeby własne Szpitala
3	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Szpitalna 11, Knurów	46,02	700	Kuźnia Nieborowska (bez ul. Kasztanowej), Nieborowice (ul. Krywałdzka)

tab. 20 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Pilchowice.

Mieszkańcy gminy Pilchowice zaopatrywani są w większości w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Nieborowicach, eksploatowanego przez Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. W Żernicy ul. Wiśniowa nie jest podłączona do gminnej sieci wodociągowej. Do przeważającej części obszaru Kuźni Nieborowskiej oraz ul. Krywałdzkiej w Nieborowicach woda dostarczana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o. o. w Knurowie. Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach posiada własne ujęcie wód podziemnych zaopatrujące w wodę pacjentów oraz pracowników szpitala.

Stacja Uzdatniania Wody w Nieborowicach zasilana jest wodą z utworów czwartorzędowych, czerpaną z czterech studni głębinowych: s-8z, s-9z, s-14z, s-15z pracujących naprzemiennie. Woda ze studni poddawana jest procesowi aeracji, następnie kierowana do klarownika i na trzystopniowy system filtracji, gdzie usuwane są żelazo, mangan i jon amonowy pochodzenia naturalnego.

Dezynfekcja wody prowadzona jest w sposób ciągły przy użyciu podchlorynu. Szpital Chorób Płuc w Pilchowicach posiada własne ujęcie wód podziemnych. Proces uzdatniania wody oparty jest o filtrację na filtrach katalitycznych (odżelazianie i odmanganianie) ze wstępnym napowietrzaniem. Dezynfekcja prowadzona jest okresowo podchlorynem sodu.

Przeprowadzone kontrole stacji uzdatniania wody w Nieborowicach i Pilchowicach nie wykazały uchybień w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych.

Upoważnieni Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem pracy na 2023 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali na terenie gminy (bez szpitala):

- 15 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 15 próbek wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz dodatkowego nadzoru sanitarnego Pilchowickie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Nieborowicach oraz PWiK Sp. z o.o. w Knurowie pobrało z ujęcia wody oraz punktów zgodności:

- 15 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 24 próbki wody do badań fizykochemicznych.

W 1 próbce wody pobranej w ramach kontroli urzędowej z punktu zgodności wytypowanego przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie zlokalizowanego na studziencie wodomierzowej przy ul. Knurowskiej w Kuźni Nieborowskiej we wrześniu stwierdzono ponadnormatywną wartość parametru chemicznego tj. chloroform. Przedsiębiorstwo PWiK Sp. z o.o. w Knurowie, po otrzymaniu informacji o powyższym przekroczeniu niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na płukaniu sieci oraz wyznaczeniu punktu kontrolnego u konsumenta dla strefy zaopatrzenia studzienki wodomierzowej, w której wystąpiły nieprawidłowości. Pobrana próbka kontrolna przez przedstawiciela PPIS w Gliwicach w budynku użyteczności publicznej tj. Dom Pomocy Społecznej wykazała skuteczność podejmowanych działań przez przedsiębiorstwo.

W wyniku dezynfekcji wody związkami na bazie chloru zawierającej prekursorów organiczne powstają m. in. trihalometany (THM), do których należy chloroform. Na całkowite narażenie na lotne trichalometany ma w przybliżeniu równy wpływ: spożywanie wody do picia, wdychanie powietrza w pomieszczeniach (w znacznej mierze w związku z ulatnianiem się THM z wody do spożycia), kontakt przez skórę np. w trakcie kąpieli. W chwili obecnej brak jest dowodów na genotoksyczność tych związków. Chloroform został zakwalifikowany jako przypuszczalnie rakotwórczy dla ludzi. Długotrwała ekspozycja na wysokie dawki przekraczające 15 mg/kg masy ciała może powodować zmiany w nerkach, wątrobie czy tarczycy.

Analizy laboratoryjne pozostałych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania określone w załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 2 oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Wszystkie próbki wody pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych spełniały wymagania załącznika nr 1 część A oraz załącznika nr 1 część C. tabela 1. Do ww. rozporządzenia.

W 2023 r. na terenie Pilchowic nie wniesiono interwencji dotyczącej złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w Gliwicach w 2023 r. prowadził nadzór nad jakością wody na terenie Szpitala Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach zgodnie z ustalonym planem działań pobierając:

- 3 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 3 próbki wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem zarządca Szpitala Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach pobrał z punktu zgodności zlokalizowanego na terenie szpitala:

- 2 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 2 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Próbki wody pobrane w ww. okresie spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych wymagania określone w załączniku nr 1 część A. tabela 1, załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 1 i 2, oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia.

Zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (dz. U. 2017, poz. 2294) podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny są zobowiązani do przestrzegania minimalnej częstotliwości pobierania próbek wody ciepłej oraz procedur postępowania w zależności od wyniku badania bakteriologicznego określonych w części B załącznika nr 5 do ww. rozporządzenia. Bakterie *Legionella* sp. są odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności.

W 2023 r. zarządcy obiektów przekazali wyniki badań wody ciepłej wykonane w ramach kontroli wewnętrznej, w żadnej z pobranych próbek nie stwierdzono nieprawidłowości:

- *Klinika Nieborowice, ul. Kasztanowa 5, Nieborowice* (2 razy w roku),
- *Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach, ul. Dworcowa 31* (2 razy w roku).

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Pilchowice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

GMINA WIELOWIEŚ

- Ludność zaopatrywana w wodę – ok. 5 706 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 695,65 m³/d.
- Dystrybucją wody na terenie gminy zajmuje się: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Lipowa 14, Sieroty.
- Za dystrybucję wody na terenie Oddziału XVI Rehabilitacji Psychiatrycznej w Dąbrówce odpowiedzialny jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny przy ul. Gliwickiej 5w Toszku.
- Producentami wody dostarczanej mieszkańcom gminy są: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Lipowa 14, Sieroty, a w przypadku Oddziału XVI Rehabilitacji Psychiatrycznej w Dąbrówce, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny przy ul. Gliwickiej 5w Toszku.

Mieszkańcy gminy Wielowieś zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z/s w Sierotach. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych, tj. ujęcia Wielowieś, Wiśnicze, Świbie. Z uwagi na wysoką zawartość azotanów w wodzie surowej proces uzdatniania polega głównie na ich usunięciu. Stacja Uzdatniania Wody w Świbiu i Wiśniczu zasilana jest wodą pochodzącą z dwóch studni głębinowych S1 i S2 pracujących naprzemiennie. W Świbiu zastosowano filtry węglowe, a ponadto prowadzony jest proces odwróconej osmozy. Na Stacji Uzdatniania Wody Wiśnicze urządzeniem uzdatniającym jest wymiennik jonitowy trzykolumnowy wyposażony w silnie zasadową żywicę amonową (naprzemiennie pracują po 2 jonity). Stacja uzdatniania wody w Wielowsi, zaopatrywana jest z dwóch studni głębinowych S1 i S3, a w jej technologii zastosowano trzy pracujące równolegle kolumny jonowymienne z wypełnieniem ze złoża jonowymiennego, a dodatkowo dwa filtry wstępne pracujące równolegle oraz jeden końcowy. W celu zabezpieczenia przed wtórnym skażeniem mikrobiologicznym prowadzona jest stała dezynfekcja wody na ujęciach podchlorynem sodu.

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Ludność zaopatrywana w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Wielowieś	433,97	3 527	Wielowieś, Kieleczka, Czarków, Sieroty, Borowiany, Zacharzowice, Radonia, Raduń, Jerzmanów, Chwoszcz
2	SUW Wiśnicze	156,70	1 215	Wiśnicze, Gajowice, Błazejowice, Świbie (górną część)
3	SUW Świbie	100,27	921	Świbie (dolną część), Dąbrówka
4	Oddział XVI Rehabilitacji Psychiatrycznej	4,71	43	Dąbrówka Hubertus (potrzeby własne Oddziału)

tab. 21 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Wielowieś

Oddział XVI Rehabilitacji Psychiatrycznej w Dąbrówce Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny przy ul. Gliwickiej 5 w Toszku posiada własne ujęcie wód podziemnych. Woda ze studni głębinowej poddawana jest filtracji wstępnej oraz inżektorowemu procesowi napowietrzania. Następnie przy pomocy zestawu hydroforowego woda tłoczona jest na dwa stopnie filtracji w układach dwukolumnowych pracujących równolegle – sedymentacja oraz wymiana jonowa. Po filtracji następuje proces dezynfekcji przy użyciu lamp UV.

Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem, w ramach badań kontrolnych oraz wzmożonego nadzoru Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej gminy Wielowieś pobrał:

- 29 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 23 próbki do badań fizykochemicznych.

Ponadto w ramach nadzoru sanitarnego upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działania na 2023 r., w ramach badań kontrolnych, a także wzmożonego nadzoru pobrali:

- 29 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 21 próbek do badań fizykochemicznych.

Badanie wody przeprowadzone w ramach kontroli urzędowej w lutym wykazało obecność pojedynczych bakterii grupy coli oraz *Escherichia coli* w próbce wody pobranej z punktu zgodności zlokalizowanego na sieci wodociągowej w Wiśniczu, co nie spełniało wymagań określonych dla parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych w części A w tabeli 1 oraz części C w tabeli 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Dyrektor ZBGKiM poinformował, iż na stacji uzdatniania wody włączone jest stałe chlorowanie, celem zapewnienia odpowiedniej jakości mikrobiologicznej wody. Niezwłocznie pobrano do badań próbki wody z ujęcia oraz strefy zasilania. Analiza laboratoryjna nie potwierdziła przekroczenia, co świadczyło o jego lokalnym charakterze, które obejmowało jedynie punkt zgodności. Przeprowadzone kolejne badania wykonane w ramach wzmożonego nadzoru również nie wykazały nieprawidłowości. Ponadto nie stwierdzono przekroczeń mikrobiologicznych oraz wskaźników mikrobiologicznych w próbce wody ujmowanej (przed procesem uzdatniania), co świadczy o braku skażenia wody surowej.

Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej do badań dnia 26.07.2023 r. w ramach kontroli wewnętrznej wykazała wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w punkcie zgodności w Błazejowicach. Kolejne badanie nie wykazało nieprawidłowości, co świadczy o charakterze incydentalnym zdarzenia.

W próbce wody pobranej w ramach kontroli urzędowej z punktu zgodności w Błażejowicach stwierdzono obecność pojedynczych bakterii grupy coli przy braku wskaźników zanieczyszczenia kałowego (*Escherichia coli*, enterokoki). Badanie kontrolne przeprowadzone w punktach zgodności oraz na stacji uzdatniania wody wykazało brak obecności bakterii grupy coli oraz wskaźnika kałowego tj. *Escherichia coli* we wszystkich pobranych próbkach wody, aczkolwiek stwierdzono obecność enterokoków w punkcie zgodności w Błażejowicach. W związku z powyższym dnia 17.06.2023 r. wydano decyzję nr NS-HK.903.102.2023 stwierdzającą brak przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w Błażejowicach. Dodatkowo nakazano zakładowi podjąć skuteczne działania naprawcze mające na celu doprowadzenie jakości wody w zakresie parametru mikrobiologicznego (enterokoki) do wymagań § 3 ust. 1 pkt 1 ujętych w część A w tabeli 1 załącznika nr 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), poinformować konsumentów o braku przydatności wody do spożycia, zapewnić odbiorcom wody zastępcze źródło wody odpowiadające wymaganiom dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz na bieżąco informować PPIŚ w Gliwicach oraz Wójta Gminy Wielowieś o zakresie i terminach podejmowanych działań. Zakład pobrał 5 próbek wody do badań laboratoryjnych z ww. strefy zaopatrzenia oraz przeprowadził działania naprawcze polegające na dezynfekcji chemicznej oraz płukaniu sieci wodociągowej. Przeprowadzona analiza laboratoryjna próbek wody pobranych z sieci wodociągowej wykazała, iż badane parametry mikrobiologiczne i wskaźnikowy mikrobiologiczny (*Escherichia coli*, enterokoki, bakterie grupy coli), spełniały wymagania ww. rozporządzenia. W związku z powyższym wydano decyzję z dnia 19.06.2023 r. nr NS-HK.903.102.2023 o przydatności wody do spożycia. Badania przeprowadzone w ramach wzmożonego nadzoru po ustąpieniu zanieczyszczenia na stacji uzdatniania oraz w strefie zasilania potwierdziły odpowiednią jakość mikrobiologiczną wody. W omawianym okresie nie stwierdzono przekroczeń mikrobiologicznych oraz wskaźników mikrobiologicznych w próbce wody ujmowanej (przed procesem uzdatniania), co świadczy o braku skażenia wody surowej.

Bakterie grupy coli oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h są wskaźnikami mikrobiologicznym niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast wzrost ich wartości może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametry te mogą być przydatne w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Wykrycie *E. coli* bądź enterokoków powinno skłaniać do podjęcia dalszych działań, w tym pobierania kolejnych próbek wody i poszukiwania potencjalnych przyczyn jej zanieczyszczenia, takich jak niewłaściwe uzdatnianie wody lub uszkodzenie systemu dystrybucji.

W próbce wody pobranej do badań laboratoryjnych w czerwcu w ramach kontroli urzędowej z punktu zgodności w Świbiu zaobserwowano przekroczenie wartości parametrów: mętność, mangan oraz żelazo. Dyrektor ZBGKiM poinformował, iż w związku z wystąpieniem nieprawidłowości przedsiębiorstwo dokonało wymiany przyłącza wodociągowego. Z uwagi na wyjazd właściciela nieruchomości wykonanie powyższych prac przedłużyło się, nastąpiły one po jego powrocie. Badania wykonane po zakończeniu działań naprawczych z przyłącza przez przedsiębiorstwo oraz punktu zgodności w ramach kontroli urzędowej nie wykazały nieprawidłowości.

Zalecane wartości parametryczne dla żelaza oraz manganu zostały ustalone w celu zapewnienia akceptowalności wody przez konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci wodociągowej może dochodzić do wytrącania się związków żelaza w formie trudno rozpuszczalnych osadów o rdzawo-brunatnej barwie oraz tlenków manganu o czarnym zabarwieniu. Przy dużych chwilowych rozbiorach (np. napełnianie basenów w okresie letnim) i uderzeniach hydraulicznych (zmianach ciśnienia) osady ulegają zerwaniu i przedostają się do wody pogarszając jej jakość. Obecność żelaza i manganu w wodzie w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować wzrost mętności, zmianę barwy i wyczuwalny metaliczny zapach oraz smak wody. Zawieszone w wodzie cząstki pochodzenia nieorganicznego mogą przyczyniać się do zmniejszenia efektywności dezynfekcji i sprzyjać namnażaniu się mikroorganizmów w wodzie.

Mętność nie ma bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego, a jej znaczenie w tym aspekcie różni się w zależności od rodzaju ujęcia, charakterystyki fizykochemicznej wody, jak również od stosowanych metod uzdatniania i dezynfekcji oraz warunków panujących w systemie dystrybucji. W wodach podziemnych mętność spowodowana jest zawartością tlenków metali (żelaza, manganu, glinu), cząstek gliny, ilów lub organicznych związków wielkocząsteczkowych naturalnego pochodzenia (głównie substancje humusowe w związkach z metalami). Mętność nie wykazuje szkodliwego wpływu na zdrowie ludzi, wskazane jest jednak, aby jej poziom utrzymywany był na jak najniższym poziomie, najlepiej poniżej wartości 1,0 NTU. Pozwala to upewnić się, że mętność wody nie będzie zakłócać procesu dezynfekcji, a dostarczana woda nie będzie budzić zastrzeżeń u konsumentów.

Pozostałe analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., załącznika nr 1 część B., załącznika nr 1 część C. tabela 1. i 2, oraz załącznika nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Na terenie Oddziału XVI Rehabilitacji Psychiatrycznej w Dąbrówce w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobrano:

- 5 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 5 próbek wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej pobrano:

- 3 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 3 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych spełniała wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1. oraz załącznika nr 1 część C. tabela 1. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Wszystkie próbki wody pobrane w ww. okresie spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych wymagania określone w załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 2 oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia.

W 2023 r. na terenie gminy Wielowieś nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Lipowej 14, Sieroty oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny przy ul. Gliwickiej 5 w Toszku w 2023 r. nie zgłosili awarii, skutkujących brakiem ciągłości dostaw wody bądź mogących spowodować zmianę jakości wody.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody użytkowej. Bakterie *Legionella* sp. odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. Analiza wyników badań wody ciepłej wykonanych w 2023 r. przez zarządców w poniższych obiektach nie wykazała nieprawidłowości:

- *SPZOZ Szpital Psychiatryczny w Toszku, Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej XVI w Dąbrówce 8;*
- *Dom seniora „Willa Rosa” w Czarkowie, ul. Różana 5*
- *Dom Pomocy Społecznej CARITAS Diecezji Gliwickiej w Wiśniczu, ul. Wiejska 42.*

Zarządcy pobrali łącznie 16 próbek wody do badań.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Wielowieś oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r. za wyjątkiem okresu od 17.06.2023 r. do 18.06.2023 r., w którym obowiązywała decyzja stwierdzająca brak przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w Błazejowicach (wieś solecka) gmina Wielowieś, z wodociągu Wiśnicze, zaopatrującego mieszkańców ww. miejscowości.

GMINA RUDZINIEC

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 10 511 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – ok. 1 554,72 m³/d.
- Producentami wody są: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47, NZOZ Zakład Lecznictwa Odwykowego SZANSA przy ul. Cmentarnej 18 w Pławniowicach.

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody[m ³ /d]	Ludność zaopatrywana w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Rudziniec	312,4	4 045	Rudziniec, Rudno, Bojszów, Łącza, Ujazd (Gmina Ujazd)
2	SUW Chechło	127,0	787	Chechło, Widów
3	SUW Pławniowice	110,0	783	Pławniowice
4	SUW Niewiesz	438,2	2 545	Niewiesz, Poniszowice, Słupsko, Niekarmia, Łany, Bycina
5	PWiK Gliwice - Studnia 6 Rzeczyce	567,12	2 351	Rzeczyce, Ligota Łabędzka, Taciszów, Kleszczów
6	PWiK Gliwice – Studnia 7 Taciszów/Kleszczów			

tab. 22 Charakterystyka zaparzenia w wodę gminy Rudziniec

Woda przeznaczona do spożycia dostarczana mieszkańcom gminy Rudziniec pochodzi z ujęć głębinowych usytuowanych na terenie gminy. W Rudziniecu oraz w Pławniowicach eksploatowane są utwory trzeciorzędowe, natomiast w Chechle i Niewieszce utwory czwartorzędowe. Wody głębinowe na terenie gminy Rudziniec charakteryzują się dużą zawartością żelaza i manganu. Uzdatnianie opiera się na utlenianiu poprzez napowietrzanie oraz odżelazianiu i odmanganianiu z wykorzystaniem filtracji na złożach piaskowo-żwirowych. W Chechle dodatkowo zastosowano węgiel aktywny. Dezynfekcja odbywa się za pomocą podchlorynu sodu i prowadzona jest w sposób ciągły.

Na terenie Stacji Uzdatniania Wody Niewiesz realizowany był projekt „Modernizacja stacji uzdatniania wody z budową ujęcia wody w sołectwie Niewieszce polegającej na przebudowie i rozbudowie stacji uzdatniania wody wraz z ujęciem wody oraz budowie stacji wodociągowej w miejscowości Bycina”. W celu montażu nowego układu technologicznego w budynku SUW wykonano tymczasowy układ technologiczny poza budynkiem stacji.

Po zakończeniu inwestycji wykonawca zwrócił się z wnioskiem w sprawie wydania oceny higienicznej dla materiałów i wyrobów zastosowanych do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Po przeanalizowaniu dokumentacji PPIS w Gliwicach wydał pozytywną opinię.

W Rzeczycach oraz Kleszczowie proces uzdatniania wody obejmuje napowietrzanie oraz filtrację na 3 filtrach ciśnieniowych. Dezynfekcja wody prowadzona jest za pomocą lamp UV z możliwością awaryjnej dezynfekcji podchlorynem sodu. Nadwyżka z SUW Kleszczów wraz z nadwyżką z SUW Rzeczyce tłoczona jest jako woda surowa do SUW Łabędy. Studnia nr 6B zlokalizowana w miejscowości Rzeczyce od stycznia do maja była wyłączona z eksploatacji, a woda dostarczana była ze studni nr 7 z SUW Kleszczów.

Prowadzono stały nadzór sanitarny nad ujęciami zaopatrującymi mieszkańców gminy Rudziniec. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień, a stan sanitarny urządzeń wodociągowych oceniono jako dobry.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz w ramach wzmożonego nadzoru Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach prowadziły monitoring jakości wody z ujęć oraz stałych punktów zgodności usytuowanych na sieci wodociągowej. Ogółem pobrano:

- 77 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 86 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem pracy na 2023 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

- 38 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 36 próbki do badań fizykochemicznych.

Analiza wyników badań wody wykonanych po uruchomieniu tymczasowej SUW wykazała utrzymujące się przekroczenia parametrycznej wartości ustanowionej dla manganu wynoszącej 50 µg/l na SUW Niewiesz oraz punkcie zgodności Przepompownia „Bycina”. Dyrektor ZBGKiM w Rudzińcu w piśmie nr ZBGKIM.595.2.2023 z dnia 16.01.2023 r. poinformował, iż zwrócił się do wykonawcy prac o podjęcie skutecznych działań naprawczych związanych z działaniem układu technologicznego filtrów. Przeprowadzone czynności polegające na regulacji przepływu wody przez filtry nie doprowadziły do poprawy jakości wody, co potwierdziły wyniki badań z dnia 20.01.2023 r. Zarządca w ww. piśmie zwrócił się również o tymczasowe dopuszczenie wartości manganu oraz mętności w wodzie uzdatnionej na okres do 31.03.2023 r. W dniu 23.03.2023 r. ZBGKiM zwrócił się z kolejnym wnioskiem o przedłużenie wykonania zarządzeń decyzji dot. warunkowej przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi podawanej do sieci z tymczasowej SUW Niewiesz zaopatrującej miejscowości Niewiesz, Słupsko, Poniszowice, Bycina, Łany i Niekarmia w zakresie parametrów: mangan i mętność. Strona poinformowała, iż wykonawca modernizacji stacji uzdatniania wody wystąpił o przedłużenie terminu zakończenia prac, a podjęte przez wykonawcę działania naprawcze nie doprowadziły jakości wody w zakresie parametru fizykochemicznego (mangan) do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Z uwagi na przedłużenie terminu zakończenia prac PPIS w Gliwicach przychylił się do prośby strony i przedłużył termin wykonania zarządzeń wynikających z ww. decyzji do dnia 30.04.2023 r.

Po zakończeniu prac związanych z modernizacją SUW Niewiesz pracownik PPIS w Gliwicach w ramach wzmożonego nadzoru pobrał próbki wody do badań. Analiza laboratoryjna wykazała, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych spełniała wymagania części A tabeli 1 oraz części C tabeli 1 oraz oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych określonych w części B, części C w tabeli 2 oraz części D w tabelach 1, 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Pomimo, iż stężenie manganu nieprzekraczające 400 µg/l w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie wpływa negatywnie na zdrowie konsumentów, to w stężeniu przewyższającym 50÷100 µg/l przyczynia się do zmiany smaku wody, a ponadto może powodować wzrost mętności wody i uchwytnie przebarwienie instalacji sanitarnych, ceramiki sanitarnej, pranej odzieży i powierzchni mających kontakt z wodą.

W dwóch próbkach wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej ze Stacji Uzdatniania Wody w Niewieszy stwierdzono podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C, co może świadczyć o nieprawidłowych zmianach. Powyższe przekroczenie związane było z dokonywanymi pracami na stacji. Badania kontrolne wykonane niezwłocznie przez zarządcę w ww. punkcie na nowym układzie technologicznym nie potwierdziły nieprawidłowości.

Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h jest wskaźnikiem mikrobiologicznym niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi. Może mieć jednak zastosowanie jako wskaźnik skuteczności prowadzenia procesów uzdatniania i dezynfekcji, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji drobnoustrojów. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz potencjalnej obecności biofilmu w instalacji.

W próbce wody pobranej do badań laboratoryjnych w marcu w ramach kontroli wewnętrznej ze Stacji Uzdatniania Wody Chechło zaobserwowano przekroczenie wartości parametrów: mętność oraz żelazo. Badania kontrolne wykazało utrzymujące się przekroczenie, w związku z powyższym zarządca prowadził działania naprawcze polegające na sprawdzeniu filtra. Dyrektor Zakładu poinformował, iż przyczyną powyższych przekroczeń była nieodpowiednia procedura płukania filtrów, która spowodowała zanieczyszczenie zbiornika, co wpłynęło na wzrost stężenia żelaza w wodzie podawanej do sieci, a w konsekwencji również wzrost mętności. Przeprowadzane działania naprawcze przyniosły w konsekwencji skuteczność co potwierdziły badania kontrolne.

Zalecana wartość parametryczna dla żelaza ustalona została w celu zapewnienia akceptowalności wody dla konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci wodociągowej zwłaszcza przy dużych rozbiorach i uderzeniach hydraulicznych może dochodzić do wytrącania się związków żelaza w formie trudno rozpuszczalnych osadów o rdzawo-brunatnej barwie, a także zwiększenia mętności. Ich obecność w wodzie, zwłaszcza w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować zwiększoną barwę i zmianę zapachu oraz smaku wody.

Mętność nie ma bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego, a jej znaczenie w tym aspekcie różni się w zależności od rodzaju ujęcia, charakterystyki fizykochemicznej wody, jak również od stosowanych metod uzdatniania i dezynfekcji oraz warunków panujących w systemie dystrybucji. W wodach podziemnych mętność spowodowana jest zawartością tlenków metali (żelaza, manganu, glinu), cząstek gliny, ilów lub organicznych związków wielkocząsteczkowych naturalnego pochodzenia (głównie substancje humusowe w związkach z metalami). Mętność nie wykazuje szkodliwego wpływu na zdrowie ludzi, wskazane jest jednak, aby jej poziom utrzymywany był na jak najniższym poziomie, najlepiej poniżej wartości 1,0 NTU. Pozwala to upewnić się, że mętność wody nie będzie zakłócać procesu dezynfekcji, a dostarczana woda nie będzie budzić zastrzeżeń u konsumentów.

Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej w miesiącu marcu wykazała ponadnormatywną wartość bakterii grupy coli w punkcie zgodności zlokalizowanym w Szkole w Pławniowicach. Badanie kontrolne wykonane przez przedsiębiorcę nie wykazało utrzymującego się przekroczenia.

Badanie wody przeprowadzone w grudniu w ramach kontroli wewnętrznej wykazało obecność pojedynczych bakterii grupy coli, przy braku obecności wskaźników zanieczyszczenia kałowego w próbce pobranej z punktu zgodności w Rudnie, Poniszowicach oraz Pławniowicach. Badania kontrolne wykonane z ww. punktów oraz ze Stacji Uzdatniania Wody w Rudzińcu,

Niewieszcy oraz Pławniowicach nie wykazało nieprawidłowości, co świadczy o charakterze incydentalnym zdarzenia.

Bakterie grupy coli są wskaźnikami mikrobiologicznymi niemającymi bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, należą do mikroorganizmów, wśród których występują głównie formy środowiskowe. Część z nich ma zdolność namnażania się w wodzie. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny, który może świadczyć o złym stanie instalacji wewnętrznej budynku, wtórnym zanieczyszczeniu np. materiałem roślinnym lub glebą. Wykrycie obecności bakterii grupy coli może również wskazywać na rozwijanie się biofilmu na powierzchniach przewodów lub w osadach w instalacjach wodnych. Na ich przeżywanie i możliwy wzrost mikroorganizmów wpływa wiele czynników, w tym m.in.: temperatura wody, okresowe zastoje wody w instalacji wewnętrznej.

Pozostałe analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., część B., część C. tabela 1. i tabela 2 oraz część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2023 r. na terenie gminy Rudziniec nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu zgłosił PPIS w Gliwicach 9 awarii występujących na sieci wodociągowej wiążących się z zatrzymaniem dostaw wody. Badania mikrobiologiczne wody wykonywane po ich usunięciu nie wykazały nieprawidłowości.

Na terenie gminy Rudziniec funkcjonuje NZOZ Zakład Lecznictwa Odwykowego SZANSA przy ul. Cmentarnej 18 w Pławniowicach wykorzystujący wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia zgodnie z § 7 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Obiekt nie posiada dostępu do wodociągu sieciowego, a średnia produkcja wody ze studni wynosi 4,4 m³/d. Woda wykorzystywana jest do celów spożywczych oraz sanitarnych przez ok. 45 osób. Zarządca ujęcia prowadził badania wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym z PPIS w Gliwicach harmonogramem na 2023 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru. W ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego pobrano ogółem 6 próbek wody do badań mikrobiologicznych i 8 do badań fizykochemicznych.

W dwóch próbkach wody pobranych w miesiącu styczniu w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez PPIS w Gliwicach wykazano niezgodność parametru wskaźnikowego organoleptycznego i fizykochemicznego, tj. stężenie jonów wodoru. Zarządca podjął działania naprawcze polegające na wezwaniu firmy, która wymieniła wkład wstępny i końcowy oraz mineralizator filtra wody przeznaczonej do spożycia. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Wartość pH wody zazwyczaj nie ma bezpośredniego znaczenia dla konsumentów, ale jest jednym z najważniejszych parametrów eksploatacyjnych dotyczących jakości wody. Odczyn wody powinien być kontrolowany, aby przeciwdziałać korozji sieci i instalacji wodociągowych. Dla wskaźnika pH nie proponuje się zalecanej wartości opartej na kryteriach zdrowotnych.

Ujęcie indywidualne SZANSA charakteryzuje się niską zawartością twardości, poniżej zalecanego normatywu, jednak rozporządzenie nie nakłada obowiązku uzupełniania do minimalnej zawartości podanej w załączniku nr 1 w części D w tabeli 2. Wartość ta została ustalona ze względów zdrowotnych, jest to wartość pożądana dla zdrowia ludzkiego.

Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej do badań dnia 28.08.2023 r. w ramach kontroli urzędowej wykazała wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów. Przedsiębiorstwo niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na chlorowaniu wody. Przeprowadzone badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości.

Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h jest wskaźnikiem mikrobiologicznym niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast wzrost jej wartości może świadczyć o dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemu dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Pozostałe analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych, wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania określone w załączniku nr 1 część A. tabela 1., część C tabela 1 i 2, części B oraz części D w tabelach 1, 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z §18 ww. rozporządzenia są zobowiązani do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie *Legionella* sp. odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców oraz w ramach kontroli urzędowej pobrano 14 próbek wody w 3 obiektach:

- ***Dom dla osób bezdomnych w Niewieszy, ul. Leśna 4;***
- ***Hotel-Restauracja Tawerna w Kleszczowie, ul. Wolności 8;***
- ***Zakład Lecznictwa Odwykowego "Szansa" w Pławniowicach, ul. Cmentarna 18.***

Analiza wyników badań wody ciepłej nie wykazała nieprawidłowości.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Rudziniec oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

Ocena Stanu Sanitarnego placówek nauczania i wychowania w powiecie gliwickim za rok 2023

Na terenie powiatu gliwickiego w roku 2023 PPIS w Gliwicach w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorował warunki higieniczno-sanitarne w 74 zakładach nauczania i wychowania.

Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu gliwickiego pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) przeprowadzili 82 kontrole w 65 placówkach nauczania i wychowania.

	Ewidencja	Skontrolowane	Liczba kontroli
Żłobki/kluby malucha	9	8	8
Przedszkola/ punkty przedszkolne	20	18	18
Szkoły Podstawowe	20	16	25
Zespoły Szkół	22	20	28
Zespoły Szkół Specjalnych	2	2	2
Placówki wsparcia dziennego	1	1	1

ryc. 32 Placówki pod nadzorem oraz skontrolowane na terenie powiatu gliwickiego.

Przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. wyposażenie pracowni komputerowych,
4. nadzór nad pracowniami chemicznymi,
5. ocena dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci,
6. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
7. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
8. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
9. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
10. ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego:

- Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 w Knurowie, Al. Lipowa 14 - zły stan sanitarny ciągów komunikacyjnych,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wilczy, ul. K. Miarki 27 - nieprawidłowo prowadzone leżakowanie.

Ponowna kontrola przeprowadzona w placówkach wykazała poprawę stanu sanitarnego.

Zakończono postępowanie administracyjne w Szkole Podstawowej Nr 3 w Pyskowicach, ul. Strzelców Bytomskich 1 (decyzja z 2021 r.).

W związku z brakiem realizacji zaleceń z lat ubiegłych w przypadku 3 placówek wydano decyzje administracyjne zmieniające termin:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Toszku, ul. Dworcowa 27 (decyzja z 2021 r.),
- Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 w Knurowie, ul. Aleja Lipowa 12 (decyzja z 2022 r.),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kozłowie, ul. Marcina 33 (decyzja z 2022 r.).

Decyzje te dotyczą złego stanu technicznego sal zajęć, sal gimnastycznych, pomieszczeń sanitarnych oraz korytarzy i klatek schodowych.

Natomiast w 2023 r. na terenie powiatu gliwickiego nie wydano nowych decyzji administracyjnych.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ

W powiecie gliwickim we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę oraz środki higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów. Przechowywanie środków czystości i dezynfekcyjnych prawidłowe.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W roku 2023 podczas bieżących kontroli przeprowadzono także ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów/przedszkolaków w następujących placówkach:

- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Paniówkach na ogólną liczbę 105 uczniów objętych oceną (6 oddziałów) wszyscy uczniowie korzystają z mebli dostosowanych do wzrostu.
- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gierałtowicach na ogólną liczbę 71 uczniów objętych badaniem (4 oddziały), 11 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 15,49 %.
- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Chudowie na ogólną liczbę 41 uczniów objętych badaniem (3 oddziały), 12 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 29,26 %.
- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przyszowicach na ogólną liczbę 89 uczniów objętych badaniem (6 oddziały), 19 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 21,34 %.
- w Szkole Podstawowej Nr 2 w Toszku na ogólną liczbę 41 uczniów objętych badaniem (3 oddziały), 5 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 12,19 %.
- w Szkole Podstawowej w Paczynie na ogólną liczbę 35 uczniów objętych badaniem (3 oddziały), 5 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 14,28 %.

- w Miejskie Przedszkole Nr 7 w Knurowie na ogólną liczbę 46 dzieci objętych badaniem (2 oddziały), 14 dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 30,43 %.
- w Miejskie Przedszkole Nr 13 w Knurowie na ogólną liczbę 16 dzieci objętych badaniem (1 oddziały), 4 dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 25 %.
- w Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3 w Knurowie na ogólną liczbę 69 dzieci objętych badaniem (4 oddziały), 26 dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 37,68 %.
- w Przedszkole Nr 1 w Pyskowicach na ogólną liczbę 76 dzieci objętych badaniem (3 oddziały), wszystkie dzieci korzystają z mebli dostosowanych do wzrostu.
- w Przedszkole Nr 3 w Pyskowicach na ogólną liczbę 33 dzieci objętych badaniem (2 oddziały), 4 dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 12,12 %.
- w Przedszkole Nr 4 w Pyskowicach na ogólną liczbę 44 dzieci objętych badaniem (2 oddziały), 5 dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 11,36 %.
- w Szkole Podstawowej Nr 4 w Pyskowicach na ogólną liczbę 51 uczniów objętych badaniem (3 oddziały), 19 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 37,25 %.
- w Szkole Podstawowej Nr 5 w Pyskowicach na ogólną liczbę 112 uczniów objętych badaniem (6 oddziałów), 32 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 28,57 %.
- w Zespole Szkolno-Przedszkolny w Wilczy, ul. K. Miarki 27 na ogólną liczbę 43 dzieci objętych badaniem (2 oddziały), 6 dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 13,95 %.
- w Zespole Szkolno-Przedszkolny w Sierakowicach, ul. Wiejska 1 na ogólną liczbę 56 uczniów objętych badaniem (3 oddziały), 9 uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu, co stanowi 16,07 %.

Na ogólną liczbę 601 przebadanych uczniów stwierdzono, że 112 z nich korzysta z mebli niedostosowanych do wzrostu, co stanowi 18,63%.

Poniżej przedstawiono zestawienie ocenionych oddziałów szkolnych.

Liczba placówek skontrolowanych	oceniono dostosowanie mebli do wzrostu uczniów			nieprawidłowe stwierdzono		
	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk
8	8	35	601	7	21	112

tab. 23 Ergonomia mebli szkolnych

Poniżej analiza porównawcza dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w szkołach z rokiem poprzednim.

ryc. 33 Ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w szkołach podstawowych.

Ocenę prowadzono również w oddziałach przedszkolnych, gdzie oceną objęto 368 przedszkolaków, z których 46 korzysta z mebli niedostosowanych do wzrostu, co stanowi 12,5%.

Poniżej przedstawiono zestawienie ocenionych oddziałów przedszkolnych.

Liczba placówek skontrolowanych	oceniono dostosowanie mebli do wzrostu dzieci			nieprawidłowe stwierdzono		
	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk
10	10	22	368	8	18	46

tab. 24 Ergonomia mebli przedszkolnych

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych w 2023 r. przeprowadzono w:

- 17 szkołach podstawowych, w których skontrolowano 220 oddziały,
- 22 zespołach szkół, w których skontrolowano 348 oddziały.

Analiza za rok 2023 wskazuje, że rozkłady zajęć były prawidłowo konstruowane z zachowaniem zasad: równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, zróżnicowania zajęć w każdym dniu oraz możliwości psychofizyczne uczniów do podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

Ocena rozkładów zajęć lekcyjnych w placówkach nie wykazała nieprawidłowości.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYM I ICH MIESZANINAMI

Podczas bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w 21 placówkach prowadzi się zajęcia z użyciem niebezpiecznych substancji chemicznych. Ogólna ilość niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin znajdująca się w placówkach wynosi 324,25 kg. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach. Część szkół prowadzi zajęcia wyłącznie w formie teoretycznej.

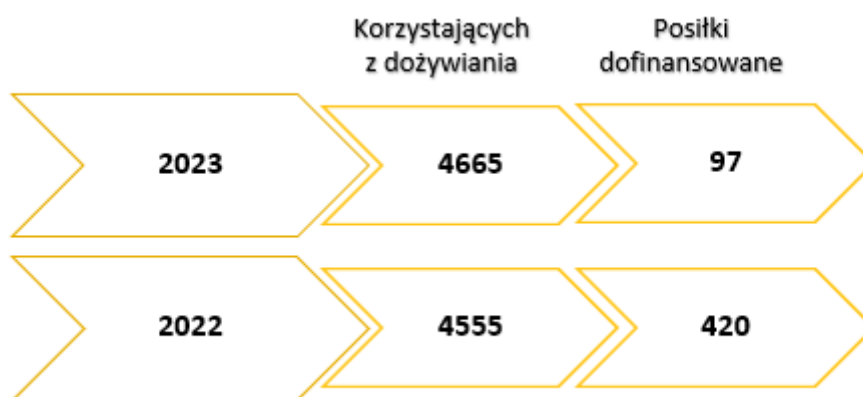
ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

Na terenie powiatu gliwickiego w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. z 2020 r poz. 1604) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na

pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych i w zespołach szkół wykazały, iż wszystkie skontrolowane szkoły zapewniły miejsce na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z w/w rozporządzeniem.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Przeprowadzone kontrole sanitarne w szkołach podstawowych i w zespołach szkół wykazały, że 34 placówki prowadziły dożywianie. Dzieci i młodzież miała możliwość skorzystania z obiadów oraz napojów. Z obiadów pełnych skorzystało 4619 dzieci. Z obiadów jednodaniowych korzystało 46 uczniów. Z posiłków dofinansowanych skorzystało 97 dzieci, co stanowi 2,07%. Natomiast akcją „Szlanką mleka” w roku 2023 prowadziło 24 skontrolowanych placówek skorzystało z niej 3574 dzieci. Poniżej porównanie z rokiem 2022.

ryc. 34 Liczba dzieci korzystających z dożywiania 2022-2023

PROFILAKTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie powiatu gliwickiego odnotowano, że 37 placówek posiada gabinety do własnej dyspozycji. Jedna placówka, która nie posiada gabinetu ma zapewnione pomieszczenie zastępcze na terenie placówki (Szkoła Podstawowa w Bargłównie). Natomiast w Miejskiej Szkole Podstawowej Nr 7 w Knurowie nie została zapewniona opieka pielęgniarska.

Wszystkie gabinety posiadały dostęp do bieżącej ciepłej wody, w pomieszczeniach tych nie stwierdzono złego stanu sanitarno-technicznego.

Opiekę stomatologiczną poza terenem szkoły zapewniono w 31 placówkach oświatowych. Na terenie powiatu gliwickiego przedszkolaki oraz uczniowie korzystali z Dentobusu.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2023 pracownicy Sekcji HDM podczas kontroli w żłobkach i przedszkolach zwracali w dalszym ciągu szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w w/w zakresie.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA SZTUCZNEGO

W 2023 roku na terenie powiatu gliwickiego nie przeprowadzono pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego.

INTERWENCJE

W 2023 roku do PPIS wpłynęły 2 zgłoszenia w sprawie interwencji na terenie powiatu gliwickiego:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wilczy

Skarga dotycząca nieprawidłowo prowadzonego leżakowania oraz występowania problemu wszawicy. Przeprowadzona kontrola sanitarna potwierdziła opisane nieprawidłowości, w związku z czym zastosowano sankcje przewidziane prawem.

2. Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 w Knurowie

Skarga dotycząca prowadzenia prac remontowych w godzinach zajęć lekcyjnych w Szkole Podstawowej Nr 9 wchodzącej w skład Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 w Knurowie. Przeprowadzona kontrola sanitarna potwierdziła opisane nieprawidłowości, w związku z czym zastosowano karanie mandatowe.

W BIEŻĄCYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM PRZEPROWADZONO NASTĘPUJĄCE ZADANIA ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GIS

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2023/ 2024

Pracownicy HDM przeprowadzili kontrole doraźne, mające na celu sprawdzenie przygotowania szkół na przyjęcie uczniów po przerwie wakacyjnej, budynków oraz terenów rekreacyjnych przy szkołach. Kontrolą objęto 8 szkół podstawowych oraz 11 zespołów szkół.

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2023/2024 obejmował:

- zagospodarowanie terenu wokół szkoły,
- malowanie sal lekcyjnych,
- wymianę podłóg w salach lekcyjnych,
- odświeżenie pomieszczeń sanitarnych.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Wypoczynek zimowy i letni w 2023 roku

Na terenie powiatu gliwickiego w bieżącym roku sprawozdawczym w okresie ferii zimowych skontrolowano 5 półkolonii w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży. Z wypoczynku skorzystało 213 dzieci. W 3 placówkach dzieci miały zapewnione wyżywienie, skorzystało z niego 108 dzieci.

Natomiast podczas trwania wypoczynku letniego przeprowadzono 14 kontroli w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży. Z wypoczynku skorzystało 362 dzieci, natomiast z wyżywienia skorzystało 296 dzieci w 11 placówkach.

Podczas kontroli propagowano zasady bezpiecznego wypoczynku, a także przekazywano plakaty edukacyjne „Bezpieczne Ferie” oraz „Bezpieczne Wakacje”.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

Pracownicy HDM prowadzili badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Poniszowicach. Badaniem objęto 3 oddziały (klasy 4-6).

Przebadano 55 uczniów, z czego tylko 1 uczeń przekroczył normę 15% wagi tornistra do masy ciała.

DODATKOWE INFORMACJE

Na terenie powiatu gliwickiego w roku 2023 nastąpiły zmiany w nadzorowanych placówkach oświatowych.

1. Inwestycje

- Budowa nowego budynku Publicznego Przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Świbiu,
  - Budowa nowego budynku Publicznego Przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Stanicy.
2. Ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne uruchomiono dodatkowe oddziały przedszkolne w:
- Szkole Podstawowej im. gen. J. Bema w Bojszowie,
  - Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wielowsi,
  - Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Chudowie.

PODSUMOWANIE

Na terenie powiatu gliwickiego stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie. Dyrekcje placówek sukcesywnie podejmują działania zmierzające do poprawy warunków technicznych budynków. Jednak brak środków finansowych stwarza im dużą trudność w terminowej realizacji decyzji administracyjnych, dotyczących m.in. remontów kapitalnych bloków sportowych, pomieszczeń zajęć lekcyjnych, pomieszczeń sanitarnych oraz boisk szkolnych. W związku z powyższym w roku sprawozdawczym udało się jedynie wyegzekwować 1 decyzję administracyjną.

W 2023 roku pracownicy HDM kontynuowali działania na rzecz edukacji prozdrowotnej ukierunkowanej na profilaktykę wad postawy.

Wzrasta liczba placówek zakupujących nowe ergonomiczne wyposażenie sal lekcyjnych, jednak nadal występuje problem niedostosowania stanowisk do zasad ergonomii. Dlatego też podczas kontroli zalecany jest wzmożony nadzór nad prawidłowym dostosowaniem mebli do wzrostu uczniów. Na uwagę zasługuje również fakt, iż pomimo zapewnienia w klasach mebli o właściwych parametrach, dzieci nie zawsze zajmowały stanowiska odpowiednie dla nich pod względem ergonomii. Podstawową przyczyną zaistniałej sytuacji była niezajomość zarówno u dzieci jak i nauczycieli zasad prawidłowego doboru mebli do ich warunków antropometrycznych.

Placówki, w których stwierdzono nieprawidłowości zostały zobligowane do podjęcia działań naprawczych.

W roku sprawozdawczym zostały również przeprowadzone badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Część uczniów nie pozostawia podręczników i przyborów w klasach lub szafkach szkolnych, mimo zapewnionych przez placówki w tym zakresie prawidłowych warunków.

Niepokojącym zjawiskiem pozostają niewątpliwie problemy o charakterze higienicznym, związane ze stwierdzonymi przypadkami wszawicy, świerzbu oraz chorób pasożytniczych. W związku z powyższym w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w tym

zakresie. W placówkach wdrażane są procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

PPIS w Gliwicach pozostają w ścisłym kontakcie z władzami samorządowymi i na bieżąco przekazują informacje w formie wystąpień o wszelkich nieprawidłowościach i problemach występujących w placówkach oświatowo - wychowawczych.

**OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR POWIAT GLIWICKI**

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W powiecie gliwickim w roku 2023 wydano **5** opinii sanitarnych (w tym jedna negatywna) dla projektu dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W powiecie gliwickim **100%** powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 66437 ha. Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni **11894,68 ha** i obejmowały następujące zagadnienia:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu Gminy Pyskowice położonego w południowej części miasta ograniczonego linią kolejową oraz granicą administracyjną z miastem Gliwice,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów obejmujący obszar pomiędzy ul. Rakoniewskiego, Wilsona, Szpitalną do północnej i zachodniej granicy Miasta,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów dla terenu położonego przy ul. Zwycięstwa – „rejon Krywałd”,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Pilchowice obejmujący jednostki osadnicze Nieborowice - etap I (tereny produkcyjno-usługowe znajdujące się po północnej stronie DK 78) - opinia negatywna,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice.

Dla powiatu gliwickiego, w roku 2023 wydano **5** uzgodnień określających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, a także **5** uzgodnień dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz **3** uzgodnienia projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (obejmujące gminę Pilchowice i Gierałtowice).

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych

Dla powiatu gliwickiego wydano **16** opinii dotyczących następujących zagadnień:

- budowa i przebudowa hal produkcyjnych i produkcyjno-magazynowych,
- budowa ferm fotowoltaicznych,
- budowa obiektów handlowo – usługowych,
- budowa PSZOK-u wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- uzyskanie zezwolenia na rozszerzenie decyzji na przetwarzanie odpadów w istniejącej biogazowni w Łanach o nowe kody odpadów,
- modernizacja mechanicznego oczyszczania ścieków - przebudowa ciągu technologicznego usuwania skratek wraz z zabudową urządzeń efektywnie usuwających ciała włókniste oraz separatora piasku na oczyszczalni ścieków w Knurowie,

– budowa budynku hali udojowej oraz budynku gospodarczego.

Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo. W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego, a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych. Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2023 dla powiatu gliwickiego uzgodniono **32** projekty przedłożone przez wnioskodawców. Dokumentacja obejmowała obiekty służby zdrowia (gabinety indywidualnej praktyki lekarskiej), budynek Centrum odnowy biologicznej, instalację wentylacji mechanicznej stołówki dla Szkoły Podstawowej w Kozłowie, budynek mieszkalno-usługowy, oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2023 wydano **49** opinii (1 opinia negatywna) w tym **24** opinie z art. 56 Prawa Budowlanego (hale produkcyjne i magazynowe, budynki handlowo-usługowe, obiekty oświatowe i służby zdrowia itp.). Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorom zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz ewentualnych spotkaniach.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego w poszczególnych sprawach. W powiecie gliwickim nie odnotowano interwencji w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

VII. Wnioski w formie opisowej

W powiecie gliwickim 100 % powierzchni terenu objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 66437 ha. Wnioski Wójtów i Burmistrzów oraz Prezydentów Miast usytuowanych na terenie Powiatu Gliwickiego przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki.

Zauważalne jest podwyższenie standardów obiektów zgłaszanych do odbioru. W zakładach fryzjerskich i kosmetycznych w zakresie zabezpieczenia higieniczno-sanitarnego tworzone są ciągi sterylizacji narzędzi natomiast w obiektach usługowo-handlowych o powierzchni przekraczającej 100 m² wymaga się wydzielenie toalety ogólnodostępnej dla klientów dostępnej z dróg komunikacji wewnętrznej. We wszystkich realizacjach podlegających czynnościom odbiorowym stosowana jest prawidłowa wentylacja potwierdzona stosownym dokumentem.

W związku z tworzeniem dodatkowych miejsc przedszkolnych oraz żłobkowych prowadzone były konsultacje z władzami Gmin i Miast na terenie powiatu gliwickiego w celu stworzenia najkorzystniejszych warunków dla dzieci.

Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa, stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO ZDROWOTNA I PROMOCJI ZDROWIA

PPIS w Gliwicach w ramach prowadzonej działalności inicjuje, organizuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych ludzi.

W roku 2023 zagadnienia edukacyjne realizowane były poprzez interwencje programowe i nieprogramowe oraz całoroczne akcje informacyjno-edukacyjne.

INTERWENCJE PROGRAMOWE

fol. 1 Banery realizowanych programów.

W roku szkolnym 2022/2023 realizowano programy zdrowotne, tj.:

- ✓ „**Bieg po zdrowie**” program antytytoniowej edukacji zdrowotnej adresowany do uczniów IV klas szkół podstawowych. Przystąpiło do niego 33% szkół podstawowych, a odsetek klas IV biorących udział w programie wyniósł 18%. Ta edycja objęła swoim zasięgiem 1485 uczniów. Zgodnie z założeniami programu odnotowano także aktywny udział i zaangażowanie rodziców/opiekunów dzieci. Do programu przygotowano materiały: podręcznik dla nauczyciela, zeszyt ćwiczeń dla ucznia, plakaty, ulotkę informacyjną dla rodziców, filmy edukacyjne dla rodziców i nauczycieli. Niektóre szkoły program rozszerzały o dodatkowe działania: gazetki tematyczne, prace plastyczne, przypomnienie regulaminu uczniowskiego, informacje o szkodliwości e-papierosów.
- ✓ „**Trzymaj Formę!**” program skierowany do uczniów klas V-VIII w szkołach podstawowych, którego celem była edukacja i trwale kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród

młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Do programu zgłosiło się 35% szkół podstawowych.

Zasięg programu 8529 odbiorców.

- ✓ **„ARS, czyli jak dbać o miłość ?”** program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, skierowano do uczniów szkół ponadpodstawowych i ich rodziców. W ramach zajęć prowadzono prezentacje filmów edukacyjnych, dyskusje grupowe, zajęcia z terapeutami uzależnień oraz ćwiczenia warsztatowe. Do realizacji programu przystąpiło (53%) szkół ponadpodstawowych. Działaniami programowymi objęto ogółem 1680 uczniów. W tej edycji programu udział wzięło 423 rodziców.
- ✓ **Klub Zdrowego Przedszkolaka** projekt wspierający prawidłowy rozwoju dzieci poprzez promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców. W roku szkolnym 2022/2023 do projektu przystąpiło 77% przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W inicjatywie udział wzięło 2278 dzieci w wieku 5-6 lat, jak również 1840 rodziców. Wśród przygotowanych materiałów do dyspozycji nauczycieli znalazły się: prezentacje interaktywne, film edukacyjny „*Jak działa człowiek-odporność*”, książeczka „*Przygody dzielnego Niedźwiadka Szczepana*”, podkład muzyczny, piosenka edukacyjna, kolorowanka, plakaty, banery i inne materiały. Projekt spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem ze strony dzieci, które z dużym zaangażowaniem brały udział w proponowanych zajęciach.

Zajęcia dla dzieci prowadzone były przez nauczycieli przedszkolnych i poruszały zagadnienia dotyczące:

- profilaktyki chorób wirusowych przenoszonych drogą kropelkową;
- profilaktyki chorób zakaźnych, szczepienia;
- bezpiecznego korzystania ze słońca,
- profilaktyki chorób odkleszczowych.

W ramach klubu zrealizowano dwa programy edukacyjne:

- **„Czyste powietrze wokół nas”** program zwiększający wiedzę rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi;
  - **„Skąd się biorą produkty ekologiczne”** zwiększający wiedzę dzieci na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych. Podstawowymi narzędziami programu były: publikacja „*Skąd się biorą produkty ekologiczne?*”, animowany film edukacyjny, scenariusze zajęć dla nauczycieli i dzieci sześciolletnich.
- ✓ **„Smak życia”, czyli debata o nowych substancjach psychoaktywnych**, projekt dostarczający młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Przystąpiło do niego 76% szkół podstawowych. Ta edycja objęła swoim zasięgiem 10 652 uczniów klas 7 i 8 oraz 6840 rodziców.

- ✓ **„Podstępne WZW”** – programu edukacyjnego w zakresie profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV, realizowany był przez nauczycieli biologii (64 osób), pielęgniarki środowiska szkolnego (74 osób) i pedagogów (18 osób). Program zrealizowało 76% szkół ponadpodstawowych. Zasięg programu 13 860 uczniów oraz 970 rodziców.
- ✓ **„Znamię! Znam je? – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry”** program edukacyjny w zakresie profilaktyki czerniaka i samobadania skóry. Objął swym zasięgiem 14 620 uczniów. Realizowany był w 76% szkół ponadpodstawowych, przez nauczycieli biologii (386 osób), pielęgniarki środowiska szkolnego (96 osób), wychowawców klas (41 osób) i pedagogów (18 osób).
- ✓ **„Wybierz życie – pierwszy krok”** program edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń HPV. Objął swym zasięgiem 4560 uczniów. Realizowany był w 68% szkół ponadpodstawowych, przez nauczycieli przedmiotowych (45 osób), pielęgniarki środowiska szkolnego (15 osób) i pedagogów (23 osób).
- ✓ **Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV**, którego celem jest zwiększenie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, oraz postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Działania co roku kończą się obchodami Światowego Dnia AIDS, przypadającego 1 grudnia. Myślą przewodnią programu w roku 2023 stało się hasło: *„HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”*. Podjęto 37 działań, w których brało udział 36 podmiotów. Liczba odbiorców programu 16 972.

AKCJE I KAMPANIE SPOŁECZNE REALIZOWANE W ROKU 2023

- akcje *„Bezpieczne ferie”* i *„Bezpieczne wakacje”*;
- profilaktyka niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV – *„Łap słońce z głową”*;
- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – *„Nowe narkotyki - Nowe zagrożenia”*;
- profilaktyka wad postawy *„Lekki tornister”*;
- profilaktyka zatrucia grzybami (*„Bezpieczne grzybobranie”*);
- profilaktyka grypy;
- promocja szczepień ochronnych (w tym *„Zaszczep w sobie chęć szczepienia”*, *„Europejski Tydzień Szczepień”*);
- profilaktyka wszawicy;
- profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia;
- Światowy Dzień Zdrowia;
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

Najciekawsze działania związane z promocją zdrowia przeprowadzone na terenie powiatu gliwickiego:

- ✓ 1 lutego 2023 r. w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przyszowicach, odbyło się spotkanie z rodzicami dotyczące bezpieczeństwa dzieci w kontekście zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Podczas spotkania przedstawiciel Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach zaprezentował rodzicom walizkę edukacyjną, zawierającą przedmioty imitujące substancje do zażywania, porcjowania, przechowywania i używania narkotyków. Przedstawiciele PPIS w Gliwicach omówili założenia oraz cele akcji "*Nowe Narkotyki Nowe Zagrożenia*". Spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem rodziców, którzy aktywnie brali udział w spotkaniu;

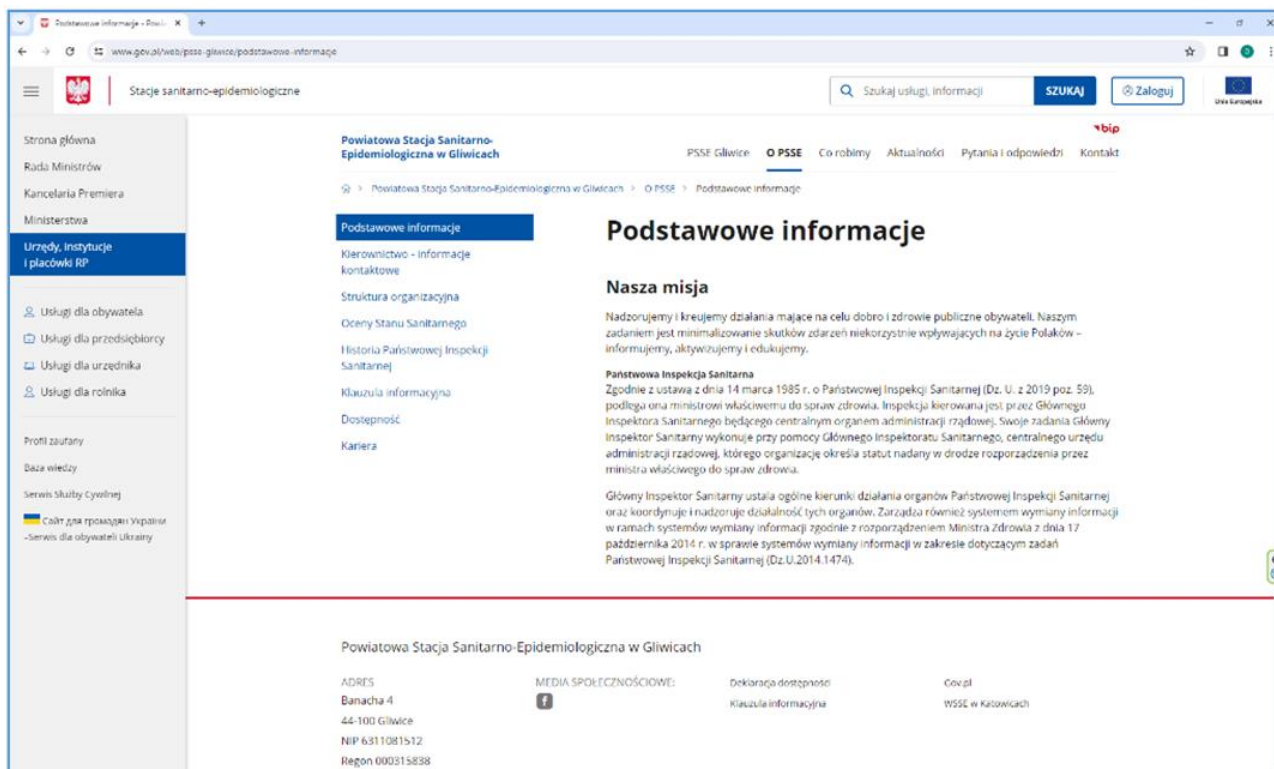
fot. 2 Prelekcja w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przyszowicach

- ✓ 22 lipca 2023 r. podczas obchodów **Dni Pyskovic**, przedstawiciele PPIS w Gliwicach zorganizowali akcję profilaktyczną w postaci stoiska edukacyjnego. W ramach profilaktyki poruszano szeroko pojęte działania związane z profilaktyką zdrowia, między innymi: tematykę higieny rąk, kleszczy, bezpiecznego wypoczynku letniego, profilaktyki czerniaka, bezpiecznego grzybobrania, szczepień, HIV/AIDS, profilaktyki WZW, wszawicy, palenia tytoniu, nowych narkotyków, napojów energetyzujących, nowotworów. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszył się pokaz kleszczy w ich stadiach rozwoju oraz pokaz prawidłowego usuwania kleszcza. Impreza cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, nie zabrakło atrakcji zarówno dla dzieci jak i dorosłych.

fot. 3 „Dni Pyskovic” zorganizowane w dniu 22.07.2023 r.

Działania komunikacyjne prowadzone były również poprzez stronę internetową w serwisie *gov.pl* oraz portal społecznościowy Facebook. Dzięki nim informacje o zdrowiu publicznym i potencjalnych zagrożeniach docierały do ogółu społeczeństwa.

fol. 4 Strona główna gov.pl/psse

Treści w mediach społecznościowych przygotowywano na podstawie kalendarza zdrowia publicznego, bieżących działań urzędu, reagowano też na nowe zagrożenia dla zdrowia publicznego. Wpisy dotyczyły m.in.:

- ✓ bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego;
- ✓ bezpieczeństwa żywności (znakowanie, prawidłowe przechowywanie);
- ✓ profilaktyki palenia tytoniu;
- ✓ zdrowego stylu życia (kształtowanie zdrowych nawyków, znaczenie aktywności fizycznej itp.);
- ✓ wydarzeń z zakresu zdrowia publicznego np.:
  - Europejski Dzień Prostaty,
  - Europejski Tydzień Szczepień
  - Światowy Dzień Walki z Otyłością
  - Europejski Dzień Seniora
  - Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego
  - X Europejski Tydzień Profilaktyki Nowotworów Głowy i Szyi
  - Dni Walki z Rakiem
  - Międzynarodowy Dzień Dzieci Będących Ofiarami Agresji
  - Światowy Dzień AIDS,
  - Międzynarodowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS
  - Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją
  - Dni Walki z Gruźlicą i Chorobami Płuc

- Dzień Wolontariusza
Europejski Tydzień Autyzmu
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach,
Światowy Dzień Rzucania Palenia,
Światowy Dzień Uśmiechu
- ✓ szczepień ochronnych;
  - ✓ zdrowia psychicznego,
  - ✓ bezpieczeństwa kosmetyków.

Konto prowadzone w serwisie Facebook umożliwiło w 2023 r. dotarcie do ponad 7,6 tys. odbiorców. Największe zainteresowanie odbiorców zdobył post dotyczący zasad bezpiecznego wypoczynku zimowego.

fot. 5 Post z serwisu Facebook – temat „Bezpieczne Ferie zimowe”